

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

**Zhodnocení přeshraniční spolupráce v rámci politiky
soudržnosti**

Aneta Benešová

© 2024 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Aneta Benešová

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Klatovy

Název práce

Zhodnocení přeshraniční spolupráce v rámci politiky soudržnosti

Název anglicky

Evaluation of Cross – Border Cooperation within Cohesion Policy

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnocení významu a přínosu uplatňované evropské politiky soudržnosti na konkrétním příkladu přeshraničního programu spolupráce Interreg Rakousko – Česká republika.

Metodika

Diplomová práce analyzuje a hodnotí význam přeshraniční spolupráce ve vybraném regionu Evropské unie při naplňování cílů ekonomické a sociální soudržnosti. Teoretická část vymezuje koncepty využívané v rozvoji přeshraniční spolupráce a jejich teoretické zdůvodnění. V praktické části je analyzován a zhodnocen vliv konceptů a nástrojů uplatňovaných v rozvoji konkrétního regionu. Práce používá převážně obecné teoretické metody (komparace, analýza, syntéza).

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

přeshraniční spolupráce, politika soudržnosti, euroregiony, Interreg Rakousko – Česká republika

Doporučené zdroje informací

EVROPSKÁ KOMISE. Evropské strukturální a investiční fondy 2014-2020. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2015. ISBN: 978-92-79-39429-4

MELECKÝ, Lukáš a Michaela STANÍČKOVÁ. Soudržnost a konkurenceschopnost vybraných zemí a regionů evropské unie. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2015. ISBN 978-80-248-3838-0.

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Evropské strukturální a investiční fondy 2014 – 2020 v kostce.

Praha: MMR ČR – Národní orgán pro koordinaci, 2015. ISBN 978-7538-009-8

WOKOUN, R. Strukturální fondy a obce I. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-138-2.

ZAHRADNÍK, P. Kohezní politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-527-5

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Karel Tomšík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 16. 6. 2022

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 09. 02. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Zhodnocení přeshraniční spolupráce v rámci politiky soudržnosti" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28.3.2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. Karlu Tomšíkovi, PhD., za odborné vedení a cenné rady při zpracování této diplomové práce.

Zhodnocení přeshraniční spolupráce v rámci politiky spolupráce

Abstrakt

Cílem diplomové práce je zhodnocení významu a přínosu uplatňované evropské politiky soudržnosti. Práce je zaměřena na jeden konkrétní příklad přeshraniční spolupráce a tím je program Interreg Rakousko – Česká republika. Předmětem zájmu je programové období 2014 – 2020. Program je hodnocen dle jednotlivých prioritních os, jsou analyzována data ohledně počtu podpořených projektů, výše čerpaných prostředků a splnění nastavených indikátorů. Následně je předmětem analýzy situace v jednotlivých zapojených regionech, zkoumána je jejich míra zapojení do programu spolupráce, kromě počtu projektů a finančního čerpání je hodnocena i míra spolupráce s ostatními regiony. Zjištěné výsledky slouží k porovnání jednotlivých regionů.

Teoretická část práce vymezuje koncepty využívané v rozvoji přeshraniční spolupráce a jejich teoretické zdůvodnění. V praktické části je analyzován a zhodnocen vliv konceptů a nástrojů uplatňovaných v rozvoji konkrétního regionu.

Klíčová slova: přeshraniční spolupráce, politika soudržnosti, euroregiony, Interreg Rakousko – Česká republika

Evaluation of Cross – Border Cooperation within Cohesion Policy

Abstract

The aim of this diploma thesis is evaluation of importance and benefit of cohesion policy influencing in European space. The thesis is concerned with one specific instance of cross – border cooperation, the issue is programme Interreg Austria – Czech Republic. The period of time 2014 – 2020 is in the spotlight. The programme is evaluated by particular priority axis, information are analysed for example number of support projects, financial obligations and fulfil indicators. Afterwards the work is dedicated to analysis of single regions included in the programme. There are research into active rate, number of projects, financial obligations and cooperation with other regions. Results are used for comparison to other regions.

The theoretical part of diploma thesis defines various concepts using in development of cross – border cooperation and their theoretic explanation. The practical part comes into focus on analysis and evaluation concepts employing in the region.

Keywords: cross-border cooperation, cohesion policy, euroregions, Interreg Austria – Czech Republic

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Politika soudržnosti.....	14
3.1.1 Vznik a vývoj politiky soudržnosti.....	15
3.1.2 Právní rámec	17
3.1.3 Financování politiky soudržnosti.....	18
3.2 Regiony EU	22
3.3 Programové období 2014-2020.....	24
3.3.1 Operační programy v rámci cíle Investice pro růst a investice.....	26
3.3.2 Operační programy v rámci cíle Evropské územní spolupráce.....	29
3.4 Přeshraniční spolupráce v EU	31
3.4.1 Euroregiony	31
3.4.2 Asociace evropských přeshraničních regionů.....	32
3.4.3 Přeshraniční spolupráce a euroregiony v ČR.....	32
3.4.4 Interreg.....	34
4 Vlastní práce: Interreg Rakousko – Česká republika	38
4.1 Charakteristika oblastí.....	39
4.2 Spolupráce v programovém období 2014 - 2020.....	42
4.2.1 PO 1 Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací.....	51
4.2.2 PO 6 Životní prostředí a zdroje.....	54
4.2.3 PO 10 Rozvoj lidských zdrojů	59
4.2.4 PO 11 Udržitelné sítě a institucionální spolupráce	62
4.2.5 Technická pomoc	64
4.3 Dopady přeshraniční spolupráce v regionech	65
4.3.1 Analýza spolupráce v Jihočeském kraji.....	65
4.3.2 Analýza spolupráce v Jihomoravském kraji	68
4.3.3 Analýza spolupráce v Kraji Vysočina	70
4.3.4 Analýza spolupráce v Dolním Rakousku.....	73
4.3.5 Analýza spolupráce v Horním Rakousku	75
4.3.6 Analýza spolupráce ve Vídni	78
4.3.7 Srovnání regionů.....	80
4.3.8 Vazba mezi regionálními prioritami a přeshraničními projekty.....	88
5 Zhodnocení	91

6 Závěr.....	94
7 Seznam použitých zdrojů.....	95
8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	100
8.1 Seznam obrázků	100
8.2 Seznam tabulek.....	100
8.3 Seznam grafů.....	100
8.4 Seznam použitých zkratk.....	101

1 Úvod

Evropskou unii tvoří 27 členských států, které jsou spojeny hospodářskými a politickými cíli. První kroky vedoucí ke spolupráci v 50. letech 20. století měly primární cíl, kterým bylo zvýšení hospodářské spolupráce mezi 6 zeměmi: Belgií, Nizozemskem, Lucemburskem, Francií, Itálií a Německem. Tyto státy vytvořily Evropské hospodářské společenství. V průběhu let se k nim připojily další země a vytvořily tak rozsáhlý jednotný trh. To, co vzniklo jako čistě hospodářská unie, se v průběhu let postupně rozvinulo v organizaci s rozsáhlým polem působnosti, zahrnující mnoho oblastí politiky – životní prostředí a klima, vnější vztahy, bezpečnost, migrace, vzdělávání a zaměstnanost, výzkum, doprava, energetika atd.

Značná část finančních prostředků EU je vyčleněna na podporu politiky soudržnosti, jejímž obecným cílem je odbourávání hospodářských a sociálních rozdílů mezi regiony. V programovém období 2014 – 2020 bylo za účelem naplnění cílů politiky soudržnosti vyčleněno 355 mld. EUR. Politika soudržnosti měla v tomto období stanovené 2 hlavní cíle, kterými byly: Cíl 1 Investice pro růst a zaměstnanost a Cíl 2 Evropská územní spolupráce. Naplnění stanovených cílů bylo financováno prostřednictvím několika fondů, ze kterých v různé míře čerpaly prostředky všechny členské státy.

Programy evropské územní spolupráce jsou realizovány ve 3 tematických oblastech, jedná se o přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci. Česká republika je zapojená do všech 3 oblastí evropské územní spolupráce, avšak nejvíce je rozvíjena především přeshraniční spolupráce, která je navázána se všemi sousedními státy. Přeshraniční programy představují významný faktor pro propojení sousedících regionů a odbourávání překážek, které mají negativní vliv na život lidí v pohraničí. Jedním z podporovaných programů evropské územní spolupráce je Interreg Rakousko – Česká republika. Mezi sousedními zeměmi probíhá 460 km dlouhá hranice, která byla po dlouhá desetiletí skutečnou bariérou, protože Evropu dělila železná opona. Přeshraniční spolupráce byla rozvíjena od konce 90. let 20. století, kdy byly podporovány projekty prostřednictvím programu Phare CBC. O plnohodnotné spolupráci lze hovořit až od roku 2004, kdy se Česká republika stala členskou zemí EU. Od této chvíle se přeshraniční spolupráce rozvíjí v rámci iniciativy Interreg a spojuje území Jihočeského kraje, Jihomoravského kraje, Kraje Vysočina, Dolního Rakouska, Horního Rakouska a Vídně.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zhodnocení významu a přínosu uplatňované evropské politiky soudržnosti na konkrétním příkladu přeshraničního programu spolupráce Interreg Rakousko – Česká republika.

Hlavního cíle bude dosaženo prostřednictvím splnění jednotlivých dílčích cílů. Pro teoretickou část práce se jedná o zpracování charakteristik základních pojmů, které souvisí s politikou soudržnosti EU. Předmětem zhodnocení pro teoretickou i navazující praktickou část je primárně programové období 2014 – 2020.

Dílčím cílem praktické části je zhodnocení jednotlivých prioritních os a zjištění, zda byly splněny všechny stanovené indikátory. Dalším dílčím cílem je identifikace a objasnění disparit souvisejících se zapojením jednotlivých regionů do programu spolupráce Interreg Rakousko – Česká republika. V této souvislosti je u každého regionu zkoumáno několik hledisek zahrnující finanční čerpání, počet projektů dle prioritních os z pozice vedoucího projektu i partnera projektu, navazování partnerství s ostatními regiony a typy příjemců podpory.

2.2 Metodika

Diplomová práce analyzuje a hodnotí význam přeshraniční spolupráce ve vybraném regionu Evropské unie při naplňování cílů ekonomické a sociální soudržnosti.

Teoretická část práce vymezuje politiku soudržnosti, její financování a cíle pro programové období 2014 – 2020, operační programy realizované v České republice a rovněž představuje několik typů přeshraniční spolupráce, které EU rozvíjí. V závěru této kapitoly jsou představeny programy přeshraniční spolupráce, do kterých je zapojena ČR. V teoretické části bude použita především metoda studia dokumentů odborného zaměření v písemné a online formě.

V praktické části je analyzován a zhodnocen vliv konceptů a nástrojů uplatňovaných v rozvoji konkrétního regionu. Nejdříve bude charakterizován vybraný program přeshraniční spolupráce, kterým je Interreg Rakousko – Česká republika a následně bude provedena analýza jednotlivých prioritních os, zda například došlo k vyčerpání alokovaných prostředků, ale především bude ověřováno, zda se podařilo splnit všechny

nastavené indikátory. Následně bude provedena analýza všech zapojených regionů, jak českých tak i rakouských. Ze zjištěných dat bude provedeno srovnání výsledků jednotlivých regionů a zhodnocení jejich odlišností, které se týkaly prioritních témat realizovaných projektů, aktivity žadatelů podle počtu realizovaných projektů, preferencí výběru partnerů projektů atd.

Na příkladu vybraného kraje bude zjišťováno, zda realizace přeshraničních projektů naplňuje potřeby zapojených regionů. Za tímto účelem bude provedeno porovnání rozvojové koncepce daného kraje se stanovenými prioritními oblastmi programu přeshraniční spolupráce.

Pro praktickou část budou klíčová především sekundární data, která budou získávána z webových stránek programu spolupráce Interreg Rakousko - ČR, jednotlivých regionů, zapojených partnerů, zveřejněných monitorovacích zpráv programu, databází příjemců a veřejně dostupných databází jako jsou Eurostat, ČSÚ či Statistik Austria.

Práce používá převážně obecně teoretické metody (komparace, analýza, syntéza).

3 Teoretická východiska

3.1 Politika soudržnosti

Politika soudržnosti neboli koheze je jednou z významných strategií EU, jejímž prostřednictvím dochází k prosazování a podpoře celkového rozvoje členských států a regionů. Bývá označována jako politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti. V nejrůznějších publikacích, člancích či prohlášeních jsou velmi často synonymně používané pojmy kohezní politika, regionální politika, strukturální politika, politika soudržnosti nebo politika hospodářské a sociální soudržnosti.

Její hlavním posláním je vyrovnání hospodářských a sociálních rozdílů mezi jednotlivými regiony členských států a rovněž zaujímá zásadní roli při budování jednotného trhu. Představuje tak podstatnou část rámce hospodářské politiky EU a jejím prostřednictvím se tak může evropská ekonomika transformovat v „chytřejší“ a „zelenější“. Politika soudržnosti zajišťuje konvergenci skrze ekonomické a sociální integrace, což znamená zaměření se na regiony. Právě regiony mají získat podporu, aby měly možnost naplno využít svůj rozvojový potenciál. (Zahradník, 2017, s. 5)

V této politice se silně odráží princip solidarity. Postupně ale dochází ke změnám v jejím chápání. Od primárního smyslu poskytnutí pomoci nejvíce znevýhodněným regionům se pohled mění a míra solidarity je více vnímána v konceptu dlouhodobé investice, která prospívá nejen podporovaným regionům, ale i samotné EU jako celku. Kromě solidarity vychází kohezní politika z dalšího základního principu, kterým je soudržnost. Právě ona je odrazem skutečnosti, že snižování rozdílů představuje výhodu pro všechny účastníky. (Stejskal, 2009, s. 11 a s. 35)

Politika soudržnosti prošla podstatným vývojem. Zpočátku se jednalo o politiku zaměřenou na podporu regionů postižených útlumem těžkého průmyslu a na zaostalé venkovské regiony. Původním cílem bylo snižování rozdílů mezi regiony. Tato idea se transformovala v myšlenku rovnosti šancí. Postupně se kohezní politika stala jednou z nejdůležitějších politik EU, která jí má zajistit konkurenceschopnost ve světě a pomoci čelit výzvám 21. století.

Mezi její hlavní cíle patří podpora vytváření pracovních míst, konkurenceschopnost firem, hospodářský růst, udržitelný rozvoj a zlepšování kvality života občanů.

Důležitost a prioritní postavení politiky soudržnosti dokládá skutečnost, že její podíl na rozpočtu EU stále stoupá. Spolu se zemědělskou politikou tvoří největší položky v rozpočtu EU. Pro naplnění cílů politiky soudržnosti bylo pro období 2014 - 2020 vyčleněno 355 miliard EUR, avšak díky vnitrostátnímu financování došlo k navýšení částky až na 482 miliard EUR. Celkově dosáhly finanční prostředky na politiku soudržnosti v průměru 112 EUR ročně na každého obyvatele 27 členských států. Průměr se však výrazně lišil mezi jednotlivými regiony EU a také mezi členskými státy. Na nejvyšší průměr dosáhly méně rozvinuté regiony v Maďarsku a na Slovensku (390 EUR). Pokud se jedná o rozdělení rozpočtu podle jednotlivých druhů investic, téměř třetina finančních prostředků sloužila na podporu v oblasti začleňování, čtvrtina rozpočtu sloužila na podporu investic do výzkumu, vývoje a inovací, a 20 % na „zelenou“ a „propojenou“ Evropu. (EK, 2022, s. 270-271)

3.1.1 Vznik a vývoj politiky soudržnosti

Jako důvod vzniku politiky soudržnosti se nejčastěji uvádí existence prosperujících a zaostávajících regionů vedle sebe. Právě propastná rozdílnost mezi regiony je důvodem existence kohezní politiky. Rozdíly v regionální vyspělosti jsou nejen ve srovnání jednotlivých členských států, ale přirozeně existují i uvnitř jednotlivých zemí. Jednotlivé členské státy nejsou vnitřně homogenně rozvinuté. Výjimkou jsou územně velmi malé státy jako Malta či Lucembursko, které de facto samy o sobě tvoří jeden region.

Meziregionálním rozdílům, respektive regionální politice, nebyla na počátku hospodářské integrace věnována náležitá pozornost. Ovšem v kontextu prohlubování hospodářské integrace zahrnující pásmo volného obchodu, celní unii, hospodářskou a měnovou unii, a také rozšiřování Unie o nové členské státy, se začalo regionální politice dostávat větší pozornosti.

Vznik politiky soudržnosti se datuje do 70. let 20. století. V těchto letech procházela Evropa sérií hospodářských krizí, které prohloubily regionální rozdíly. Mimo to došlo k rozšíření Evropského společenství, do něhož vstoupily státy s méně rozvinutou ekonomikou nebo silnými regionálními rozdíly. Jednalo se o Velkou Británii, Dánsko a Irsko. VB krátce po svém zapojení začala prosazovat regionální politiku, byla to země s velkými vnitřními regionálními problémy. V roce 1975 byl ustanoven Evropský fond regionálního rozvoje, který se stal základem pro regionální politiku a nástrojem ke

snižování rozdílů mezi regiony. Regionální politika však byla v režii jednotlivých států.(Stejskal, 2009, s. 37).

Na začátku 80. let. 20. století došlo k dalšímu rozšíření ES o Řecko, Španělsko a Portugalsko. Série rozšíření tak zesílila nutnost vzniku kohezní politiky jako uceleného systému. V roce 1986 byl přijat Jednotný evropský akt, kterým byla legislativně ukotvena regionální politika. Po jehož přijetí došlo k rozvoji politiky soudržnosti ve vztahu k jednotnému vnitřnímu trhu a zaměření na podporu méně rozvinutých oblastí. Hospodářská a sociální soudržnost se stala jedním z cílů Společenství a byly zavedeny základní principy politiky soudržnosti, kterými byly koncentrace, programování, partnerství a doplňkovost. V roce 1988 dochází k první reformě regionální politiky. Výsledkem bylo rozhodnutí o integraci regionální politiky s částí zemědělské a sociální politiky v jednotnou strukturální politiku. (Wokoun, 2016, s. 330)

Krátce na to proběhla druhá reforma strukturálních fondů a to po podpisu Maastrichtské smlouvy roku 1993, která ustanovila vznik fondu soudržnosti. Bylo ustanoveno, že FS bude poskytovat příspěvky na projekty v oblasti životního prostředí a transevropských sítí. Jednalo se o poměrně výjimečný moment, jelikož doposud bylo financování politiky životního prostředí věcí členských států a znečišťovatelů.(Fiala, 2018, s. 615)

Začátek nového tisíciletí je v pohledu politiky soudržnosti charakteristický maximální snahou na efektivnost využití finančních příspěvků a z tohoto důvodu byl snížen počet cílů. Rovněž došlo k rozdělení finančních prostředků pro původní členské země a nové státy, které přistoupily k EU v roce 2004. (Wokoun, 2016, s. 331)

Rozšíření EU v letech 2004 a 2007 velmi ovlivnilo politiku soudržnosti, jelikož třetina populace EU žila v nejméně rozvinutých regionech. Prostřednictvím ukazatele HDP na obyvatele to znamenalo, že nejbohatší stát byl přibližně 7x bohatší než ten nejchudší. Programové období 2007 - 2013 bylo pro politiku soudržnosti určitým způsobem zlomové, jelikož nikdy nebyla vykázána tak silná koncentrace podpory ve prospěch nejméně rozvinutých regionů EU, především v nových členských státech. Nejméně rozvinuté regiony byly příjemci 81 % finančních prostředků určené na politiku soudržnosti. Nejvýznamnějšími příjemci byly státy střední a východní Evropy. V tomto období dochází k posunu politiky soudržnosti ve směru podpory inovací růstu a tvorbě pracovních míst na základě návratnosti vyložených prostředků. Navazující programové období je zaměřeno na

efektivnost, úspornost a výkonost. Politika soudržnosti je i nadále zaměřena na nejméně rozvinuté regiony, avšak míra solidarity není tak silná jako v období minulém. Výchozím principem je zaměření na všechny regiony EU. (Wokoun, 2016, s. 67-70)

3.1.2 Právní rámec

Politika soudržnosti je koncipovaná jako tzv. komunitární (koordinovaná) politika. To znamená, že realizace a příjem finančních prostředků určených na politiku soudržnosti jsou závislé na iniciativě členských států, zatímco koordinace a harmonizace náleží do nadnárodní neboli komunitární působnosti, za kterou jsou odpovědné příslušné orgány EU.

K politice soudržnosti v rámci EU se vztahuje celá řada právních aktů. Opatření jsou zakotvena v nařízeních Rady EU ke strukturálním fondům a k Fondu soudržnosti. Nařízení¹ představuje závazný legislativní akt normativní povahy, který je obecně závazný jak na úrovni EU, tak na úrovni jednotlivých členských států, a který může zavazovat jak tyto státy, tak i jejich vnitrostátní subjekty práva. Dalším pramenem práva ve vztahu ke kohezní politice jsou rozhodnutí, která jsou určena konkrétním členským státům. Rozhodnutím EK se schvalují Jednotné programové dokumenty členských států.

Legislativa k programovému období 2014 - 2020:

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006;

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1302/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), pokud jde o vyjasnění, zjednodušení a zlepšení zřizování a fungování takovýchto seskupení;

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1304/2013 ze dne 17. prosince 2013 o Evropském sociálním fondu a o zrušení Rady (ES) č. 1081/2006;

¹ Nařízení je součástí sekundární práva EU někdy používané označení *Právní akty Unie*. Dále do něho patří směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1301/2013 ze dne 17. prosince 2013 o Evropském fondu pro regionální rozvoj, o zvláštních ustanoveních týkajících se cíle Investice pro růst a zaměstnanost a o zrušení nařízení (ES) č. 1080/2006;

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1300/2013 ze dne 17. prosince 2013 Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1084/2006;

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1299/2013 ze dne 17. prosince 2013 o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce.

Jelikož EU realizuje cíle politiky soudržnosti v sedmiletých programových období, členské státy jsou povinny zpracovat vždy nové programové dokumenty, ve kterých jsou nastaveny cíle a priority, které mají být v rámci programového cyklu naplněny a za účelem jejich splnění jsou vypláceny finanční prostředky, které mají formu dotací. Programové období 2014 - 2020 mělo naplňovat cíle strategie Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Každý členský stát byl povinen zpracovat Dohodu o partnerství, kterou posuzovala a schvalovala EK.

- *EU 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění (Vláda ČR, online)*

Mezi cíli Strategie je vyzdvíženo 5 hlavních cílů, jež byly stanoveny pro EU jako celek. Jednalo se o následující priority: dosažení 75% zaměstnanosti žen a mužů ve věku od 20 do 64 let, zlepšení podmínek pro výzkum a vývoj, snížení emisí skleníkových plynů, zlepšení úrovně vzdělání a podporu sociálního začlenění.

- *Dohoda o partnerství*

Dokument, který vypracovávají jednotlivé členské státy, stanovuje cíle a priority pro využívání ESI fondů za účelem naplňování strategie Evropa 2020. Dohoda stanovuje priority financování v programovém období v každém členském státu. Její součástí je rozdělení přidělených finanční podpory pro každý podporovaný cíl. Důležitost dokumentu spočívá rovněž v tom, že je na něj navázáno schvalování jednotlivých programů, za jejichž přípravu jsou odpovědné jednotlivé řídicí orgány.

3.1.3 Financování politiky soudržnosti

Politika soudržnosti je financována prostřednictvím strukturálních fondů, které zahrnují různé nástroje finanční pomoci. Mezi strukturální fondy patří Evropský fond pro

regionální rozvoj a Evropský sociální fond. Významná část finančních prostředků na politiku soudržnosti pochází z Fondu soudržnosti, který ale není strukturálním fondem.

Fondy slouží především k podpoře hospodářského růstu a snižování sociálních a ekonomických nerovností mezi státy a regiony. Jejich účelem je investovat do vytváření pracovních míst, udržitelné a zdravé evropské ekonomiky a životního prostředí. Finanční prostředky se zaměřují na podporu následujících oblastí: výzkum a inovace, digitální technologie, podpora nízkouhlíkové ekonomiky, udržitelné řízení přírodních zdrojů a malé podniky.

Pro programové období 2014 - 2020 byla stanovena společná pravidla čerpání finančních prostředků z 5 evropských fondů, které se souhrnně označují jako evropské strukturální a investiční fondy (ESI).

- **Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR)** - podpora vyváženého rozvoje v jednotlivých regionech EU, podpora investičních projektů;
- **Fond soudržnosti (FS)** - financování projektů z oblasti dopravy a ochrany životního prostředí v určitých zemích, podpora investičních projektů většího rozsahu;
- **Evropský sociální fond (ESF)** - podpora projektů zaměřené na zajištění zaměstnanosti a poskytnutí investice do lidského kapitálu EU, podpora neinvestičních projektů;
- **Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV)** – zaměřuje se na problémy venkovských oblastí EU;
- **Evropský námořní a rybářský fond (ENRF)** – použití udržitelných rybolovných metod rybáři a diverzifikace hospodářské činnosti lidí na pobřeží.

Evropský fond pro regionální rozvoj

EFRR je nejdůležitějším strukturálním fondem EU a současně se jedná o fond, který hospodáří s největším objemem financí v rámci politiky soudržnosti. Podporovanými projekty snižuje nerovnosti v životní úrovni mezi regiony EU. Fond byl založen již v roce 1972, avšak nebyla vyřešena otázka objemu financí. Dohoda o financování EFRR byla uzavřena až v prosinci 1974 a fond zahájil svou činnost ke dni 1.1.1975. Prostředky určené na regionální politiku ale nedosahovaly původně slíbené výše a význam fondu byl hodnocen jako omezený. EFRR procházel určitými změnami, ale významnou změnou

prošel až na konci 80. let v souvislosti s reformami celkové regionální politiky. Právě od přelomu 80./90. let došlo k výraznému navýšení objemu financí do strukturálních fondů na úkor snížení financí plynoucí do zemědělství. (Fiala, 2018, s. 612.)

EFRR finančně podporuje programy nejvíce znevýhodněných regionů. Jsou z něj podporovány projekty, jejichž cílem je zlepšení podmínek pro hospodářský růst, zvýšení zaměstnanosti, podpora podnikání, rozvoj malých a středních podniků, cestovní ruch, kultura, spolupráce mezi městy a venkovem, přeshraniční spolupráce, ochrana životního prostředí a další.

Fond soudržnosti

Je určený na podporu rozvoje chudších států, nikoli regionů. Tímto svým zaměřením se odlišuje od ESF a EFRR. Ačkoliv jeho obecným cílem je podpora hospodářské a sociální soudržnosti, nepatří mezi strukturální fondy. Fond vznikl v roce 1993 na základě přijetí Maastrichtské smlouvy. Fond se orientuje výhradně na financování projektů v oblasti:

- životního prostředí a trvale udržitelného rozvoje
- dopravní infrastruktury většího rozsahu

FS je zaměřen na členské státy, jejichž HND na obyvatele je méně než 90% průměru EU. V období 2014 - 2020 tak mohly finance čerpat tyto členské země: Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Chorvatsko, Kypr, Litvu, Lotyšsko, Maďarsko, Maltu, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko a Slovinsko. (EK, Fond soudržnosti [online])

Evropský sociální fond

Jedná se o nejstarší strukturální fond, který byl založen již v roce 1957. Jeho posláním je de facto předcházení nezaměstnanosti. Podporuje aktivity, které směřují ke zlepšení perspektiv lidí při hledání práce a získávání potřebných kvalifikací. Fond zajišťuje spravedlivější pracovní příležitosti pro všechny občany EU. Za svou dobu existence tak pomohl milionům Evropanů najít své pracovní uplatnění, a to především těch, kteří se potýkají s překážkami při hledání zaměstnání. (Wokoun, 2008, s. 346)

ESF nenabízí inzerci pracovních míst, nelze ho vnímat jako pracovní agenturu. Fond financuje tisíce projektů zaměstnanosti v celé Evropě: od malých projektů orientujících se na pomoc s hledáním zaměstnání pro zdravotně postižené, které často realizují regionální charitativní organizace, až po celonárodní projekty na podporu odborného vzdělávání. Projekty ESF jsou skutečně různorodé, ať už z povahy, velikosti či cílů. Stejně

tak jsou různorodé i cílové skupiny těchto projektů (vzdělávací systémy, učitelé a děti, mladí i starší uchazeči o zaměstnání, potenciální podnikatele ze všech oborů). (EK, [online])

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

Zaměřuje se na podporu evropské politiky rozvoje venkova. Financuje programy rozvoje venkova ve všech členských státech a regionech Unie. V programovém období 2014 – 2020 se fond zaměřil na tři hlavní cíle: podporu konkurenceschopnosti zemědělství, zajištění udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a opatření proti změnám klimatu, dosažení vyváženého územního rozvoje venkovských ekonomik a obcí, včetně vytvoření a udržování zaměstnanosti. (EK, EZFRV [online])

Evropský námořní a rybářský fond

Fond podporuje projekty vedoucí k vyšší konkurenceschopnosti na jedné straně a k ochraně a zlepšování životního prostředí na straně druhé. Cílem je dosažení udržitelného rozvoje evropského rybolovu a akvakultury. Financuje aktivity týkající se mořského i vnitrozemského rybolovu. Podporovány jsou projekty, které zlepšují kvalitu života v evropských pobřežních oblastech a jejichž prostřednictvím se vytvářejí nové pracovní příležitosti. Investice jsou určeny na modernizaci zpracovatelského průmyslu, modernizaci plavidel, podporu likvidace už nedostačujících plavidel, zlepšování akvakultury. Fond se dále zaměřuje na pomoc rybářům při přechodu na udržitelný rybolov, podporuje pobřežní komunity v diverzifikaci ekonomiky. (EK, ENRF [online])

Finanční toky z rozpočtu EU lze rozdělit do 4 základních linií, ve vztahu EU a ČR: (Cvik, 2016, s. 32-33)

- EK stanoví celkový objem svého závazku na jednotlivé programy a fondy za příslušné programové období. Po schválení programu je na zdrojový účet platebního certifikačního orgánu (PCO) zaslána předběžná platba.
- EK zasílá předběžné platby a platbu konečného zůstatku na zdrojový účet na základě žádosti, které jsou podloženy příslušnými dokumenty
- PCO provádí převody prostředků rozpočtu EU na příjmové účty organizačních složek státu nebo regionů soudržnosti
- Následně dojde k uvolnění prostředků státního rozpočtu, ze kterých mají být kryté prostředky z rozpočtu EU

Při využívání finančních prostředků z rozpočtu EU je důsledně dodržováno rozdělení na linie řídicí, platební, certifikační a auditní. Řídicí orgány jsou v ČR vymezeny vždy usnesením vlády. V programovém období 2014 - 2020 byly v ČR řídicími orgány ministerstva a Magistrát města Prahy, což je změna oproti předchozímu období, kdy řídicími orgány byly i Regionální rady Regionů soudržnosti. Každý řídicí orgán odpovídá za vedení a udržování řídicího a kontrolního systému v souladu s požadavky EK a příslušných předpisů EU a ČR.

3.2 Regiony EU

Regiony EU vykazují velké rozdíly v jejich ekonomické vyspělosti, což je důsledek jejího rozšiřování. Hlavním ukazatelem, který se používá pro posuzování rozdílů, je hrubý domácí produkt (HDP) přepočtem na počet obyvatel regionu, přizpůsobený dle standardů kupní síly a v relativní procentní míře k průměru EU představující hodnotu 100. Žebříček HDP je základem pro vytvoření různých klasifikací vztahující se k jednotlivým programovým obdobím. (Zahradník, 2017, str. 73)

U politiky soudržnosti došlo v programovém období 2014 - 2020 ke změně v klasifikaci regionů, nově se regiony klasifikovaly do 3 základních typů na základě dosaženého HDP:

- **méně rozvinuté regiony** – jejich HDP je nižší než 75 % průměru HDP v EU;
- **přechodové regiony** – jejich HDP se pohybuje mezi 75-90 % průměru HDP v EU;
- **více rozvinuté regiony** - jejich HDP je vyšší než 90% průměru HDP v EU.

Jejich přesné vymezení je uvedeno v článku 92 *Prostředky na cíl Investice pro růst a zaměstnanost a cíl Evropská územní spolupráce*, odst. 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013. V tomto Nařízení je popsáno, jaký objem finančních prostředků je pro konkrétní typy regionů vyčleněn. Z celkového objemu 313 197 435 409 EUR na cíl 1 Investice pro růst a zaměstnanost je největší část peněz vyčleněno na podporu méně rozvinutých regionů, jedná se o 52,45 % (164 279 015 916 EUR), pro přechodové regiony 10,24 % (32 084 931 311 EUR) a pro rozvinuté regiony 15,67 % (49 084 308 755 EUR). Zbytek prostředků, který představuje 0,44 % (1 386 794 724 EUR), je určen pro nejvzdálenější regiony a regiony úrovně NUTS 2 splňující kritéria stanovená v článku 2 protokolu č. 6 k aktu o přistoupení z roku 1994. (ESI fondy 2014-2020, 2015, s. 109-110)

Územní jednotky pro regionální politiku EU

V roce 2003 bylo přijato Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1059/2003 o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS). Tímto nařízením byla vytvořena společná statistická klasifikace územních jednotek NUTS, která umožňuje sběr dat, sestavování a šíření harmonizovaných regionálních statistik v EU. Klasifikace NUTS uvedená v tomto nařízení zcela nahrazuje Klasifikaci územních statistických jednotek vytvořenou Eurostatem. Klasifikace NUTS je hierarchická. Jednotlivé členské země rozděluje na územní jednotky úrovně NUTS 1, NUTS 2 a NUTS 3. Při vymezení oblastní NUTS bylo vycházeno z existence územně správních celků a jejich komplementarity a byla sledována i velikost jednotek. Pokud neexistují pro danou úroveň NUTS v členském státě žádné správní jednotky odpovídající velikosti, vytváří se úroveň NUTS agregováním vhodného počtu stávajících menších sousedících správních jednotek. Agregace bere v potaz různá kritéria – zeměpisné, sociálně-ekonomické, historické, kulturní či environmentální.

Nařízení rozlišuje 3 základní úrovně NUTS a stanovuje minimální a maximální počet obyvatel.

Tabulka 1 Rozdělení regionů NUTS dle počtu obyvatel

úroveň	min. počet obyvatel	max. počet obyvatel
NUTS 1	3 000 000	7 000 000
NUTS 2	800 000	3 000 000
NUTS 3	150 000	800 000

Zdroj: Evropský parlament

NUTS 1 - územní jednotka typu velkých oblastí daného státu, největší regionální srovnávací jednotka a je zpravidla tvořena několika jednotkami NUTS 2.

NUTS 2 – je jednotkou řádově nižší a obvykle odpovídá úrovni středního územně správního členění daného státu

NUTS 3 – jednotka odpovídající nejnižší úrovni územně správního členění země

Kromě soustavy NUTS existuje soustava LAU (Local Administrative Units). Jedná se o úroveň územní státní správy, která je níže než např. provincie, kraje a podobné velké správní jednotky. Klasifikace LAU nahradila kategorie NUTS 4 a NUTS 5 a používá se tak rozdělení LAU 1 (např. členění na okresy) a LAU 2 (obce).

Základní územní jednotkou, prostřednictvím které se realizuje politika soudržnosti a vyhodnocují se její dopady, je vymezení dle kategorie NUTS 2.

3.3 Programové období 2014-2020

V programovém období 2014 - 2020 měly ESI fondy přispět k maximálnímu naplnění strategie Evropa 2020, která definovala 3 obecné společensko – ekonomické cíle, kterých měla EU do roku 2020 dosáhnout. Jednalo se o **inteligentní růst** (rozvoj ekonomiky založené na znalostech a inovacích), **udržitelný růst** (podpora ekonomiky, která šetří zdroj, je zelenější a konkurenceschopnější) a **růst podporující začlenění** (rozvíjení ekonomiky s vysokou mírou zaměstnanosti, která přispívá k sociální a územní soudržnosti). Tyto obecné cíle byly prosazovány prostřednictvím 11 tematických cílů, které věcně vymezily, na co se ESI fondy ve všech členských státech musí zaměřovat. (ESI fondy 2014-2020, 2015, s. 16-17)

Jednalo se o následující tematické cíle:

- Investice do výzkumu, vývoje a inovací pro praxi;
- Rozvoj využívání informačních a komunikačních technologií;
- Podpora malých a středních podniků;
- Snižování energetické náročnosti ekonomiky;
- Omezování přírodních rizik, povodní a ekologické zátěže;
- Ochrana životního prostředí a využívání přírodního bohatství;
- Modernizace dopravní infrastruktury a ekologická doprava;
- Zvyšování zaměstnanosti a kvalitní pracovní síla;
- Fungující sociální systém a boj proti chudobě;
- Zkvalitnění systému vzdělávání;
- Kvalitní, efektivní a transparentní veřejná správa a instituce;
- Technická pomoc.

Přerozdělování finančních prostředků mezi země EU tradičně předchází složité vyjednávání a analyzování daných potřeb konkrétních zemí. Výsledkem analýz byl dokument nesoucí název Dohoda o partnerství, který popisoval oblasti stanovené jako národní rozvojové priority ČR. Jedná se o základní zastřešující dokument pro čerpání finančních prostředků z ESI fondů. Tento dokument analyzoval socioekonomickou situaci, disparity, rozvojové potřeby a potenciál. Přináší priority a očekávané výsledky pro celé

programové období. Dohoda o partnerství je svou povahou hierarchicky nadřazena jednotlivým programům ESI fondů, které z ní musejí vycházet. Dohoda o partnerství, která se týkala ČR, byla schválena EK dne 26. srpna 2014. (MMR ČR, 2015, s. 7)

V programovém období 2014 - 2020 došlo k redukci cílů politiky soudržnosti na pouhé 2 vztahující se na všechny členské státy. Cíle byly následující:

- **Cíl 1 - Investice pro růst a zaměstnanost**
- **Cíl 2 - Evropská územní spolupráce**

Česká republika měla pro období 2014 - 2020 alokováno 24 miliard EUR na Cíl 1 a 1,6 mld. EUR na Cíl 2. Finance byly využity na podporu zaměstnanosti, výstavbu dopravní infrastruktury, vzdělávání či zlepšení životního prostředí. Alokace pro fondy vyčleněná pro ČR činila více než 5 % celkové alokace pro EU. Jelikož populace ČR tvoří pouze 2,1 % obyvatelstva EU, byla alokace pro ČR nadprůměrná a řadila se tak k těm nejvyšším v přepočtu na jednoho obyvatele. Finance, které byly získávány prostřednictvím fondů, tak přispívaly k faktu, že ČR měla pozici čistého příjemce z rozpočtu EU. Tato skutečnost nicméně platí od samého vstupu v roce 2004. (MMR ČR, 2015, s. 4-5)

Vyhlášení nového programového období s sebou vždy přináší i určité změny. Ani období 2014 - 2020 nebylo výjimkou. Změny se týkaly jak evropské, tak české úrovně. Na evropské úrovni bylo hlavní změnou to, že doposud samostatně fungující fondy, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond, byly zahrnuty pod jednotný rámec evropských strukturálních a investičních fondů. Kromě toho došlo k navázání čerpání z fondů na cíle Strategie Evropa 2020 a zavedení strategického dokumentu Dohoda a partnerství ve všech členských státech, která nahradila Národní strategický a referenční rámec platný pro období 2007 - 2013. Dalšími novinkami bylo např. vyčlenění 3 kategorií regionů podle parametrů jejich ekonomické výkonnosti, nastavení systému předběžných podmínek, důraz na výsledky a vyšší měřitelnost přínosu podpořených investic a další.

Změn na regionální úrovni bylo několik. Změna nastala již v samotné administraci dotací, jelikož došlo ke sjednocení a zjednodušení pravidel. Byl vytvořen nový monitorovací systém² pro podávání projektových žádostí a veškerá komunikace probíhala

² Jedná se o systém MS2014+, jehož účelem bylo zjednodušení, elektronizace dat, snadná komunikace a zlepšení řízení a efektivní čerpání podpor z EU.

elektronicky rovněž prostřednictvím tohoto kanálu. Další změny se vztahovaly k zadávání objednávek, které se stalo jednodušší, stejně tak došlo ke zmírnění pravidel ohledně publicity projektů.

V programovém období 2014 - 2020 došlo i ke zjednodušení architektury programů, ze kterých bylo možné získat finanční prostředky na projekty z jednotlivých oblastí podpory. Největší změnou bylo sloučení dosavadních sedmi regionálních operačních programů v jeden. Rozdělení na jednotlivé programy bylo následující:

➤ **Cíl I: Investice pro růst a zaměstnanost**

- OP Doprava;
- Integrovaný regionální operační program (IROP);
- OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost;
- OP Výzkum, vývoj a vzdělávání;
- OP Životní prostředí;
- Program rozvoje venkova;
- OP Zaměstnanost;
- OP Technická pomoc;
- OP Praha pól růstu;
- OP Rybářství.

➤ **Cíl II: Evropská územní spolupráce**

- Programy přeshraniční spolupráce (Interreg VA);
- Programy nadnárodní spolupráce (Interreg VB);
- Programy meziregionální spolupráce (Interreg VC).

3.3.1 Operační programy v rámci cíle Investice pro růst a investice

Za realizaci jednotlivých programů nesl zodpovědnost příslušný řídicí orgán, který sledoval, zda jsou naplňovány cíle programu, dodržována pravidla a jestli je daná pomoc efektivní. Největší alokace prostředků byla určena na program IROP, která činila 150 mld. Kč. Druhý největší objem financí byl přidělen OP Doprava (117 mld. Kč) a třetí největší alokaci financí měl OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (98 mld. Kč). Do

konce června 2022 byly odeslány EK žádosti o platbu v celkové hodnotě 486,8 mld. Kč, tzn. 73 % z celkové alokace. (MMR ČR, 2022, [online])

OP Doprava

Program byl zaměřen na zkvalitnění dopravní infrastruktury, zvýšení kvality dopravní sítě, podporu ekologické dopravy a využívání železniční a vodní dopravy. Jeho alokace představovala přibližně 17 % ze všech prostředků pro ČR z ESI fondů v daném programovém období. Z programu bylo možné financovat obnovu vozového parku v železniční i vodní dopravě, výstavbu plavebních komor, stanic, zastávek, modernizaci dálnic a silnic, vytvoření podmínek pro rozšíření využití vozidel na alternativní pohon atd.

IROP

Obecnými cíli programu byly rozvoj území v regionech soudržnosti, zkvalitnění infrastruktury, zlepšení veřejných služeb, veřejné správy a zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech. Škála projektů, která mohla získat podporu, byla rozsáhlá. Jednalo se např. o rekonstrukce a výstavbu silnic druhých a třetích tříd, cyklostezek, nákup nízkoemisních vozidel, nákup vybavení pro Integrovaný záchranný systém, rozvoj sociálních služeb, podpora přechodu na ekologické zdroje, revitalizace památek, podpora projektů e-governmentu atd.

OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

Program měl za cíle podpořit konkurenceschopnou ekonomiku založenou na znalostech a inovacích, prosazení místních firem na světovém trhu, vytváření pracovních míst a environmentální dimenzi rozvoje hospodářství. Byly podpořeny projekty orientující se na průmyslový výzkum, zavádění inovací, rozvoj vývojových center, výstavbu a rozvoj vzdělávacích středisek, využití obnovitelných zdrojů energií, rozvoj infrastruktury vysokorychlostního internetového připojení či budování datových center.

OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

Tento program cílil na rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje, podporu udržitelného výzkumu a na změny vzdělávacího systému, který by vedl k jeho zkvalitnění. V rámci OP byly schváleny projekty zaměřené na oblasti zapojení výzkumných týmů do mezinárodních výzkumných projektů, rozvoj kapacit výzkumných týmů, zkvalitnění výuky na vysokých školách s relevancí na potřeby trhu práce, modernizace studijních programů, zpřístupnění VŠ znevýhodněným skupinám, podpora nových vyučovacích metod, vytváření partnerství mezi školami atd.

OP Životní prostředí

Náplní programu byly tyto oblasti: ochrana a zajištění kvalitního prostředí pro život obyvatel, podpora efektivního využití zdrojů, eliminace negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí, zmírňování dopadů klimatických změn. Byly podpořeny projekty: výstavba kanalizace, modernizace čistíren odpadních vod, obnovení či rekonstrukce vodních děl, digitální povodňové plány, výměna kotle na pevná paliva, snížení množství odpadu, rekultivace starých skládek.

Program rozvoje venkova

Program se zaměřoval na obnovu, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství, investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podporu krajinné infrastruktury, zvýšení hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech. Podpořeny byly různorodé projekty od informačních akcí, poradenských služeb, přes vývoj nových produktů, postupů, technologií a jejich zavádění do praxe, modernizace zemědělských podniků, zlepšení podmínek a úrovně chovu hospodářských zvířat, udržitelné způsoby hospodaření vůči životnímu prostředí, až po projekty zaměřené na hospodaření s vodou, nakládání s hnojivý a pesticidy, předcházení eroze půdy, obnovení lesů a lesní infrastruktury.

OP Zaměstnanost

OP se orientoval na podporu několika oblastí: zaměstnanost a lidské zdroje, rovné příležitosti žen a mužů, sociální začleňování a boj s chudobou, modernizace veřejné správy. Finanční podpora byla čerpána na projekty orientované na vytváření nových pracovních míst, podporu flexibilních forem zaměstnání, rozvoj lidských zdrojů ve firmách, zvyšování efektivity sociálních služeb, zodpovědné zadávání veřejných zakázek, využívání nástrojů e-governementu.

OP Technická pomoc

Role OP byla podpůrného charakteru, jelikož jeho smyslem bylo umožnit, usnadnit a zajistit efektivní využití finančních prostředků. Jeho cílem bylo nastavit prostředí pro implementaci Dohody o partnerství, zajistit administrativní kapacity a zabezpečit jednotný monitorovací systém. Lze ho označit za servisní program.

OP Praha – pól růstu

OP měl několik tematických cílů. Jednalo se např. o podporu Prahy v roli hlavního inovačního centra ČR, efektivní hospodaření se všemi formami zdrojů, podpora sociálních služeb a znevýhodněných osob, podpora vzdělávání, vědy a rovných příležitostí, zajištění kvalitního života obyvatel, vytvoření příznivého podnikatelského prostředí. Projekty se zaměřovaly např. na spolupráci veřejných institucí se soukromým sektorem, podporu vzniku a rozvoje inovujících malých a středních podniků, realizaci záchytných parkovišť v režimu P+R, podporu rozvoje sociálních služeb, zvyšování kapacit a kvality výuky předškolního, primárního a sekundárního vzdělávání.

OP Rybářství

Cílem programu byla udržitelná a konkurenceschopná akvakultura založená na inovacích, dále rozvoj udržitelného chovu ryb, modernizace chovných systémů, účinnější využití přírodních zdrojů, znalostí a zkušeností, eliminace negativních dopadů na životní prostředí. Byly realizovány projekty obnovení či výstavba rybníků, podpora nových chovatelů, shromažďování údajů pro vědecké analýzy, propagační kampaně s cílem zvýšení povědomí o produktech akvakultury.

3.3.2 Operační programy v rámci cíle Evropské územní spolupráce

Evropská územní spolupráce je označována pojmem Interreg. Pro EÚS je vždy nutná účast dvou nebo více partnerských zemí a je rozdělena na tři typy:

- **Přeshraniční spolupráce** – aktivity mezi sousedními státy či regiony;
- **Nadnárodní spolupráce** – skupiny regionů ovlivněné stejnými geografickými podmínkami;
- **Meziregionální spolupráce** – regiony napříč EU.

Na projektech financované prostřednictvím Evropské územní spolupráce mohly spolupracovat členské i partnerské země EU. Z celkového rozpočtu politiky soudržnosti EU bylo na programy evropské územní spolupráce vyčleněno 2,75 % (8 948 259 330 EUR). Tyto finanční prostředky byly rozděleny následovně: 74,05 % (6 626 631 760 EUR) na přeshraniční spolupráci, 20,36 % (1 821 627 570 EUR) na nadnárodní spolupráci a 5,59 % (500 000 000 EUR) na meziregionální spolupráci. (ESI fondy 2014-2020, 2015, s. 398)

V programovém období 2014 - 2020 mohla ČR čerpat z 11 programů v rámci Cíle 2 Evropská územní spolupráce, jednalo se o mírný nárůst ve srovnání s předchozím programovým obdobím.

➤ **Přeshraniční spolupráce**

- ČR- Polsko;
- ČR – Sasko;
- ČR – Bavorsko;
- ČR – Rakousko;
- ČR – Slovensko.

➤ **Nadnárodní spolupráce**

- Central Europe;
- Danube.

➤ **Meziregionální spolupráce**

- INTERREG Europe;
- Urbact;
- Espon 2020;
- Interact.

Programy spolupráce byly v ČR koordinované prostřednictvím Ministerstva pro místní rozvoj. Jediným program v rámci evropské územní spolupráce, který byl řízen přímo českou stranou, byl program ČR – Polsko. Jednotlivé přeshraniční spolupráce s českou účastí jsou blíže představeny v kapitole č. 3.4.4 Interreg.

3.4 Přeshraniční spolupráce v EU

Přeshraniční spolupráce se vyznačuje rozmanitostí a to několika hledisky – aktivita, obsah, aktéři, vliv nebo působení. Je také odrazem tzv. velké mezinárodní politiky (mezinárodní všeobecné smlouvy nebo ad hoc zaměření např. propojení dálniční sítě) a zároveň se v ní zrcadlí i tzv. malá politika (řeší sousedskou problematiku každodenního života na lokální úrovni). (Jeřábek, 2021, s. 12)

Rozvoj přeshraniční spolupráce v Evropě po 2. světové válce byl různorodý. Evropa byla rozdělena železnou oponou na Východ a Západ. V Západní Evropě převládal přístup propojování států v rámci Evropského hospodářského společenství. Státní hranice mezi západoevropskými státy měla poměrně otevřený charakter a rozvíjela se zde přeshraniční spolupráce. Tato forma spolupráce se v roce 1958 institucionalizovala a vznikl první region přeshraniční spolupráce Euregio na německo-nizozemské hranici. Právě podle názvu prvního regionu spolupráce se začal používat termín euroregion, který označuje prostor přeshraniční spolupráce. Krátce po ustanovení prvního euroregionu, začaly přibývat další – Regio Basiliensis, Regio TriRhena. Na Východě byla situace odlišná. Zde převažovala řízená spolupráce mezi socialistickými státy a hranice byla významná bariéra. Železná opona znamenala uzavřenou hranici, která polarizovala Evropu. Milníkem se stal rok 1989, kdy došlo k pádu železné opony a rozpadu socialistického bloku. Tyto události byly významné i pro přeshraniční spolupráci, jelikož sebou přinášely nové příležitosti a výzvy. Původně přísně uzavřená hranice se stala volnou po vzoru Západu a přeshraniční spolupráce mohla být naplno rozvíjena jak mezi Západem a Východem, a také mezi jednotlivými východoevropskými státy ve smyslu plnohodnotné a dobrovolné spolupráce. Spolupráce byla rychle rozvíjena, patřičný vliv na to měla finanční podpora ze strany EU. (Jeřábek, 2021, s. 36-40)

3.4.1 Euroregiony

Patří mezi nejdůležitější formy přeshraniční spolupráce. Euroregion je definován jako funkční územní celek, který spojuje příhraniční oblasti sousedních států. Jedná se o oblast příhraniční spolupráce, která vznikla na základě vzájemné dohody příhraničních regionů. Hlavním motivem vzniku je snaha o odstraňování nerovností mezi regiony a postupné vyrovnávání ekonomického i sociálního rozvoje. Podporuje zájmy měst, obcí, sdružení organizací i fyzických osob. Důležitost je kladena i na rozvoj mezilidských

vztahů, cílem je sblížení obyvatel a institucí na obou stranách hranice a to prostřednictvím výměny informací a zkušeností. Zakládání euroregionů přispělo k překonání hranic v Evropě, k budování dobrých sousedských vztahů, spojování lidí na obou stranách hranic a vyvracení předsudků.

Budování přeshraniční spolupráce se vždy nerozvíjí bezproblémově. Existuje celá řada faktorů, které spolupráci narušují. Mezi ty časté lze řadit rozdílné správní struktury a kompetence, nerovnost v hospodářském rozvoji, odlišné právní a finanční systémy, jazykové a kulturní bariéry, rozdíly v životním standardu, mentální překážky (historické aspekty), nedostatečné dopravní spojení (neexistence silnic či mostů) či nedostatečné finanční prostředky. (Waack, 2012, s. 74)

3.4.2 Asociace evropských přeshraničních regionů

Asociaci (AEBR - Association of European Border Regions) založilo 10 hraničních regionů v roce 1971. Cíle a úkoly asociace popisují stanovy, které určují povahu a formu spolupráce mezi evropskými hraničními a příhraničními regiony sdruženými v AEBR. Asociace pracuje pro evropské hraniční a příhraniční regiony a k jejím cílům patří podpora a koordinace spolupráce regionů, propagace výměny zkušeností a informací. Zastupuje a hájí zájmy euroregionů na národní i evropské úrovni. Udržuje kontakty s EP a jeho výbory, s EK či Výborem regionů. AEBR je jedinou evropskou regionální organizací, která se zabývá výhradně přeshraničními otázkami. Od svého založení se asociace postupně rozrůstala a v současnosti zastupuje více než 100 hraničních regionů po celé Evropě a jejím ředitelem je od roku 2020 Karl-Heinz Lambertz. (AEBR, [online])

AEBR se neorientuje pouze na euroregiony v rámci EU, ale také na euroregiony se zastoupením Švýcarska či na regiony ve Východní Evropě. Zapojení euroregionů do asociace není automatické. Euroregion se může stát členem pouze na základě žádosti, kterou schválí asociace na své výroční konferenci. (Jeřábek, 2021, s. 200)

3.4.3 Přeshraniční spolupráce a euroregiony v ČR

Přeshraniční spolupráce v ČR se začala rozvíjet od roku 1990. Po pádu železné opony se stala západní hranice otevřená a přeshraniční spolupráce se začala navazovat právě s Německem a Rakouskem. Důvod byl celkem pragmatický, Německo mělo již dlouhou zkušenost s fungováním euroregionů a rovněž se získávání dotací z EFRR. Jelikož chyběla institucionální podpora, byla zpočátku přeshraniční spolupráce rozvíjena

především skrze nově vzniklé subjekty – euroregiony. Klíčovým impulsem byl vznik iniciativy Interreg, který znamenal ekonomický stimul rozvoje přeshraniční spolupráce. Vývoj přeshraniční spolupráce v ČR je rozdělena do několika fází (Jeřábek, 2021, s. 43):

spontánní fáze (1989-1992) – iniciována zdola, počáteční nadšení z pádu železné opony, přeshraniční aktivity se odehrávaly především na mikroregionální úrovni

řízená fáze (1992-1995) – podporovaná shora, vznikají euroregiony, rozvíjí se koordinace státních institucí a roste finanční podpora

evropská fáze (1995-2004) – podporovaná hlavně EU, rozsáhlé využívání evropských peněz v rámci programu předvstupní pomoci

integrační fáze (2004+) – iniciovaná všemi zúčastněnými, ČR vstupuje do EU, pro poslední fázi je charakteristická institucionální, ekonomická a kulturní kooperace

Rozhodující roli při formování přeshraniční spolupráce měla finanční podpora z EK. V roce 1994 čerpala ČR finance z předvstupního programu pomoci CBC Phare³, který podpořil investiční projekty v českoněmeckém pohraničí (jednalo se o komunikace a kanalizace). Navázal na to již pětiletý program (1995-1999), kdy byly podpořeny i větší investiční projekty především v technické infrastruktuře na hranicích nejen s Německem ale i Rakouskem, které se v roce 1995 stalo členem EU. V roce 1999 došlo k další podstatné změně, jelikož finanční podpora projektů v rámci přeshraniční spolupráce byla rozšířena i na příhraniční oblasti Polska a Slovenska. Na projekty podporované skrze programy předvstupní pomoci plně navázala podpora z iniciativy Interreg po vstupu ČR do EU v roce 2004. (Jeřábek, 2015, s. 13)

V České republice existuje v současné době celkem 13 euroregionů, nejstarší je euroregion Nisa (r. 1991) a naopak nejmladší Silva Nortica (r. 2002). Euroregiony nejsou homogenní skupinou, samozřejmě mezi nimi existují rozdíly, které jsou dány např. polohou, aktéry, mírou spolupráce atd. Rozdíly jsou i ve významu jednotlivých euroregionů v oblasti aktivní podpory přeshraniční spolupráce a integrace, která je závislá na typu pohraničí a přístupu představitelů obcí i dalších organizací zapojené do

³ Program Phare byl do roku 2006 jedním z nástrojů předvstupní pomoci určen pro kandidátské země a jeho smyslem byla příprava na vstup do EU. Z fondu byly spolufinancovány např. projekty narovnávací rozdíly v oblastech technické vybavenosti příhraničních, ochrany životního prostředí, rekonstrukce dopravní infrastruktury atd.

euroregionů. Jednotné není ani vnímání, jaký mají euroregiony vliv. Výzkumy ukazují, že existují dva odlišné názory. Na jedné straně zaznívají názory, že jsou euroregiony nadbytečné a zbytečné a na druhé straně je přesvědčení o klíčové roli euroregionů při utváření přeshraniční spolupráce i evropské integrace. (Müller, 2021, s. 13)

České euroregiony vznikaly postupně, období vzniku lze rozdělit do 3 vln:

1. vlna – reakce na otevření hranic

Euroregion Nisa (1991; ČR, Německo, Polsko)

Euroregion Labe (1992; ČR, Německo)

Euroregion Krušnohoří (1992; ČR, Německo)

Euroregion Egrensis (1993; ČR, Německo)

Euroregion Šumava (1993; ČR, Německo, Rakousko)

2. vlna – rozsáhlejší možnosti čerpání financí (program Phare)

Euroregion Glacensis (1996; ČR, Polsko)

Euroregion Praděd (1998; ČR, Polsko)

Euroregion Silesia (1998; ČR, Polsko)

Euroregion Těšínské Slezsko (1998; ČR, Polsko)

3. vlna – rozvoj spolupráce s Rakouskem a Slovenskem

Euroregion Pomoraví (1999; ČR, Rakousko, Slovensko)

Euroregion Beskydy (2000; ČR, Polsko, Slovensko)

Euroregion Bílé Karpaty (2000; ČR, Slovensko)

Euroregion Silva Nortica (2002; ČR, Rakousko)

3.4.4 Interreg

Evropská unie finančně podporovala a podporuje přeshraniční spolupráci množstvím iniciativ, programů a projektů. Teprve iniciativa Interreg ale přispěla k masivnímu rozvoji přeshraniční spolupráci. EK poskytla podporu pro regionální spolupráci poprvé v roce 1989, kdy bylo na 14 skupin projektů vyčleněno 21 mil. ECU. Tyto projekty byly navrženy tak, aby se vypořádaly se strukturálními problémy rozvoje pohraničních oblastí. V roce 1990 na základě zkušeností z pilotních projektů, vytvořila komise iniciativu společenství Interreg. (Wolfe, 2007, s. 5)

Program se realizuje ve 3 základních oblastech:

- **Interreg A – přeshraniční spolupráce;**
- **Interreg B – nadnárodní spolupráce;**
- **Interreg C – meziregionální spolupráce.**

Interreg A

Tato část programu je zaměřena na spolupráci mezi sousedními státy a regiony. V programovém období 2014 - 2020 bylo podpořeno 60 programů přeshraniční spolupráce na vnitřních hranicích EU, 12 programů v rámci nástroje předvstupní pomoci a 16 programů v rámci evropské politiky sousedství v celkové výši 7,4 mld. EUR. (MMR ČR, 2015, s. 35)

V ČR bylo rozvíjeno 5 programů přeshraniční spolupráce. Níže je uvedena základní charakteristika jednotlivých programů.

ČR – Bavorsko

Na české straně dotační území tvoří Karlovarský kraj, Plzeňský kraj a Jihočeský kraj. Na bavorské straně je dotační území vymezeno zemskými okresy Amberg-Sulzbach, Bayreuth, Cham, Deggendorf, Freyung-Grafenau, Hof, Kronach, Kulmbach, Neustadt an der Waldnaab, Passau, Regen, Regensburg, Schwandorf, Straubing-Bogen, Tirschenreuth a Wunsiedel im Fichtelgebirge. Řídícím orgánem je Bavorské státní ministerstvo hospodářství a médií, energie a technologií. Národním orgánem je MMR ČR. V období 2014-2020 byla finanční podpora byla poskytována v rámci 5 prioritních os: 1 Výzkum, technologický rozvoj a inovace, 2 Ochrana životního prostředí, 3 Vzdělávání, 4 Posilování veřejné správy a 5 Technická pomoc. Program měl alokováno 103,4 mil. EUR. (Cíl EÚS Česká republika – Bavorsko 2014-2020, [online])

ČR – Sasko

Programové území je na české straně vymezeno Karlovarským, Ústeckým a Libereckým krajem, na saské straně jej tvoří zemské okresy Vogtlandkreis, Zwickau, Erzgebirgskreis, Mittelsachsen, Sächsische Schweiz, Osterzgebirge, Bautzen a Görlitz a města s postavením okresu Dresden a Chemnitz. Kromě toho patří k programovému území durynské okresy Greiz a Saale-Orla. Řídícím orgánem je Saské státní ministerstvo životního prostředí a zemědělství se sídlem v Drážďanech. Národním orgánem je MMR ČR. V období 2014 - 2020 program spolupráce tvořily 4 prioritních os: 1 Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik, 2 Zachování a ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů, 3 Investice do vzdělávání, 4. Podpora veřejné správy. Alokace činila 157,9 mil. EUR (Interreg Sasko – Česká republika, [online]).

ČR – Polsko

Programové území představuje 5 českých krajů: Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Olomoucký a Moravskoslezský a 6 polských podregionů: Bielski, Rybnicki, Jeleniogórski, Wałbrzyski, Nyski, Opolski a okresy. Strzeliński a Pszczyński. Řídícím orgánem je MMR ČR. Období 2014-2020 tvořily 4 osy: 1 Společné řízení rizik, 2 Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti, 3 Vzdělávání a kvalifikace, 4 Spolupráce institucí a komunit. Program měl v rámci přeshraniční spolupráce největší alokaci, která činila 212 mil. EUR (Interreg Česká republika-Polsko, [online])

ČR – Slovensko

Do podporovaného území ČR spadá Moravskoslezský, Zlínský a Jihomoravský kraj. Na území Slovenské republiky je to pak Žilinský, Trenčinský a Trnavský kraj. Řídícím orgánem projektu je Ministerstvo zemědělství a rozvoje venkova SR a Národním orgánem je MMR ČR. Podpora byla rozdělena do 4 priorit: 1 Využívání inovačního potenciálu, 2 Kvalitní životní prostředí, 3 Rozvoj místních iniciativ 4 Technická pomoc. Rozpočet programu byl 90 mil. EUR. (Interreg Slovensko – Česká republika, [online])

ČR - Rakousko

viz kapitola č. 4.

Interreg B

Část B programu je orientována na nadnárodní spolupráci a podporuje skupiny regionů ovlivněné stejnými geografickými podmínkami. Projekty pokrývají větší oblasti spolupráce např. Baltské moře, alpské a středomořské regiony, i některé země mimo EU. V EU bylo podporováno v období 2014 - 2020 celkem 15 programů nadnárodní spolupráce a s alokovanou částkou 2,1 mld. EUR. V ČR se jednalo o 2 programy – Central Europe a Danube. (MMR ČR, 2015, s. 35)

Central Europe

V programu spolupracovaly tyto státy: Rakousko, ČR, Německo, Maďarsko, Itálie, Polsko, Slovensko, Slovinsko a Chorvatsko. Program byl zaměřen na 4 hlavní oblasti zájmu: inovace, nízkouhlíkové hospodářství, přírodní a kulturní zdroje a doprava. Dle dat zveřejněných na internetové stránce programu, bylo podpořeno celkem 138 projektů

soukromých a veřejných organizací částkou 246 mil. EUR. Řídícím orgánem je Město Vídeň, magistrátní odbor pro evropské záležitosti. (Interreg Central Europe, [online])

Danube

Sdružuje 9 zemí EU (Rakousko, Bulharsko, Chorvatsko, Česká republika, Německo, Maďarsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko) a 5 zemí mimo EU (Bosna a Hercegovina, Moldavská republika, Černá Hora, Srbsko, Ukrajina). Území zahrnuje celkem 70 regionů NUTS 2. Podporovány byly projekty zaměřující se mobilitu, energie, životní prostředí, socioekonomický rozvoj nebo bezpečnost. Řídícím orgánem je Ministerstvo financí Maďarska. (Interreg Danube, [online])

Interreg C

Tato větev je zaměřena na meziregionální spolupráci a podporuje programy spolupráce regionů napříč EU i mimo EU (Norsko, Švýcarsko, Island a Lichtenštejnsko) zejména v oblasti spolupráce institucí. V této oblasti byl realizován nejmenší počet projektů. V období 2014 - 2020 se jednalo o 4, ČR byla zapojena do všech programů. Zároveň se jednalo o oblast s nejnižší alokovanou částkou. (MMR ČR, 2015, s. 38-39)

Interreg Europe – členské státy a Norsko a Švýcarsko, zaměřen na následující oblasti: výzkum, technologický rozvoj a inovace, konkurenceschopnost malých a středních podniků, nízkouhlíkové hospodářství a životní prostředí, alokace 359,33 mil. EUR

Urbact – členské státy, Norsko a Švýcarsko, zaměřen na udržitelný rozvoj měst a výměnu, uplatnění a šíření znalostí v této oblasti, alokace 221, 92 mil EUR

Espon 2020 – členské státy a Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko, soustřeďuje se na územní struktury, trendy, perspektivy a dopady politiky EU, alokace 41,37 mil. EUR

Interact – členské státy a Norsko a Švýcarsko, poskytuje podporu a poradenství během celého cyklu programu, alokace 39,39 mil. EUR

4 Vlastní práce: Interreg Rakousko – Česká republika

O rozvoji přeshraniční spolupráce mezi Rakouskem a Českou republikou lze hovořit až od 90. let 20. století. Předchůdcem iniciativy Interreg byl program Phare CBC, v jehož rámci byly realizované projekty v období 1998 - 2006. Ministerstvo financí ve své tiskové zprávě uvádí, že podpořené projekty se zaměřovaly především na následující oblasti – finance, vnitro, zemědělství, životní prostředí, spravedlnost nebo rozvoj občanské společnosti. Programy zahrnovaly převážně projekty investičního charakteru, realizované v příhraničních oblastech, kde přispívaly k rozvoji turistického ruchu, zlepšení životního prostředí, zvyšování dostupnosti a funkčnosti dopravní infrastruktury a rozvoji lidských zdrojů, případně umožnily realizovat neinvestiční projekty z oblasti kultury nebo školství. Projekty přeshraniční spolupráce byly také přípravou na účast ČR v programu Interreg III. (MF, 2007, [online])

Interreg Rakousko – ČR vznikl přistoupením ČR do EU v roce 2004 a jeho oficiální název byl Interreg IIIA Rakousko – Česká republika. Program spolupráce je členěn na programová období a každé je označeno římskou číslicí.⁴ Písmeno A za římskou číslicí odkazuje na hlavní linii programu tj. přeshraniční spolupráci.

Základním cílem, který platí de facto po celou dobu programu, je posílení konkurenceschopnosti příhraničních regionů, odstranění bariér v hospodářské, společenské, kulturní oblasti, rozvoj vzájemných vztahů a vazeb přes hranici a ve výsledku všeho přispět k integraci přeshraničního regionu.

Roli řídicího orgánu vykonává Úřad zemské vlády Dolní Rakousko (Odbor pro mezinárodní a evropské záležitosti). V České republice plní funkci národního orgánu Ministerstvo pro místní rozvoj. Společné sekretariáty mají sídla ve městech Sankt Pölten (Úřad zemské vlády Dolní Rakousko) a v Brně (Centrum pro regionální rozvoj ČR).

⁴ Jednotlivá programová období Interreg byly a jsou: Interreg I (1990-1993) - Interreg II (1994-1999) - Interreg III (2000-2006) - Interreg IV (2007-2013) - Interreg V (2014-2020) – Interreg VI (2021-2027).

4.1 Charakteristika oblasti

Jedná se o stručnou charakteristiku, která poskytne základní znaky oblasti spadající do programu Interreg Rakousko – Česká republika.

Program přeshraniční spolupráce spojuje 3 kraje na území ČR (Jihomoravský, Vysočina a Jihočeský) a rakouské regiony Horního Rakouska (Mühlviertel, Innviertel, Linz-Wels, Steyr - Kirchdorf), Dolního Rakouska (Waldviertel, Weinviertel, Mostviertel, Sankt Pölten, Wiener Umland Nord) a Vídeň.

Obrázek 1 Mapa programového území Interreg Rakousko – Česká republika

Zdroj: Centrum pro regionální rozvoj ČR

Rozloha zmíněných regionů byla 55,62 tis. km², hodnota je uvedena k roku 2014. Rozloha jednotlivých regionů byla následující (od nejvyšší hodnoty k nejnižší): Dolní Rakousko – 19 179 km², Horní Rakousko – 11 983 km², Jihočeský kraj – 10 058 km², Jihomoravský kraj – 7 188 km², Kraj Vysočina – 6 796 km² a Vídeň – 415 km². Rakouské regiony představovaly 56 % z celkového území Interreg Rakousko - ČR. (Eurostat, [online])

Oblast lze definovat jako heterogenní s velkými meziregionální rozdíly. Území bylo po dlouhou dobu rozděleno železnou oponou. Podstatnou část území tvoří periferní oblasti (vesnice a malá města), ale na druhé straně jsou zde velká centra, jedná se

především o aglomeraci kolem Vídně, dále města Linz a Brno. Menší jádrové oblasti tvoří města St. Pölten, Jihlava a České Budějovice.

V dotčených regionech žilo v roce 2014 dohromady přibližně 7,08 mil. obyvatel (Vídeň – 1 766 746, Dolní Rakousko – 1 625 485, Horní Rakousko – 1 425 422, Jihomoravský kraj – 1 117 078, Jihočeský kraj - 636 707, Kraj Vysočina – 510 209). Obyvatelé na rakouské straně hranice tvořili 68 % z celkového počtu obyvatel dotačního území. Na konci programového období, v roce 2022, došlo k navýšení celkového počtu obyvatel na 7,46 mil. V rakouských regionech se počet obyvatel zvýšil o 318 tis., v českých regionech nebyl přírůstek tak vysoký, jelikož zde se počet obyvatel zvýšil o 62 tis. Z demografického hlediska je vývoj ve městech a přiléhajících oblastech dynamický, zatímco v periferních oblastech bez dostatečné dopravní infrastruktury, která by představovala propojení s centry, dochází k poklesu počtu obyvatel. (Eurostat, [online])

Hospodářská struktura oblasti je velmi diverzifikovaná. Území tvoří nedostatečně rozvinuté regiony s méně konkurenceschopnými odvětvími či podniky, regiony s převládajícím tradičním průmyslem a jako protipól jsou zde regiony vysoce dynamické s rozvinutou inovativní ekonomikou poskytující množství podnikatelských příležitostí. Rozdíly jsou velké mezi městskými a venkovskými oblastmi a také mezi regiony na rakouské straně a na české straně hranice. HDP na obyvatele dosahovala v Rakousku v roce 2014 úrovně 147 % a v roce 2021 byla vykázána hodnota 140 % průměru EU. Na rakouské straně má určující roli Vídeň, která je jedním z nejsilnějších ekonomických regionů nejen v rámci Rakouska, ale v rámci celé EU. Vídeň dosahovala v roce 2014 hodnoty 179 % a v roce 2021 to bylo 163 % průměru EU. Čtyři okresy regionu Horního Rakouska vykázaly k roku 2014 hodnotu 142 % a v roce 2021 došlo ke snížení úrovně na 137 % průměru EU. V dotčených okresech Horního Rakouska má nejvyšší úroveň okres Linz-Wels (182 %) a nejnižší hodnoty dosahuje okres Mühlviertel (95 %). Region Dolní Rakousko zahrnující 5 okresů dosáhl na nejnižší hodnoty z rakouských regionů v programovém území. V roce 2014 se jednalo o hodnotu 108 % a v roce 2021 došlo k mírnému navýšení na 110 % průměru EU. Mezi okresy ale panují rozdíly, jelikož nejvyšší úrovně dosahuje okres Sankt Pölten (148 %) a naopak nejnižší hodnotu vykazuje okres Weinviertel (80 %). Ve dvou rakouských regionech došlo mezi lety 2014 - 2021 k poklesu HDP, pouze v Dolním Rakousku došlo k nárůstu o 2 %. ČR dosahovala v roce 2014 úrovně 56 % a v roce 2021 došlo k navýšení na hodnotu 69 % průměru EU. Nejsilnějším

regionem v programovém území na české straně je Jihomoravský kraj, který dosahoval v roce 2014 úrovně 53 %. V roce 2021 došlo k výraznému navýšení na 68 % průměru EU. Následoval Kraj Vysočina, který v roce 2014 dosáhl na úroveň 47 %, v roce 2021 došlo k navýšení na 55 % průměru EU. Nejmenší úroveň HDP vykázal Jihočeský kraj, který v roce 2014 dosáhl na hodnotu 46 % a v roce 2021 54 % průměru EU. Všechny české kraje tak vykázaly nárůst HDP o 8-15 % dle jednotlivých dotčených regionů. (Eurostat, 2022, [online])

Městské oblasti jsou zaměřené primárně na technologie a inovace, rozvoj je založen na znalostech. V méně rozvinutých venkovských oblastech se jako nejdůležitější faktor rozvoje začíná postupně uplatňovat turismus a cestovní ruch.

V příhraničním regionu je zaměstnáno více než 3,5 mil. obyvatel. Na rakouské straně je to dvakrát více než na české straně. Centra trhu práce jsou přirozeně městské aglomerace, kam za práci často dojíždějí i lidé z venkovských oblastí. Na české straně bylo v roce 2014 zaměstnáno celkem 1,096 mil. obyvatel, v roce 2022 se počet navýšil na 1,1 mil. Ve všech českých regionech byly v zaměstnání nejvíce zastoupeny tato odvětví: zpracovatelský průmysl, velkoobchod a maloobchod a stavebnictví. V rakouských regionech bylo v roce 2014 zaměstnáno 2,49 mil. osob a v roce 2022 se počet zvýšil na 2,77 mil. osob. Mezi odvětvími nejvíce dominoval obchod a výroba zboží. (ČSÚ; Statistics Austria, [online])

Úroveň vzdělání je v regionu vysoká. Z dat o obyvatelstvu ve věku 15 a více let vyplývá několik informací, podíl osob bez vzdělání je nízký, hodnota se ve všech regionech pohybuje kolem 0,5 %, v jednotlivých regionech jsou rovněž téměř stejné hodnoty u osob se středoškolským vzděláním, jedná se o 63 %, jedinou výjimku představuje Vídeň, kde je hodnota 51 %. Výraznější rozdíly vykazuje podíl osob s vysokoškolským vzděláním, na nejvyšší hodnotu dosahuje Vídeň – 23 % a Jihomoravský kraj – 21 %, ostatní regiony vykazují nižší hodnoty a rozdíly mezi nimi nejsou příliš významné, jedná se o hodnotu kolem 13 %. (ČSÚ; Statistics Austria, [online])

V celém regionu se nachází několik veřejných i soukromých vysokých škol, které sídlí ve Vídni, Brně, Linci, Kremži, Českých Budějovicích či Jihlavě. V Jindřichově Hradci se nachází pobočka VŠE v Praze – Fakulta managementu. Spolupráce mezi vzdělávacími institucemi ještě není příliš rozvinutá. Lze na to nahlížet i z druhé strany,

jako na příležitost pro program Interreg, který může poskytnout možnosti, jak spolupráci zaktivnit.

Z pohledu přírodních charakteristik se jedná o region nabízející odlišné typy krajiny (horská území, nížiny, krasová oblast). Nachází se zde 5 národních parků, 8 velkých chráněných oblastí, stovky chráněných oblastí malé rozlohy či zařazených do oblastí Natura 2000. Jsou zde říční systémy 3 velkých řek – Dyje, Morava a Dunaj. Jako velmi důležitý prvek v rámci životního prostředí je vnímán tzv. zelený pás kolem státní hranice, jelikož si zachoval původní charakter a krajina je tak v této oblasti velice hodnotná. Národní či přírodní parky jsou povětšinou řazené k největším turistickým oblastem regionu.

Kulturní dědictví je v regionu velice pestré. Nacházejí se zde památky celosvětové úrovně, které jsou zařazeny na seznam kulturního bohatství UNESCO – historické centrum Vídně, zámek a zahrady Schönbrunn, historické centrum Českého Krumlova, historické centrum Telče, vesnická památková zóna Holašovice, židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Třebíči, Lednicko – Valtický areál, vila Tugendhat v Brně atd. Region se může pochlubit i nehmotným dědictvím UNESCO, které tvoří lidové tradice, umělecká řemesla, folklor a lidové tance. Mimo to lze v regionu nalézt nespočet budov s historickou hodnotou, ve kterých se koná mnoho kulturních akcí pro veřejnost.

Oblast ochrany životního prostředí, cestovního ruchu a turistiky byla velice podporována skrze program spolupráce, dokladem je fakt, že alokace finančních prostředků právě na danou oblast byla nejvyšší ze všech prioritních os.

4.2 Spolupráce v programovém období 2014 - 2020

Spolupráce v programovém období reflektovala výstupy a závazky několika evropských dokumentů: Evropa 2020, Územní agenda EU 2020, Legislativní balíček Komise k nové politice soudržnosti, Pátá zpráva Komise o hospodářské, sociální a územní soudržnosti, Regionální výzvy v perspektivě roku 2020 – Regiony 2020 a rovněž i národní a regionální strategie. V Rakousku byly jako hlavní výzvy stanoveny: inovace, trh práce, snižování emisí CO₂ a efektivní využívání zdrojů. Na české straně byly jako hlavní výzvy označeny: výzkum a inovace, konkurenceschopnost, systém vzdělávání, pracovní trh, rozvoj infrastruktury, efektivní využívání zdrojů a veřejné správy.

S ohledem na zaměření evropských dokumentů a jistým charakteristikám česko - rakouského pohraničí byly určeny obecné hlavní prvky spolupráce v programovém období 2014 - 2020:

- posílení struktur spolupráce a komunikace, i mezi institucemi;
- rozvoj inovativního ekonomického sociálního systému;
- zabezpečení pracovních míst, bydlení, služeb, inovací, know-how, přírodního a kulturního bohatství;
- posílení regionálních ekonomik vůči klimatickým rizikům;
- zvýšení kvality přírodních a kulturních zdrojů;
- harmonizace regionálního právního a institucionálního rámce.

Průzkum Eurobarometru o přeshraniční spolupráci v rámci EU z roku 2015 identifikoval několik problémů, které brání intenzivnějšímu rozvoji přeshraniční spolupráci. Za hlavní důvod bránící rozvoji spolupráce byla považována jazyková bariéra, jelikož se na obou stranách hranice hovoří rozdílnými jazyky, které navíc patří i do odlišných jazykových skupin (germánské a slovanské). Jazykovou bariéru vnímalo jako problém pro přeshraniční spolupráci 75 % respondentů v Rakousku a 83 % respondentů v ČR. V souvislosti s jazykovou bariérou lze zmínit, že procento obyvatel Rakouska, kteří hovoří česky, je velmi nízké (0,46 %), zatímco procento obyvatel Česka, kteří hovoří německy je vyšší (8,62%). Za další překážky přeshraniční spolupráce byly uvedeny ekonomické a sociální rozdíly (překážka pro 70 % rakouských i českých respondentů) a dále kulturní rozdíly (překážka pro 30 % rakouských respondentů a 40 % českých respondentů). (EU Eurobarometr, 2012, 2015, [online])

Program spolupráce Interreg V-A Rakousko - Česká republika byl Evropskou komisí schválen dne 23. června 2015. Podpora programu byla rozdělena mezi 5 prioritních os a měla alokovanou částku 97,8 mil. EUR. (Interreg Rakousko – Česká republika, [online])

Jednalo se o následující témata:

- **Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací**
 - *Posílení výzkumné a inovační infrastruktury a kapacit pro rozvoj vynikající úrovně výzkumu a inovací a podpora odborných středisek, zejména těch, jež jsou předmětem celoevropského zájmu;*

- *Podpora podnikových investic do výzkumu a inovací a vytváření vazeb a součinnosti mezi podniky, středisky výzkumu a vývoje a odvětvím vysokoškolského vzdělávání.*

➤ **Životní prostředí a zdroje**

- *Zachování, ochrana, propagace a rozvoj přírodního a kulturního dědictví;*
- *Ochrana a obnova biologické rozmanitosti a půdy a podpora ekosystémových služeb, včetně prostřednictvím sítě Natura 2000 a ekologických infrastruktur;*
- *Podpora inovativních technologií s cílem zlepšit ochranu životního prostředí a účinnost zdrojů v odpadovém hospodářství, vodním hospodářství, pokud jde o půdu nebo s cílem snížit znečištění ovzduší.*

➤ **Rozvoj lidských zdrojů**

- *Investice do vzdělávání, odborné přípravy a školení za účelem získávání dovedností a celoživotního učení: vypracováním a naplňováním společných programů vzdělávání, odborné přípravy a školení.*

➤ **Udržitelné sítě a institucionální spolupráce**

- *Posílení institucionální kapacity orgánů veřejné správy a zúčastněných subjektů a účinné veřejné správy: podpora právní a správní spolupráce mezi občany a institucemi.*

➤ **Technická pomoc**

Podpora prioritních os měla přinést tyto konkrétní výsledky: (Evropská komise, [online])

- **zvýšení kvóty pro výzkum** a vývoj a nárůst výdajů v oblasti výzkumu a vývoje směřujících do příhraničního regionu;
- zvýšení turistické atraktivity regionu a přilákání dalších **3,5 milionu návštěvníků**, kteří zde přespí;
- **10 nových společných mechanismů** pro řízení biologické rozmanitosti;
- **700 účastníků** společných kvalifikačních programů;
- **300 partnerů** v rámci sítí spolupráce mezi institucemi.

I v programovém období 2014 - 2020 bylo nutné dodržovat platný princip vedoucího partnera a maximální výše podpory z EFRR tvořila 85 % celkových výdajů. Zvýšily se nároky na spolupráci, nově bylo nutné splnit 3 ze 4 kritérií spolupráce (společná příprava,

realizace, personál, financování). Žadatelé o dotaci museli žádosti podávat pouze elektronicky skrze elektronický monitorovací systém. To mimo jiné znamenalo, že i veškerá komunikace ze strany řídicího orgánu směrem k žadatelům a následně příjemcům probíhala rovněž elektronicky. Došlo ke zjednodušení ve vykazování režijních výdajů a personálních nákladů, byla dána možnost stanovení paušálu nákladů.

Dosud platilo, že vhodnými partnery projektu byly různé veřejnoprávní instituce nebo neziskové organizace. S novým obdobím došlo v této oblasti k posunu, jelikož vedoucími partnery projektu se mohly stát i podnikatelské subjekty, avšak tato novinka se týkala realizace projektů pouze v rámci PO 1.

Oproti předchozímu programu byla nově uplatňována silná orientace na výsledky. Což znamenalo, že při rozhodování o podpoře projektu byla důležitá skutečnost, jaké změny aktivity daného projektu přinesou, zda jsou změny potřebné v programovém území a jakým způsobem bude změna změřena.

Pro realizaci programu byl důležitý další termín, 23. - 24.11.2015, kdy se konalo společné jednání zúčastněných regionů v Českých Budějovicích, na kterém byly schváleny nezbytné dokumenty pro fungování programu – společná pravidla způsobilosti, příručka pro žadatele a příručka pro podání projektové žádosti. Kromě jiného byly vytvořeny nové webové stránky o přeshraniční spolupráci www.at-cz.eu, komunikační strategie, propagační materiály a započala příprava na zahájení programu v lednu 2016. Právě rok 2016 byl skutečným začátkem fungování programu a zároveň došlo ke schválení prvních přeshraničních projektů.

V období 2016 - 2021 se konalo celkem 14 monitorovacích výborů, na kterých bylo schváleno 99 projektů. Z tohoto počtu bylo 91 investičních projektů čerpající podporu z PO 1, 6, 10 a 11. Zbýlých 8 projektů čerpalo prostředky z podpůrné prioritní osy Technická pomoc. Do necelé stovky projektů bylo zapojeno 340 českých a rakouských partnerů. Obecné informace o podporovaných oblastech a financích poskytují následující tabulky.

Tabulka 2 Alokace dle priorit a stav čerpání ke konci roku 2022

Prioritní osa	Specifický cíl	Alokovaná částka v tis. EUR	Schválená částka v tis. EUR k 31.12.2022	Stav čerpání v %
1 Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací	<i>1a Posílení výzkumné a inovační infrastruktury a kapacit pro rozvoj...</i>	7 419	8 722	118
	<i>1b Podpora podnikových investic do výzkumu a inovací...</i>	5 063	5 489	108
6 Životní prostředí a zdroje	<i>6c Zachování, ochrana, propagace a rozvoj přírodního a kulturního dědictví</i>	32 586	30 969	95
	<i>6d Ochrana a obnova biologické rozmanitosti a půdy a podpora ekosystémových služeb...</i>	7 475	9 419	126
	<i>6f Podpora inovativních technologií s cílem zlepšit ochranu životního prostředí...</i>	5 358	5 155	96
10 Rozvoj lidských zdrojů	<i>Investice do vzdělávání, odborné přípravy a školení...</i>	13 675	13 536	99
11 Udržitelné sítě a institucionální spolupráce	<i>Posílení institucionální kapacity orgánů veřejné správy ...</i>	20 369	17 183	84
Technická pomoc		5 868	5 483	93
Celkem		97 814	95 956	98

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Tabulka výše představuje na jedné straně alokované prostředky pro jednotlivé prioritní osy a jejich specifické cíle a na druhé straně skutečné čerpání finančních prostředků ke konci realizace projektu k 31.12.2022 i s procentuálním vyjádřením.

Na první pohled je patrné, že nejvyšší alokovanou částkou disponovala PO 6 Životní prostředí a zdroje. Její 3 specifické cíle měly alokovanou částku 45,42 mil. EUR, což činilo 40 % celkové alokace programu. Kromě PO 11 Udržitelné sítě a institucionální spolupráce dosáhly všechny ostatní osy na čerpání více než 90 % alokovaných prostředků.

U některé specifických cílů došlo dokonce vyššímu čerpání, než měly původně alokováno. Nejvíce byly finanční prostředky v přepočtu na % přečerpány ve specifickém cíli Ochrana a obnova biologické rozmanitosti a půdy a podpora ekosystémových služeb, včetně prostřednictvím sítě Natura 2000 a ekologických infrastruktur, ve které byla původní alokace 7 475 tis. EUR, avšak nakonec byly podpořeny projekty v částce 9 419 tis. EUR. Velký zájem byl rovněž o podporu projektů v PO 1 a to u obou specifických cílů. Naopak nejmenší zájem byl o projekty v rámci PO 11, kde původní alokace dosahovala částky 20 369 tis. EUR, ale schválené projekty dosáhly na podporu v částce 17 183 tis. EUR, což představovalo vyčerpání 84 % alokovaných prostředků.

Průměrná výše příspěvku na jednotlivý projekt činila 969 tis. EUR bez započítání nákladů na projekty z PO Technická pomoc. Pokud se započítají finanční prostředky, kterými byly podpořeny projekty z Technické pomoci, dosahuje průměrná podpora na jednotlivý projekt částky 1 049 tis. EUR.

Projekty čerpaly různou výši finanční podpory, její rozptyl byl markantní, jelikož se jednalo o rozdíl více než 8,7 mil. EUR. Nejnižší podpora v rámci PO 1 - 11 činila 60 696 EUR, čerpal ji projekt s názvem CCCN realizovaný VŠ polytechnická v Jihlavě v rámci PO 11, vůbec nejnižší částkou byly ale podpořeny 3 projekty v rámci PO Technická pomoc – 20 000 EUR, kterou čerpaly kraje Jihočeský, Jihomoravský a Vysočina na odborné hodnocení kvality projektů předložených v dotčených krajích. Naopak nejvyšší podporu 8,787 mil. EUR získal projekt FMP/KPF AT-CZ 2014-2020 na podporu přeshraniční spolupráce na bázi malých projektů. Druhou nejvyšší alokaci získal projekt CZ/AT Zadní Zvonková – Schöneben v rámci PO 6, který obdržel příspěvek 6,202 mil. EUR na zpřístupnění společného kulturního a přírodního dědictví Šumavy a regionu Mühlviertel a to modernizací přístupu k hraničnímu přechodu Zadní Zvonková – Schöneben.

Tabulka 3 Časová řada čerpání prostředků dle jednotlivých prioritních os

rok		2016	2017	2018	2019	2020	2021
PO 1	1a	4,65 (63%)	7,32 (99%)	7,32 (99%)	8,72 (118%)	8,72 (118%)	8,72 (118%)
	1b	0,56 (11 %)	1,12 (22%)	2,73 (54%)	4,93 (97%)	4,93 (97%)	5,49 (108%)
PO 6	6c	0,42 (1%)	9,13 (28%)	23,14 (71%)	26,06 (80%)	28,82 (88%)	30,97 (95%)
	6d	4,20 (56%)	8,86 (119%)	8,86 (119%)	8,86 (119%)	8,86 (119%)	9,42 (126%)
	6f	0,85 (16%)	0,85 (16%)	2,62 (49%)	4,07 (76%)	4,57 (85%)	5,16 (96%)
PO 10		6,16 (45%)	6,16 (45%)	7,67 (56%)	13,54 (99%)	13,54 (99%)	13,54 (99%)
PO 11		2,37 (12%)	7,82 (38%)	7,82 (38%)	12,89 (63%)	16,78 (82%)	17,18 (84%)

Technická pomoc	4,68 (79%)	4,65 (79%)	4,65 (79%)	5,31 (91%)	5,48 (93%)	5,48 (93%)
celkem	23,86 (24%)	45,82 (47%)	64,76 (66%)	84,39 (86%)	91,71 (94%)	95,96 (98%)

zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Tabulka 3 představuje čerpání financí v jednotlivých letech fungování programu spolupráce. Finanční alokace je rozdělena dle jednotlivých prioritních os a specifických cílů. Jak již bylo zmíněno, k faktickému začátku fungování programového období došlo v roce 2016, kdy se uskutečnily monitorovací výbory a byly schválené první projekty. Již první rok, kdy bylo možné podávat žádosti o podporu, byl rokem, kdy došlo k nejvyššímu čerpání v celém programovém období (24 %). Ze strany žadatelů byl nejvyšší zájem o čerpání zdrojů na projekty v rámci specifického cíle 1a, kdy bylo vyčerpáno již 63 % alokovaných prostředků, a na projekty specifického cíle 6d, ve kterém bylo vyčerpáno 56 % vyčleněné podpory. Velký zájem o podporu z těchto 2 specifických cílů dokládá i situace v dalším roce, kdy došlo k vyčerpání prostředků ve specifickém cíli 1a a přečerpání prostředků ve specifickém cíli 6d. Naopak nejnižší míru čerpání v roce 2017 vykázaly specifické cíle 6f (čerpání 16 %) a 1b (čerpání 22 %).

V roce 2018 bylo vyčerpáno již 66 % finančních prostředků z celkové alokace. Nejvyšší nárůst čerpání zaznamenal specifický cíl 6c (+43 % oproti roku 2017), následovaly specifické cíle 1b a 6f (+30 % oproti roku 2017). Nejnižší čerpání bylo v rámci PO 11, kde bylo vyčerpáno jen 38 % alokace.

V roce 2019 došlo k poslednímu výraznému čerpání prostředků, které již dosahovalo 86 % celkové alokace. Došlo k přečerpání prostředků ve specifickém cíli 1a (čerpání 118 %). Rovněž PO 10 a specifický cíl 1b dosáhly čerpání téměř všech přidělených prostředků. Nejnižší úroveň čerpání prostředků byla opět v rámci PO 11.

V roce 2020 byly podpořeny projekty pouze ve dvou specifických cílech PO 6 (6c, 6f) a v dalších dvou PO (PO 11 a Technická pomoc). V roce 2021 se uskutečnil poslední monitorovací výbor, na kterém byly rozděleny finanční prostředky v částce 4,25 mil. EUR. V roce 2022 již nebyly přijímány žádné žádosti o podporu projektů v rámci programového období 2014 - 2020. Veškeré podpořené projekty musely být ukončené do konce roku 2022.

Tabulka 4 Počet projektů dle prioritních os a zapojených partnerů

Prioritní osa	Počet projektů	Počet vedoucích partnerů z ČR/Rakouska	Celkový počet partnerů
Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací	19	7	57
		12	
Životní prostředí a zdroje	38	25	151
		13	
Rozvoj lidských zdrojů	9	4	40
		5	
Udržitelné sítě a institucionální spolupráce	25	18	84
		7	
Technická pomoc	8	5	8
		3	
Celkem	99	59	340
		40	

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Tabulka 4 podává informaci o počtu podpořených projektů dle jednotlivých prioritních os. Na první pohled je patrné, že PO Životní prostředí a zdroje měla jednak nejvyšší alokovanou částku a zároveň z ní bylo podpořeno nejvíce projektů, kterých bylo v rámci projektového území celkem 38. Následovala PO Udržitelné sítě a institucionální podpora, ve které bylo podpořeno 25 projektů. Menší zájem byl o projekty v rámci PO Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací, zde čerpalo podporu 19 projektů. Nejnižší počet projektů byl realizován v rámci PO Rozvoj lidských zdrojů, kterých bylo jen 9 (bez započítání Technické pomoci). Kromě ukazatele počtu projektů je v tabulce prezentován počet vedoucích partnerů dle států a celkový počet všech zapojených partnerů. Přeshraniční spolupráce je budována na základě kontaktů, ať už institucionálních či osobních. V programovém období tak byla vytvořena komunikační síť, do které bylo zapojeno 340 projektových partnerů. Na české straně převažoval počet vedoucích partnerů ve dvou PO (bez započítání Technické pomoci), konkrétně se jednalo o oblast Životní prostředí a zdroje, kde česká strana řídila 25 projektů, zatímco rakouská strana byla vedoucím partnerem u 13 projektů. Výraznější převaha projektů řízených českou stranou je ve druhé oblasti a to Udržitelné sítě a institucionální spolupráce. V této oblasti česká strana řídila celkem 18 projektů, na rakouské straně nebyl o oblast tak vysoký zájem z pohledu

řízení projektů, jelikož rakouská strana byla v pozici vedoucího partnera pouze v 7 projektech. Naopak rakouská strana realizovala z pozice vedoucích partnerů více projektů v PO Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací. Rozdíl mezi státy byl výrazný, jelikož rakouská strana řídila 12 projektů a česká strana jen 7. U PO Rozvoj lidských zdrojů byla situace v počtu vedoucích partnerů mezi státy prakticky vyrovnaná, mírně převažovala rakouská strana s 5 projekty, českou stranou byly realizovány jen 4 projekty.

Tabulka 5 Srovnání regionů

region	Vídeň	Horní Rakousko	Dolní Rakousko	Kraj Vysočina	Jihočeský kraj	Jihomoravský kraj
projekty	9	13	18	13	23	23
žadatelé	4	10	9	7	12	17
průměr	2,25	1,3	2	1,86	1,9	1,35

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Roli vedoucího partnera projektu zastávalo celkem 59 institucí různého typu (veřejné a soukromé instituce pro výzkum a inovace, podniky, orgány veřejné správy, neziskové organizace, vysoké školy, komory a sdružení). Ze srovnání regionů vyplývá, že nejvíce projektů bylo realizováno vedoucími partnery Jihomoravského a Jihočeského kraje, jednalo se vždy o 23 projektů. Rozdíl mezi těmito kraji byl ale v počtu institucí, které projekty připravovaly. Zatímco v Jihomoravském kraji se jednalo o 17 různých institucí, v Jihočeském kraji to bylo jen 12 institucí. Vedoucí partneři se sídlem v Dolním Rakousku připravili celkem 18 projektů, na kterých se podílelo pouze 7 institucí. V sousedním Horním Rakousku byl odlišný poměr mezi počtem projektů a počtem institucí v roli vedoucího partnera, jelikož zde získalo podporu celkem 13 projektů, které byly připraveny 10 různými institucemi. V Kraji Vysočina bylo podpořeno 13 projektů, které připravilo 7 různých institucí. Nejnižší počet projektů byl realizován ve Vídni, jednalo se pouze o 9 projektů, jejichž realizaci měly na starost 4 instituce vystupující jako vedoucí partneři.

Mezi regiony byl patrný rozdíl v počtu institucí, které žádaly o podporu svých projektů. V některých regionech o podporu projektu žádaly většinou ty stejné instituce, ale v jiných regionech se instituce v roli žadatelů příliš neopakovaly. Nejčastěji se opakovaly instituce žádající o podporu ve Vídni, 1 instituce zpracovala průměrně 2,57 projekty. Odlišná situace byla v Horním Rakousku, kde se jednotlivé instituce v roli žadatele příliš neměnily, dokládá to fakt, že 1 instituce žádala o podporu průměrně na 1,3 projektu.

Tabulka 6 Přehled vedoucích partnerů 2 a více projektů

Název	Počet projektů	Region
BOKU	6	Vídeň
Úřad zemské vlády Dol. Rakouska	6	Dolní Rakousko
Kraj Vysočina	5	Kraj Vysočina
Silva Nortica	4	Jihočeský kraj
Jihočeský kraj	4	Jihočeský kraj
Mendelova univerzita Brno	3	Jihomoravský kraj
Dunajská univerzita Krems	3	Dolní Rakousko
Jihočeská univerzita České Budějovice	3	Jihočeský kraj
Jihomoravský kraj	3	Jihomoravský kraj
VŠ polytechnická Jihlava	3	Kraj Vysočina
Univerzita aplikovaných věd Hor. Rakousko	2	Horní Rakousko
Vysoké učení technické Brno	2	Jihomoravský kraj
Biologické centrum AV ČR	2	Jihočeský kraj
Asociace Mühlviertel Alm	2	Horní Rakousko
NP Thayatal	2	Dolní Rakousko
Masarykova univerzita Brno	2	Jihomoravský kraj
K1 - MET GmbH	2	Horní Rakousko
VLS ČR	2	Jihočeský kraj
Jihočeský vědecký park	2	Jihočeský kraj
Agentura Dolní Rakousko	2	Dolní Rakousko
NP Podyjí	2	Jihomoravský kraj

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Tabulka 6 poskytuje přehled institucí, které plnily roli vedoucího partnera minimálně u 2 projektů. V tomto ohledu byly nejaktivnější 2 instituce v Rakousku, které byly obě vedoucím partnerem 6 projektů. Jednalo se konkrétně o Univerzitu přírodních zdrojů a biologických věd ve Vídni (BOKU) a Úřad zemské vlády Dolního Rakouska. Vysoký počet projektů předložil rovněž Kraj Vysočina (5 projektů) a dále to byla Silva Nortica a Jihočeský kraj (každý po 4 projektech). V roli vedoucích partnerů se rovněž často opakovaly univerzity – Mendelova univerzita, Masarykova univerzita a Vysoké učení technické se sídlem v Brně, Dunajská univerzita v Krems, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, VŠ polytechnická v Jihlavě nebo Univerzita aplikovaných věd Horního Rakouska.

4.2.1 PO 1 Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací

Struktura a rozvoj výzkumu a inovací je v ČR a Rakousku odlišný. Dle výsledků European Innovation Scoreboard jsou země EU rozdělené do 4 výkonnostních skupin. ČR

je v rámci tohoto srovnání zařazena k mírným inovátorům, zatímco Rakousko patří k silným inovátorům. Výzkum a inovace se rozvíjí v městských oblastech, především se jedná o Vídeň, Linz a Krems na rakouské straně a na české straně o Brno a České Budějovice.

V rámci prioritní osy byly vytvořeny 2 specifické cíle:

- ***Posílení výzkumné a inovační infrastruktury a kapacit pro rozvoj vynikající úrovně výzkumu a inovací a podpora odborných středisek, zejména těch, jež jsou předmětem celoevropského zájmu.***

Předpokládané výsledky: rozšíření a zlepšení systému inovací díky společnému využívání výzkumných a inovačních kapacit; nová intenzivní spolupráce mezi stávajícími institucemi ve strategických oblastech výzkumu a inovací; realizace úspor z rozsahu díky přeshraničnímu sdílení stávajících kapacit

Podporované aktivity: přípravné studie a plánovací aktivity pro investice do infrastruktury pro výzkum a inovace, investice do nových společně využívaných výzkumných a inovačních zařízení, rozšíření výzkumných kapacit a laboratoří, podpora výzkumných aktivit využívajících stávající výzkumné kapacity

Ukazatelem plnění byla výzkumná kvóta, která představuje úroveň výzkumných a inovačních aktivit. Je definována jako podíl výdajů na vědu a výzkum na HDP. Jako cílová hodnota pro rok 2023 byla stanovena výše 3 %. Jako výchozí hodnota byla stanovena výše 2,7 % z roku 2011. Je nutné zde zmínit, že výchozí hodnoty 2,7 % dosahovalo pouze Rakousko. Dle dat Eurostatu, který poskytuje poslední hodnoty k roku 2022, dosáhlo Rakousko plnění výzkumné kvóty na 3,2 %. Zatímco ČR vykázalo hodnotu výzkumné kvóty jen ve výši 1,96 %. (Eurostat, 2023, [online])

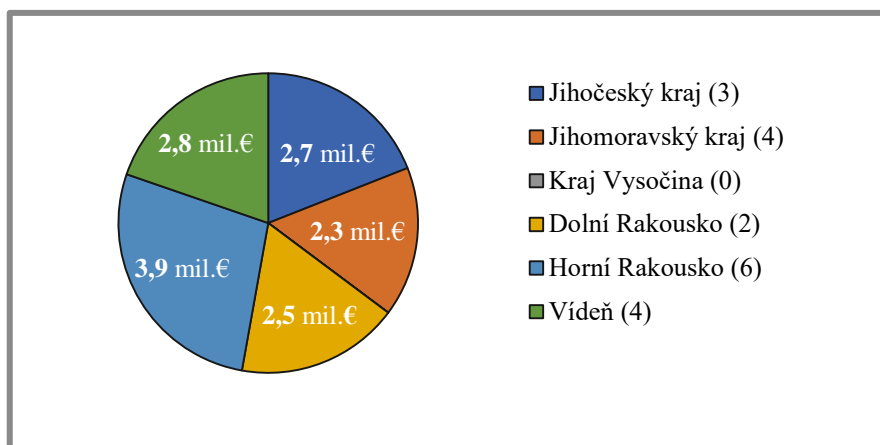
- ***Podpora podnikových investic do výzkumu a inovací a vytváření vazeb a součinnosti mezi podniky, středisky výzkumu a vývoje a odvětvím vysokoškolského vzdělávání.***

Předpokládané výsledky: lepší integrace podniků do regionálního systému inovací a růst jejich inovačních aktivit (nové výrobky, služby); větší propojení VŠ, výzkumných institucí s regionálními potřebami, viditelná spolupráce mezi podniky a výzkumnými institucemi; rozšíření výzkumu a vývoje v rámci regionu

Podporované aktivity: společné výzkumné projekty, přenosy technologií a know-how, opatření napomáhající připojit se podnikům k systému inovací, propagace aktivit v oblasti vytváření sítí a spolupráce mezi výzkumnými institucemi, školami a podniky

Úspěch aktivit byl měřen pomocí ukazatele výdaje na výzkum a vývoj v podnikatelském sektoru. Jako výchozí hodnota bylo stanoveno 1,8 % z roku 2011 a cílem pro rok 2023 bylo dosažení hodnoty 2,2 %. Dle statistických dat Eurostatu vyplývá, že cílová hodnota byla naplněna v Rakousku již v roce 2019 a v následujících letech docházelo k dalšímu navýšení. V ČR cílová hodnota 2,2 % splněna nikdy nebyla, nejvyšší hodnota ukazatele byla vykázána v roce 2022, kdy se jednalo o 1,26 %. Eurostat poskytuje poslední dostupné údaje k roku 2022. (Eurostat, 2023, [online])

Graf 1 Projekty v regionech dle sídla vedoucích partnerů PO 1

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Průměrné čerpání prostředků na 1 projekt činilo 0,75 mil. EUR (ČR 0,71 mil. EUR, Rakousko 0,76 mil. EUR). Většinu projektů realizovaly z pozice vedoucího partnera výzkumné instituce z univerzitního prostředí. Podnikatelské subjekty realizovaly z pozice vedoucího partnera pouze 2 projekty (10,5 % z počtu projektů PO 1), oba měly sídlo v regionu Horní Rakousko. Jednalo se konkrétně o projekty PredMAIn a ReMaP, jejich rozpočet činil celkem 0,826 mil. EUR (5,8 % z využitých finančních prostředků v PO 1). V PO 1 byla disproporce v zájmu čerpání financí na realizaci vědeckých projektů mezi rakouskou a českou stranu. Rakouské projekty výrazně převyšovaly ty české. Rakouské regiony realizovaly 60 % projektů, na které čerpaly 65 % z celkových finančních prostředků. Nejaktivnější byli žadatelé se sídlem v Horním Rakousku, naopak v Kraji Vysočina nebyl realizován žádný projekt z pozice vedoucího partnera. I s ohledem na nejvyšší počet realizovaných projektů měl nejvyšší alokaci, téměř 4 mil. EUR, region

Horní Rakousko, ostatní regiony, které se zapojily do PO 1, měly podobné čerpání okolo 2,5 mil. EUR.

Výzkumná témata podpořených projektů byla různorodá: biogenní odpadní látky, numerické hodnocení stavu mostních konstrukcí, bezdrátová radiová spojení, počítačová mikrotomografie, metabolomie, obrábění listnatých stromů, zpracování hořčikovými slitin, mechanobiologie atd.

Významný projekt v PO 1

REEgain (Udržitelná biologická recyklace ekologicky problematických látek prvků vzácných zemin z elektronického odpadu a vody)

Příspěvek z EFRR: 1,016 mil. EUR

Vedoucí partner: IMC Univerzita aplikovaných věd Krems - Biotechnologický ústav

Partneři projektu: Mikrobiologický ústav AVČR, Centrum ALGATECH; Dunajská univerzita Krems; Soukromá VŠ Karla Landsteinerja Krems

V posledních letech se používání kovů vzácných zemin v elektronice (mobilní telefony, počítače aj.) exponenciálně zvýšilo. Současné způsoby recyklace nejsou kvůli používání chemikálií ani ekologické, ani udržitelné. Aby došlo v této oblasti k nějaké změně, spojilo se několik partnerů z obou stran hranice a přinesli velmi inovativní řešení. Cílem projektu byla recyklace kovů vzácných zemin (lanthanoidy, skandium a yttrium) bez poškození životního prostředí pomocí mikroorganismů (bakterií a řas) z elektronického odpadu a odpadních vod. Biomasu získanou tímto způsobem lze separovat a následně je možné kovy vzácných zemin získat zpět. Skutečnost, že se jedná o revoluční přístup, dokládá mimo jiné to, že tento projekt byl vybrán pro reprezentaci Rakouska na světové výstavě Expo 2020 v Dubaji. Dalším úspěchem projektu bylo získání Rakouské ceny za udržitelnost v roce 2022.

4.2.2 PO 6 Životní prostředí a zdroje

Prioritní oblast se snaží o propojení aktivit zaměřených na ochranu životního prostředí s aktivitami týkající se trávení volného času a cestovního ruchu. Přírodní lokality patří mezi oblíbené rekreační oblasti a turistické cíle. Využití kulturního a přírodního bohatství je nutné rozvíjet udržitelným způsobem. Investice do udržitelné turistiky by měly být provázány s opatřeními zaměřené na ochranu a obnovu přírodního bohatství.

V rámci prioritní osy byly vytvořeny 3 specifické cíle:

➤ ***Zachování, ochrana, propagace a rozvoj přírodního a kulturního dědictví.***

Předpokládané výsledky: zlepšení stavu a potenciálu dalšího udržitelného využívání kulturních a přírodních zajímavostí a památek, rozvoj dopravní infrastruktury jako doprovodné opatření

Podporované aktivity: studie, strategie, propagace v oblasti ochrany, rozvoje a využívání kulturního a přírodního dědictví; rekonstrukce, obnova, ochrana kulturního a přírodního dědictví regionu; ochrana a propagace nehmotného kulturního dědictví regionu; informační opatření a investice do turistické infrastruktury; zlepšení dopravní infrastruktury zahrnující silnice, cyklostezky a stezky pro pěší.

K měření výsledků tohoto cíle byl zvolen ukazatel zvýšení atraktivity, který byl měřen v počtu přenocování v daném regionu. Podpořené aktivity měly za cíl zvýšit atraktivitu regionu a přilákat větší počet návštěvníků. Jako výchozí hodnota pro přenocování v regionu byla stanovena ta z roku 2013 - 22,028 mil. přenocování. Cílová hodnota pro rok 2023 měla činit 31,5 mil. přenocování. Hodnoty počtu přenocování byly udávány dle národních statistik. Počet přenocování v dotčeném regionu, tedy na území Jihočeského kraje, Jihomoravského kraje, kraje Vysočina, Dolního Rakouska, Horního Rakouska a Vídně, byl k roku 2022 vykázán v počtu 37,582 mil. Počet přenocování je uváděn k roku 2022, jelikož celková data za rok 2023 nebyla při tvorbě diplomové práce k dispozici. Počet přenocování byl zjištěn na základě veřejně dostupných databází českého a rakouského statistického úřadu. Ze zjištění tak jednoznačně vyplývá, že ukazatel zvýšení atraktivity byl splněn, dokonce byl překročen o 6 mil. přenocování. Stejně zdroje rovněž poskytují informace o počtu hostů v dotčených regionech. V roce 2013 bylo v dotčených regionech zjištěno celkem 13,759 mil. hostů a v roce 2022 bylo vykázáno celkem 15,186 mil. hostů. V období 10 let došlo k navýšení počtu hostů v dotčených regionech celkem o 1,427 mil. (+10,4 %).

➤ ***Ochrana a obnova biologické rozmanitosti a půdy a podpora ekosystémových služeb, včetně prostřednictvím sítě Natura 2000 a ekologických infrastruktur.***

Předpokládané výsledky: koordinovanější přístupy a společná řešení zabývající se problematikou proměny krajiny, zmírňování účinků klimatických změn, uchování

biodiverzity regionu, lépe řízená a chráněná přírodní stanoviště, zlepšení povědomí obyvatel o ekologické stabilitě

Podporované aktivity: investice do zelené infrastruktury (prevence povodní, adaptace na klimatické změny, umělé krajinné prvky), podpora konceptů podporující zachování biodiverzity, podpora sítě NATURA 2000, společné výzkumy, studie, vzdělávací činnost v oblasti ochrany přírody

Jako ukazatel výsledků byl zvolen podíl kategorií hodnocení 4 (nad průměr) a 5 (intenzivní) měřící kvalitu životního prostředí a ekosystémových služeb. Tento ukazatel vznikl na základě průzkumu organizovaný řídicím orgánem v roce 2015, kdy byla změřena výchozí hodnota 38,4 %. Cílová hodnota pro rok 2023 měla činit 45 %. Splnění ukazatele nebylo možné ověřit, jelikož poslední dostupné informace jsou dostupné k roku 2020, kdy byl proveden průzkum mezi 333 rakouskými a českými experty v oblasti životního prostředí, ze kterého vyplynulo, že došlo k poklesu v měření na hodnotu 35,83 %. Důvodem byly celkové politické trendy a COVID-19. (Interreg Rakousko – ČR, 2021, [online])

Ukazatelem výstupu bylo dosažení 10 přeshraničních mechanismů v oblasti řízení přírody, krajiny a biologických druhů v roce 2023. Termínem mechanismus bylo myšleno řešení společných výzev v podobě koncepce, strategie, plánu nebo studie. Ze zveřejněných informací Interreg Rakousko – ČR vyplývá, že cíle bylo dosaženo, kdy bylo vykázáno více než 10 mechanismů. Druhým výstupním ukazatelem byla realizace 4 prvků zelené infrastruktury. I tento ukazatel byl splněn, jelikož došlo k realizaci 8 prvků zelené infrastruktury, které se zaměřovaly na migraci druhů, prevenci povodní a adaptaci na klimatické změny (např. projekty ConNat, Dyje 2020 - Thaya 2020, Thaya Wellendynamik, Malsemuschel, SEDECO)

- ***Podpora inovativních technologií s cílem zlepšit ochranu životního prostředí a účinnost zdrojů v odpadovém hospodářství, vodním hospodářství, pokud jde o půdu nebo s cílem snížit znečištění ovzduší.***

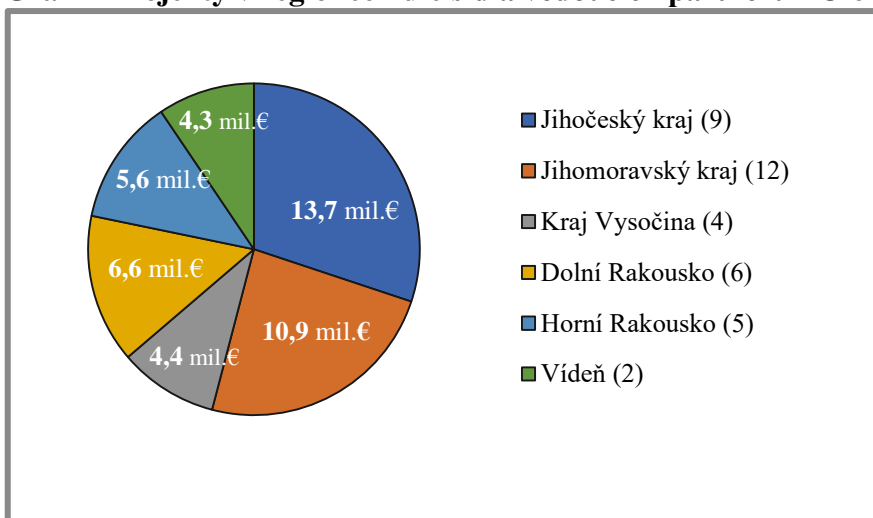
Předpokládané výsledky: výzkum, pilotní projekty a infrastruktura v oblasti energetické účinnosti, využití obnovitelných zdrojů energie a nakládání s odpady, rozšíření povědomí obyvatel o těchto oblastech

Podporované aktivity: inovativní projekty ke zlepšení životního prostředí (nakládání s odpady) a v oblasti energetické účinnosti, výzkum, studie a plány v těch oblastech spolupráce

Ukazatel výsledku byl obdobný jako v předešlém specifickém cíli. Jednalo se o ukazatel výsledků dle podílu kategorií hodnocení 4 (nad průměr) a 5 (intenzivní) měřící úroveň ekologických inovativních aktivit v regionu. Tento ukazatel vznikl na základě průzkumu organizovaný řídicím orgánem v roce 2015, kdy byla změřena výchozí hodnota 62,4 %. Cílová hodnota pro rok 2023 měla činit 75 %. Splnění ukazatele nebylo možné ověřit, jelikož poslední dostupné informace jsou dostupné k roku 2020, kdy byl proveden průzkum mezi 333 rakouskými a českými experty v oblasti životního prostředí, ze kterého vyplynulo, že došlo k mírnému navýšení na hodnotu 65,90 %. (Interreg Rakousko – ČR, 2021, [online])

Jako specifické ukazatele výstupu byly stanoveny následující cíle: zavedení 3 ekologických inovací a 3 přeshraničních mechanismů v oblasti ekologických inovací. Oba specifické ukazatele výstupu byly splněny, protože bylo zavedeno celkem 5 eko-inovací, které se týkaly různých tematických oblastí (kompostování, recyklace popelů, vodní ekosystém, biotechnologie a bioplasty). Počet mechanismů dosáhl stejné hodnoty jako eko-inovace. Mechanismy se zaměřovaly na nalezení optimálních řešení v oblastech odpadu, vody, půdy, využití a recyklace odpadních živin ze zemědělské produkce a biomasy (např. projekty CEWA, Algae4fish a AGRISAN).

Graf 2 Projekty v regionech dle sídla vedoucích partnerů PO 6

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Průměrné čerpání prostředků na 1 projekt představovalo 1,2 mil. EUR (ČR 1,16 mil. EUR, Rakousko 1,27 mil. EUR). Z grafu vyplývá, že mezi regiony byly značné rozdíly, jak v počtu realizovaných projektů, tak ve výši finanční dotace. Nejmenší počet realizovaných projektů byl ve Vídni, kde byly vedoucími partnery uskutečněny pouhé 2 projekty, ale byly podpořeny poměrně vysokou částkou 4,3 mil. EUR. Vídní byl realizován 1 projekt zaměřen na kulturní dědictví a 1 projekt se zabýval zlepšením ekosystémových služeb a snížení vlivu povodní a sucha. Z grafu je patrné, že nejčastěji žádali o podporu partneři se sídlem v Jihomoravském kraji a dále v Jihočeském kraji, dohromady se jednalo o 21 projektů, které získaly více než 50 % všech čerpaných prostředků v této PO. Zájem o projekty byl obecně výrazně vyšší v českých regionech než v rakouských regionech, jelikož z celkového počtu 38 projektů bylo na české straně podpořeno 25 (66 %). Z pohledu finančních prostředků bylo z celkového objemu 45,5 mil. EUR investováno do českých projektů 29 mil. EUR (64 %). Jihočeský kraj byl jediný, ve kterém mezi projekty výrazně převažovalo zaměření na kulturní oblast a turismus (8 z 9 projektů). V ostatních regionech byl poměr mezi projekty zaměřené na kulturu a na ochranu životního prostředí prakticky vyrovnaný.

Obecně lze shrnout, že v českých regionech byly převážně podporovány projekty zaměřené na kulturní oblast (16 z 25 projektů), kdy tato skutečnost ovlivnila především situace v Jihočeském kraji, zatímco v rakouských regionech lehce převládala realizace projektů odkazující na ochranu životního prostředí (7 z 13 projektů).

Významný projekt v PO 6

Modernizace přístupu k hraničnímu přechodu CZ/AT Zadní Zvonková – Schöneben

Příspěvek z EFRR: 6,2 mil. EUR

Vedoucí partner: Jihočeský kraj

Partneři projektu: Úřad zemské vlády Horního Rakouska

Jednalo se o projekt, který dosáhl na nejvyšší dotaci, ze všech projektů realizovaných v PO 2. Finanční prostředky byly použity na rekonstrukci dopravní infrastruktury (silnice, most) vedoucí k hraničnímu přechodu v celkové délce 9,2 km (na české straně 8 km a na rakouské straně 1,2 km). Hlavním cílem projektu bylo zpřístupnění kulturního a přírodního dědictví na obou stranách hranice široké veřejnosti. Jelikož se jednalo o projekt zlepšení dopravní infrastruktury, musel splňovat kritéria doplňkovosti a vzájemné souvislosti s ostatními projekty podpořených z programu přeshraniční spolupráce nebo jiných programů v oblasti zachování, ochrana, propagace a rozvoj

kulturního a přírodního dědictví. Z tohoto hlediska měl projekt komplementární vazbu na záměry Kulturní a přírodní dědictví Schwarzenberský plavební kanál - Bavorská niva a Po stopách společného přírodního a kulturního dědictví jižních Čech - Horního Rakouska. Mimoto měl projekt vliv i na lepší dostupnost dalších turistických míst v dané lokalitě (např. klášter Schlägl, rozhledna Moldaublick, muzeum Zvonková).

4.2.3 PO 10 Rozvoj lidských zdrojů

Z obecného hlediska jsou obyvatelé v regionu vzdělaní a kvalifikovaní. Z důvodu ekonomického rozvoje je potřebné uvést v soulad způsob vzdělávacího procesu s potřebami příhraničního trhu práce a zapojení podniků do systému získávání kvalifikace. Pro další rozvoj příhraničních regionů je rovněž důležitá znalost cizího jazyka sousedního státu. V rámci PO 10 byl zvolen pouze 1 specifický cíl.

- ***Investice do vzdělávání, odborné přípravy a školení za účelem získávání dovedností a celoživotního učení: vypracováním a naplňováním společných programů vzdělávání, odborné přípravy a školení***

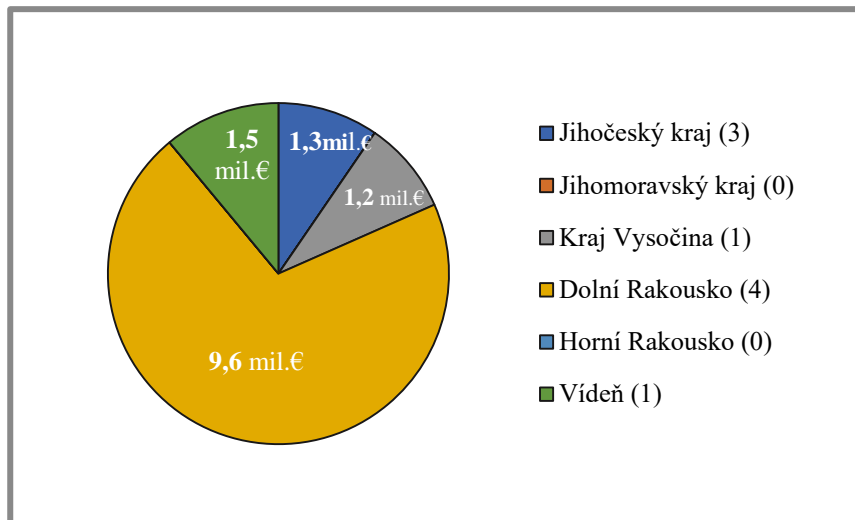
Předpokládané výsledky: zlepšení spolupráce mezi vzdělávacími institucemi a ekonomickým sektorem, větší zapojení malých a středních podniků do systému získávání kvalifikace

Podporované aktivity: společné programy na podporu dlouhodobých stáží studentů ve firmách (duální vzdělávání), společné programy v oblasti vzdělávání (studijní plány, výměna studentů a pracovníků, příprava zásad pro uznávání kvalifikací, výuka cizích jazyků)

Pro měření výsledků byl vybrán indikátor společné nabídky vzdělávání a kvalifikace, který obsahuje společné aktivity v rámci oblasti vzdělávání (odborná příprava, kurzy, vzdělávací programy, školení, studentské výměny atd.). Výchozí hodnota byla stanovena na základě průzkumu z roku 2015 a to v počtu 75 společných nabídek. Jako cílová hodnota pro rok 2023 byla uvedena hodnota 100 společných nabídek. Cílová hodnota byla naplněna již v roce 2016, kdy bylo vykázáno 104 společných aktivit, v následujících letech docházelo k plynulému navyšování. V tomto ohledu lze hodnotit nastavení daného indikátoru jako málo ambiciózní. Pro PO 3 byl stanoven další cíl, a to že do roku 2023 se 700 osob zúčastní společných programů vzdělávání a odborné přípravy na

podporu zaměstnanosti. Tento cíl byl rovněž bez problémů naplněn. Do podpořených projektů bylo zapojeno přes 2 000 účastníků. (Interreg Rakousko – ČR, 2021, [online])

Graf 3 Projekty v regionech dle sídla vedoucích partnerů PO 10

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Průměrné čerpání prostředků na 1 projekt bylo 1,51 mil. EUR (ČR 0,63 mil. EUR, Rakousko 2,22 mil. EUR). V PO 10 čerpaly finanční prostředky pouze 4 regiony v roli vedoucího partnera – Jihočeský kraj, Kraj Vysočina, Dolní Rakousko a Vídeň. Nízký zájem se kromě míry zapojení regionů odrazil rovněž i v počtu projektů, kterých bylo zrealizováno jen 9. Nejvíce projektů bylo podpořeno v Dolním Rakousku, kde se zrealizovaly celkem 4 projekty a byly podpořeny částkou 9,6 mil. EUR (70 % z prostředků PO 10). Ostatní 3 regiony získaly na podporu projektů částku v rozmezí 1,3 - 1,5 mil. EUR. V Jihočeském kraji byly realizovány projekty s nejnižší průměrnou dotací, která činila 0,43 mil. EUR. V Dolním Rakousku byly podpořeny projekty průměrně v částce 2,4 mil. EUR. Projekty se zaměřovaly na podporu digitálního vzdělávání, přeshraničního profesního vzdělávání, duálního vzdělávacího systému, zvýšení zájmu o technické vzdělávání, ale i na rozvoj zahradní pedagogiky. Projekty svým zaměřením pokrývaly veškeré stupně vzdělávání, účastnili se jich jednak děti z mateřských škol, ale i studenti základních, středních a vysokých vzdělávacích zařízení.

Významné projekty v PO 10

BIG / EduSTEM

Příspěvek z EFRR: 3,86 mil. EUR / 3,94 mil EUR

Vedoucí partner: Úřad zemské vlády Dolního Rakouska

Partneři projektu: Úřad zemské vlády Horního Rakouska, Evropský úřad ředitelství vzdělávání pro Vídeň, Rakouští přátelé dětí – zemská organizace Vídeň, InSTITUTE pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a Středisko služeb školám České Budějovice, Vysočina Education, Středisko služeb školám a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, Lužánky – středisko volného času, JCMM

V rámci PO 10 nebyl podpořen vysoký počet projektů. Nejrozsáhlejší projekty, které byly realizovány, byly právě projekty BIG a EduSTEM, jejich podpora tvořila 57 % z celkového rozpočtu PO 10. Projekty spolu úzce souvisely, jelikož projekt BIG byl realizován v letech 2016 - 2019 a navázal na něj projekt EduSTEM realizovaný v období 2019 - 2022. Jak již bylo zmíněno dříve, největší bariérou pro rozvoj spolupráce je neznalost jazyka souseda. Na oblast jazykových dovedností cílily právě tyto dva projekty. Projekt BIG se zaměřoval na rozvoj výuky jazyka v mateřských a základních školách (výuka orientovaná na zážitky a každodenní situace). S projektem BIG bylo dětem umožněno první seznámení s výukou jazyka a kulturou sousední země. Děti absolvovaly různé formy vzdělávání jako exkurze, hospitace, ale proběhly i studijní pobyty pro pedagogy. Projekt přiblížil jazyk souseda ročně 3 000 dětí z mateřských a základních škol. Projektu se zúčastnilo celkem 163 mateřských a 69 základních škol a přispěl k vytvoření 28 nových partnerství školek a škol. (Úřad zemské vlády Dolního Rakouska, 2020, [online])

Úspěšná práce projektu BIG byla převzata projektem EduSTEM. Jeho zaměření v oblasti výuky jazyka bylo ale lehce odlišné. Zaměřoval se především na podporu badatelských činností u dětí v mateřských školách a badatelské výuky u žáků v základních školách v oblastech STEM v propojení s německým jazykem. Pojem STEM zahrnuje následující oblasti: Science, Technology, Engineering, Mathematics. Do projektu bylo zapojeno celkem 213 vzdělávacích institucí a účastnilo se ho přes 4000 dětí ročně. (Interreg Rakousko - ČR, 2022, [online])

4.2.4 PO 11 Udržitelné sítě a institucionální spolupráce

Struktury přeshraniční spolupráce posilují konkurenceschopnost a inovativní potenciál regionu. V příhraničním regionu působí různé institucionální sítě, které si kladou za cíl zintenzivnit vzájemnou výměnu na osobní, administrativní a politické úrovni. V rámci PO 4 byl stanoven jeden samostatný specifický cíl.

- ***Posílení institucionální kapacity orgánů veřejné správy a zúčastněných subjektů a účinné veřejné správy: podpora právní a správní spolupráce mezi občany a institucemi.***

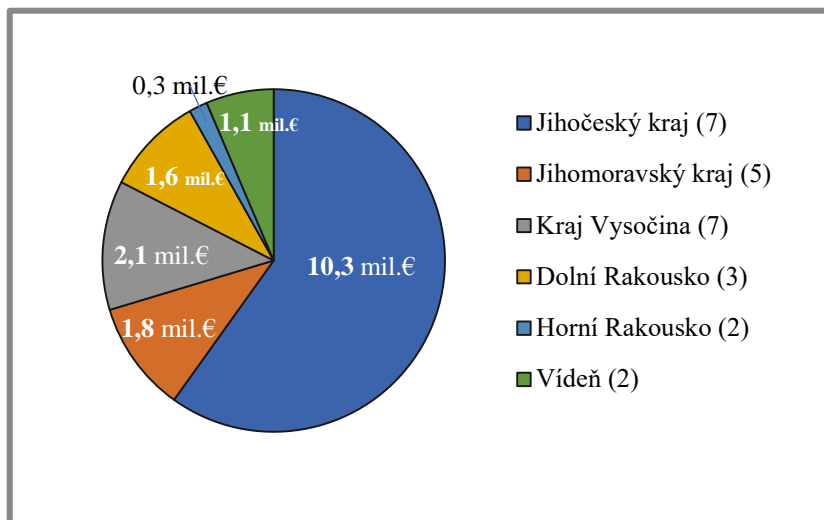
Předpokládané výsledky: intenzivnější koordinace a harmonizace přeshraničních služeb, standardů a činností správních struktur (institucionální úroveň) a intenzivnější mezikulturní výměna (úroveň komunit)

Podporované aktivity: společné aktivity v rámci sociální, kulturní a jiné spolupráce přispívající ke vzájemnému porozumění, spolupráce vzdělávacích institucí, spolupráce v oblasti dopravy, spolupráce mezi orgány odpovědných za řízení rizik

Ukazatelem výsledků pro úroveň spolupráce byl opět zvolen indikátor určující podíl kategorií hodnocení 4 (nad průměr) a 5 (intenzivní), který byl zjištěn na základě průzkumu z roku 2014. Výchozí hodnota byla stanovena ve výši 22 % a cílová hodnota pro rok 2023 měla být 30 % podílu kategorie 4 a 5. Splnění ukazatele nebylo možné ověřit, jelikož poslední dostupné informace jsou dostupné k roku 2020, kdy byl proveden průzkum mezi 840 rakouskými a českými experty z řad veřejného sektoru, samospráv, školství či turismu, ze kterého vyplynulo, že došlo k mírnému poklesu v měření na hodnotu 21,29 %. K průzkumu je ve zprávě uvedeno, že se konal v době pandemie a návratnost dotazníků mezi respondenty byla pouze 13,8 %, což značně přispělo k ovlivnění výsledků a tím pádem i jeho relevantnosti. (Interreg Rakousko – ČR, 2021, [online])

Nicméně v souvislosti s PO 4 je nutné zdůraznit ukazatel výstupu. Bylo stanoveno, že v roce 2023 bylo cílem zapojit do programu spolupráce 320 partnerů, kteří byli formálně a obsahově zapojeni do přeshraničních aktivit, což znamenalo, že měli uzavřenou Partnerskou dohodu. V tomto směru lze hodnotit, že cíl byl splněn, jelikož do projektů bylo zapojeno 340 partnerů (počet bez započítání partnerů v rámci FMP).

Graf 4 Projekty v regionech dle vedoucích partnerů PO 11

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Průměrné čerpání prostředků na 1 projekt bylo v částce 0,66 mil. EUR (ČR 0,75 mil. EUR, Rakousko 0,57 mil. EUR). V této PO byly aktivní především české regiony, jelikož zrealizovaly 19 projektů, rakouské regiony pouze 7 projektů. Markantní rozdíl mezi regiony je patrný v čerpání prostředků. Nejvyšší částku čerpání vykázal Jihočeský kraj 10,3 mil. EUR, zatímco Horní Rakousko čerpalo pouze 0,3 mil. EUR. Dominantní postavení v čerpání prostředků Jihočeského kraje bylo dáno skutečností, že do jeho alokované částky byla započtena rovněž alokace prostředků na podporu projektů z FMP, která dosahovalo částky 8,99 mil. EUR. Jako vedoucí partner FMP byl euroregion Silva Nortica, z tohoto důvodu byl projekt zařazen do Jihočeského kraje, ačkoli v rámci FMP byly podporovány projekty i v ostatních regionech. Odečte – li se z prostředků Jihočeského kraje dotace na FMP, vykazoval by čerpání 1,3 mil. EUR a jednalo by se o 3. nejnižší čerpání mezi regiony. Velmi aktivní v počtu projektů byl i Kraj Vysočina, kde bylo podpořeno 7 projektů částkou 2,1 mil. EUR.

Smyslem PO 4 bylo především podporovat a navázat spolupráci s partnery na druhé straně hranice. Témata spolupráce se týkala různých oblastí – spolupráce a koordinace v oblasti umělé inteligence, dopravy, ochrany životního prostředí, softwarové řešení v medicinském vzdělávání nebo možnosti poskytování přeshraniční zdravotní péče.

Významný projekt

ADAPTRegion AT-CZ (Crossborder Network for Climate Adaptation AT-CZ)

Příspěvek z EFRR: 0,496 mil. EUR

Vedoucí partner: Nadace partnerství (Jihomoravský kraj)

Partneři projektu: Klimabündnis Österreich GmbH, Energy Centre České Budějovice z.s., Energetická agentura Vysočiny, RERA a.s.

Cílem projektu bylo zvýšení schopností obcí ale i jiných subjektů reagovat na změny klimatu. V rámci projektu byla vytvořena přeshraniční síť, která propojila projektové partnery, obce a další organizace za účelem výměny znalostí v oblasti adaptace na změnu klimatu. Pro obce byl vytvořen speciální kurz, který jim poskytoval odborné konzultace při plánování velkých investičních akcí tak, aby se do nich podařilo zakomponovat vhodná adaptační opatření. Dále byla vytvořena databáze dobré praxe, která představovala udržitelné projekty z česko - rakouského pohraničí. Součástí aktivit projektu byly i společné přeshraniční akce spojené s návštěvou ukázkových projektů adaptace na změnu klimatu v ČR a Rakousku. Významnou součástí projektu bylo vyhlášení soutěže Adapterra Awards, která ocenila 3 nejlepší adaptační opatření na území jednotlivých regionů (všechny regiony kromě Vídně). O nominaci a vítězích rozhodovala široká veřejnost. Soutěž se uskutečňuje dodnes.

4.2.5 Technická pomoc

Tato prioritní oblast byla doplňková a měla podpůrný charakter pro zbylé 4 PO. Projekty sloužily k podpoře programů spolupráce a jejich realizování. Konkrétně byla z alokovaných prostředků financována příprava, administrace, realizace, monitorování, hodnocení, informace a komunikace, vytváření sítí, kontrola a audit. Finanční prostředky čerpaly všechny české kraje, v Rakousku čerpal pouze jediný region - Dolní Rakousko, který však čerpal nejvíce finančních prostředků, jelikož plnil roli řídicího orgánu (čerpání ve výši 3,8 mil. EUR).

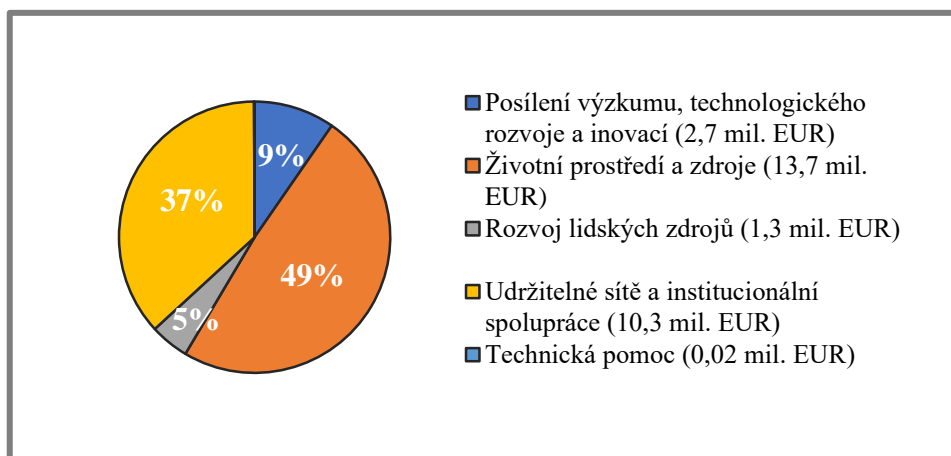
4.3 Dopady přeshraniční spolupráce v regionech

Dopady realizace projektu přeshraniční spolupráce lze hodnotit z různých hledisek a směrů. V minulé kapitole se jednalo o analýzu jednotlivých prioritních os. V této kapitole se pozornost zaměřuje na jednotlivé programové regiony na české a rakouské straně hranice. Aktivita a míra zapojení regionů do přeshraniční spolupráce byla odlišná. Některé regiony byly do programu zapojené v mnohem vyšší míře než jiné regiony. Zaměřením se na konkrétní regiony lze zjistit, v jakých oblastech nejčastěji realizovaly projekty, do jakých projektů se zapojovaly jako partneři projektu, s jakými regiony pravidelně spolupracovaly nebo jak vysoké finanční prostředky na projekty čerpaly. Zjištěná data poskytují relevantní informace využitelné pro zhodnocení významu programu spolupráce.

4.3.1 Analýza spolupráce v Jihočeském kraji

Vedoucí partneři z Jihočeského kraje čerpali finanční prostředky na projekty ve všech prioritních osách, celkem v programovém období zrealizovali 23 projektů za 28 mil. EUR, což představovalo 30 % z celkového rozpočtu programu spolupráce. Z pohledu výše čerpání financí se tak jednalo o kraj, který čerpal největší část podpory. V Jihočeském kraji byl nejvyšší zájem o projekty v PO 6, kde získalo podporu celkem 9 projektů. Vyšší počet projektů byl dále realizován v rámci PO 11, jednalo se o 7 projektů. V PO 1 a PO 10 byly podpořeny vždy 3 projekty a v rámci Technické pomoci 1 projekt.

Graf 5 Finanční čerpání prostředků v Jihočeském kraji dle PO

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Ve stavu čerpání prostředků se jednoznačně zrcadlil zájem o realizaci projektů podle jednotlivých PO. Nejoblíbenějším tématem spolupráce byla PO 6 – Životní prostředí a zdroje, kdy projekty s tímto zaměřením vyčerpaly téměř polovinu finančních prostředků.

PO 6 byla rozdělena do 3 specifických cílů, Jihočeský kraj se jednoznačně orientoval na projekty s kulturním zaměřením (specifický cíl 6c), protože tyto projekty byly podpořeny částkou 13 mil. EUR (95 % financí PO 6), zbylé prostředky (0,7 mil. EUR) byly investovány na podporu projektu zaměřeného na inovativní technologie v oblasti životního prostředí (specifický cíl 6f). Více než třetina rozpočtu byla poskytnuta na projekty PO 11 a jednalo se o nejvyšší alokaci mezi všemi regiony.

V rámci PO 1 čerpal kraj 2,7 mil. EUR, což představovalo průměrné čerpání ve srovnání s ostatními regiony. Tato PO byla rozdělena na 2 specifické cíle a Jihočeský kraj získal podporu na projekty obou tematických zaměření. Konkrétně se jednalo o 1,1 mil. EUR na podporu posílení výzkumné a inovační infrastruktury (specifický cíl 1a) a 1,6 mil. EUR na realizaci projektu týkající se podnikových investic (specifický cíl 1b). Ačkoliv byl v PO 1 a PO 10 podpořen shodný počet projektů (3), činila podpora projektů PO 10 pouze 1,3 mil. EUR, což byla méně než polovina prostředků, které získaly projekty v PO 1. Z toho vyplývá, že byly podpořeny menší projekty, jejich průměrné čerpání činilo 0,43 mil. EUR. V rámci Technické pomoci čerpal Jihočeský kraj minimální podporu, jednalo se o 0,02 mil. EUR, které byly určeny na finanční zajištění odborného hodnocení kvality a dopadů přeshraničních projektů v kraji.

Tabulka 7 Průměrný počet zapojených partnerů v Jihočeském kraji

	PO 1	PO 6	PO 10	PO 11	Celkem
počet projektů (vedoucí partner)	3	9	3	7	22
počet partnerů	7	29	4	17	58
průměr	2,3	3,2	1,3	2,4	2,6

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

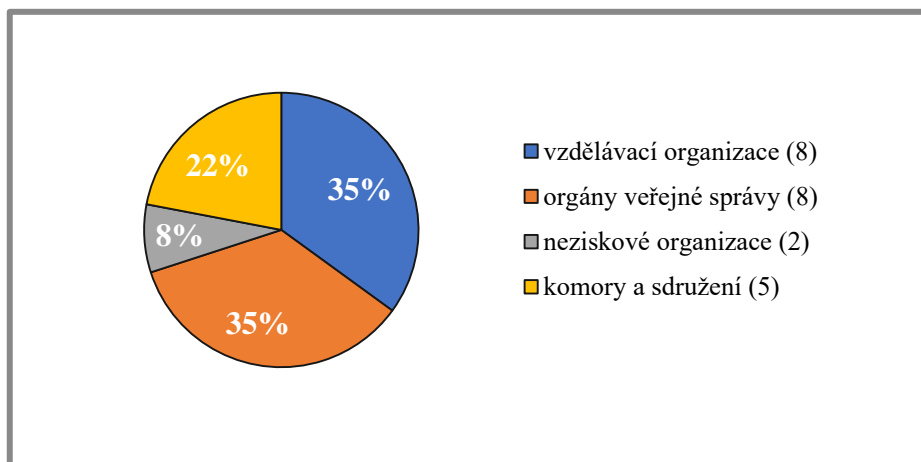
Z tabulky vyplývá, že většinou do projektů Jihočeského kraje bylo zapojeno 2 a více partnerů. Nicméně mezi projekty z jednotlivých PO byly patrné rozdíly. V PO 11 byly realizovány 2 projekty, na kterých spolupracoval pouze 1 partner projektu, jednalo se konkrétně o projekty CLIL (partner Univerzita aplikovaných věd Horní Rakousko) a Profesní flexibilita a její implementace (partner HAK Perg). Naopak nejvíce partnerů participovalo na projektech v PO 6, kde byl průměr více než 3 partneři na jednotlivý projekt. V počtu zapojení partnerů byl premiánem projekt s názvem I-CULT, který se zaměřoval na spolupráci a propagaci muzeí a galerií v příhraniční oblasti (všechny české regiony a Dolní Rakousko). Do tohoto projektu bylo zapojeno celkem 7 různých institucí na obou stranách hranice. Dále lze zmínit projekt Venkovské památky, jehož tématem bylo

zvýšení zájmu a návštěvnosti malých památek na venkově (stavby selského baroka, mlýny, tvrze, zříceniny, křížové cesty, přírodní a kulturní památníky v krajině atd.). Do projektu bylo zapojeno celkem 5 institucí v roli partnera projektu a to z Jihočeského kraje, Kraje Vysočina, Dolního a Horního Rakouska.

Do projektů, které řídili vedoucí partneři se sídlem v Jihočeském kraji, byli nejčastěji zapojeni projektoví partneři z Horního Rakouska (17 partnerů) a dále z Dolního Rakouska (13 partnerů). Z ostatních regionů se projektoví partneři příliš nezapojovali, z Kraje Vysočina a z Jihomoravského kraje se jednalo o 5 partnerů a nejméně se zapojovali partneři z Vídně, kteří byli pouze 4. Rozdíly v úrovni spolupráce s jednotlivými regiony lze označit za poměrně výrazné. Jihočeský kraj spolupracoval v mnohem vyšší míře s rakouskými regiony (mimo Vídeň) než s českými, čímž byl naplňován smysl programu.

Kromě 23 projektů, které byly řízeny jihočeskými partnery, byli partneři z Jihočeského kraje zapojeni do dalších 25 projektů, za jejichž realizaci byli odpovědní vedoucí partneři z jiných regionů (5 projektů v PO 1, 9 projektů v PO 6, 4 projekty v PO 10 a 7 projektů v PO 11). Celkově se instituce z Jihočeského kraje zapojily v různé míře (vedoucí projektu/partner projektu) do 48 projektů, což znamenalo zapojení do téměř 50 % všech projektů spolupráce.

Graf 6 Podpořené projekty v Jihočeském kraji dle typů příjemců

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

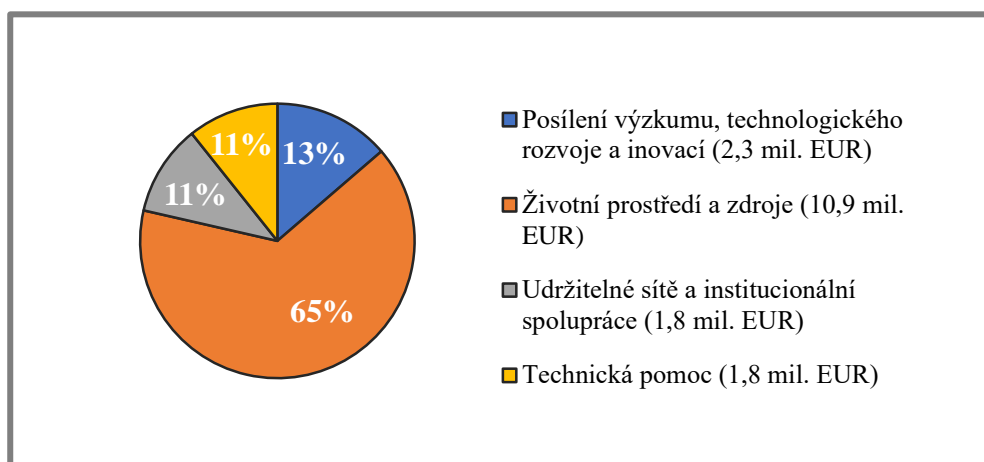
Nejčastějšími příjemci podpory byly vzdělávací instituce zahrnující všechny úrovně vzdělávání a orgány veřejné správy, kterými jsou obce, kraje, stát a jimi zřizované instituce. Tyto instituce tak představovaly 70 % všech příjemců. U orgánů veřejné správy lze doplnit informaci, že většinou byl příjemcem kraj (6x) a ve zbylých případech se

jednalo o státní instituce (2x), příjemcem podpory nebyla žádná jihočeská obec. Komory a sdružení představovaly 22 % příjemců, nižší zájem byl mezi neziskovými organizacemi, které tvořily pouze 8 % příjemců.

4.3.2 Analýza spolupráce v Jihomoravském kraji

V Jihomoravském kraji bylo vedoucími partnery realizováno celkem 23 projektů a to ve třech prioritních osách a dále byl region zapojen i do Technické pomoci. Na tyto projekty získali vedoucí partneři podporu ve výši 16,8 mil. EUR, tato částka představovala 17 % z celkového rozpočtu programu. Jihomoravský kraj tak obsadil třetí místo mezi regiony ve výši čerpání finančních prostředků. V tomto kraji byly nejčastěji realizovány projekty z PO 6, kde bylo podpořeno 12 investičních akcí. V PO 11 bylo podpořeno 5 projektů a v PO 1 pouze 4 projekty. V rámci Technické pomoci získal kraj podporu na 2 projekty. Jihomoravský kraj nerealizoval žádný projekt v rámci PO 10.

Graf 7 Finanční čerpání prostředků v Jihomoravském kraji dle PO

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

V Jihomoravském kraji naprosto dominovalo čerpání prostředků v rámci PO 6, projekty z této PO vyčerpaly téměř 2/3 celkového rozpočtu přeshraniční spolupráce v kraji. Zbylé PO měly obdobou výši čerpání prostředků, mírně převažovalo čerpání na realizování projektů v PO 1. V rámci PO 6 byly čerpány finanční prostředky na projekty ve všech specifických cílech. Jihomoravský kraj byl jeden ze dvou krajů, který čerpal finanční prostředky na všechny specifické cíle PO 6. V rámci PO 6 převažovaly projekty s kulturním zaměřením (5,9 mil. EUR), následovaly projekty na ochranu a obnova biologické rozmanitosti (4 mil. EUR) a nejnižší podporu získaly projekty se zaměřením na inovativní technologie (1 mil. EUR). Třetina rozpočtu představovala podporu projektů PO

1, PO 11 a Technické pomoci. Podpora vyčleněná na PO 1 byla rozdělena mezi oba její specifické cíle, konkrétně se jednalo o podporu ve výši 1,3 mil. EUR (1a) a 1 mil. EUR (1b). Projekty PO 11 byly podpořeny celkovou částkou 1,8 mil. EUR, stejná výše podpory byla čerpána i na projekty Technické pomoci. Vysoká alokace na Technickou pomoc byla dána tím, že Jihomoravský kraj čerpal prostředky na zajištění fungování společného sekretariátu sídlící v Brně.

Tabulka 8 Průměrný počet zapojených partnerů v Jihomoravském kraji

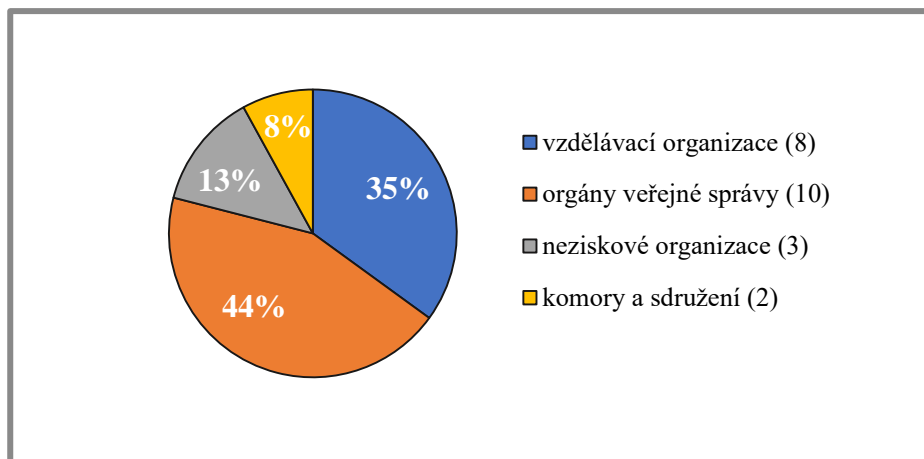
	PO 1	PO 6	PO 10	PO 11	celkem
počet projektů (vedoucí partner)	4	12	0	5	21
počet partnerů	6	30	0	7	43
průměr	1,5	2,5	0	1,4	2

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Z tabulky 8 je patrné, že do projektů realizovaných partnery z Jihomoravského kraje byli v průměru zapojeni 2 partneři, což představuje nejnižší hodnotu mezi všemi dotčenými regiony. V PO 1 a PO 11 je hodnota nižší než 2. V těchto prioritních osách bylo realizováno 9 projektů, do více než poloviny (5 projektů) byl zapojen pouze 1 partner. Vyšší počet zapojených partnerů do projektů byl identifikován jen v PO 6, kde hodnota činí 2,5. Nejvyšší míra zapojení, která byla zjištěna, dosahovala počtu 4 partnerů projektu a jednalo se konkrétně o 3 projekty: DYJE 2020 - THAYA2020, Malsemuschel v PO 6 a projekt ADAPTRegion AT-CZ v PO 11. V Jihomoravském kraji byl podpořen na jedné straně vysoký počet projektů, ale na druhé straně vykázal nízký počet zapojených partnerů. Z hlediska regionální spolupráce měl Jihomoravský kraj nejužší vazby s partnery z Vídně (13 partnerů) a Dolního Rakouska (10 partnerů), následovalo Horní Rakousko (8 partnerů), naopak spolupráce s českými regiony nebyla tak častá, dokládá to skutečnost, že na jihomoravských projektech se podíleli jen 4 partneři z Kraje Vysočina a 3 partneři z Jihočeského kraje. Pro projekty v Jihomoravském kraji tak byla charakteristická silná orientace na rakouské partnery a velmi nízká míra zapojení partnerů z českých regionů.

Organizace z Jihomoravského kraje se jako partneři projektu zapojily do dalších 36 různorodých projektů. Nejčastěji se jako partneři zapojili do projektů v PO 6 (13 projektů), následovaly PO 1 a PO 11 (9 projektů), nejnižší účast byla na projektech v PO 10 (5 projektů). Celkově se instituce z Jihomoravského kraje zapojily v různé míře do 59 projektů, což znamenalo účast na 60 % podpořených projektů programu spolupráce. V tomto ohledu lze hodnotit Jihomoravský kraj jako neaktivnější region programu.

Graf 8 Podpořené projekty v Jihomoravském kraji dle typů příjemců

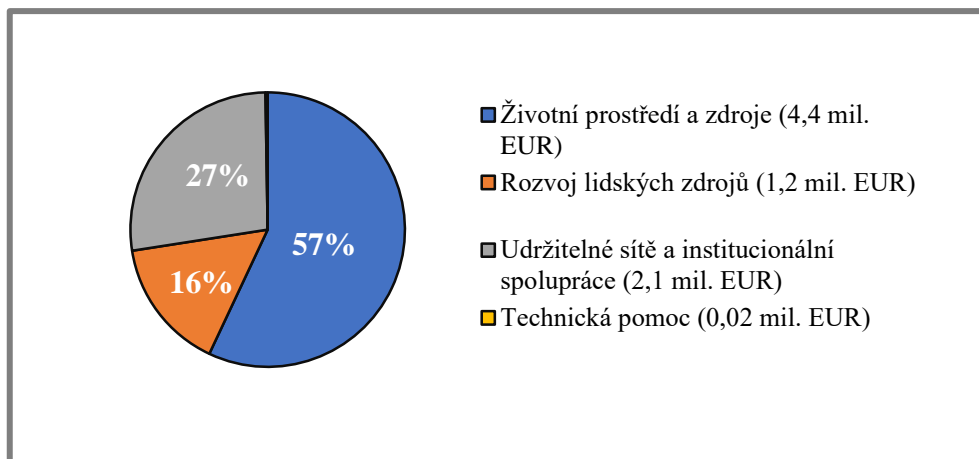
Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Mezi příjemci převažovaly orgány veřejné správy, které tvořily 44 %. Nejčastěji se jednalo o státní organizace a kraj. Avšak v Jihomoravském kraji jako v jediném regionu byly mezi příjemci i obce, konkrétně to byla města Znojmo (projekt COL – rekonstrukce památkových objektů ve městech Znojmo a Retz) a Mikulov (projekt Portz Insel – obnova historického mostu v příhraniční oblasti Portz Insel a vybudování naučné stezky). Mezi časté příjemce rovněž patřily vzdělávací organizace, které představovaly 35 % příjemců. Následovaly neziskové organizace a nejméně příjemců bylo z řad komor a sdružení.

4.3.3 Analýza spolupráce v Kraji Vysočina

Vedoucími partnery z Kraje Vysočina bylo zrealizováno 13 projektů, jejichž rozpočet činil dohromady 7,7 mil. EUR, to představovalo pouze 8 % z celkového rozpočtu. Kraj tak vykázal nejnižší čerpání prostředků mezi všemi programovými regiony. Kraj Vysočina nečerpal podporu ve všech prioritních osách jako vedoucí partner. Žádné projekty nebyly realizovány v PO 1. Nejvyšší zájem o realizaci projektů byl na Vysočině v PO 11, kde získalo podporu 7 projektů. Následovala PO 6, ve které byly realizované 4 projekty, po 1 projektu bylo realizováno v PO 10 a Technické pomoci.

Graf 9 Finanční čerpání prostředků v Kraji Vysočina dle PO

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

V Kraji Vysočina čerpaly podporu projekty ve třech PO a Technické pomoci. Ačkoliv byly na Vysočině realizovány pouze 4 projekty v PO 6, právě tato PO dosáhla na nejvyšší čerpání finančních prostředků a její převaha byla poměrně výrazná, jednalo se o téměř 60 % všech prostředků. Při analýze projektů bylo zjištěno, že v Kraji Vysočina byly podpořeny projekty ve dvou specifických cílech PO 6. Projekty v rámci specifického cíle 6c byly podpořeny částkou 2,7 mil. EUR a dále získaly podporu projekty ve specifickém cíli 6f ve výši 1,7 mil. EUR. Z toho vyplývá, že stejně jako v ostatních českých regionech převažovala podpora kulturních projektů.

Přibližně čtvrtina rozpočtu byla vyčleněna na podporu projektů PO 11 a jednalo se o druhou nejvyšší podporu mezi všemi regiony. V Kraji Vysočina byly ještě podpořeny projekty v PO 10 a to částkou 1,2 mil. EUR. Získaná podpora na Technickou pomoc byla velmi nízká a týkala se zajištění odborného hodnocení projektů (stejně zaměření projektu jako v Jihočeském kraji).

Tabulka 9 Průměrný počet zapojených partnerů v Kraji Vysočina

	PO 1	PO 6	PO 10	PO 11	celkem
počet projektů (vedoucí partner)	0	4	1	7	11
počet partnerů	0	18	5	15	38
Průměr	0	4,5	5	2,5	3,5

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

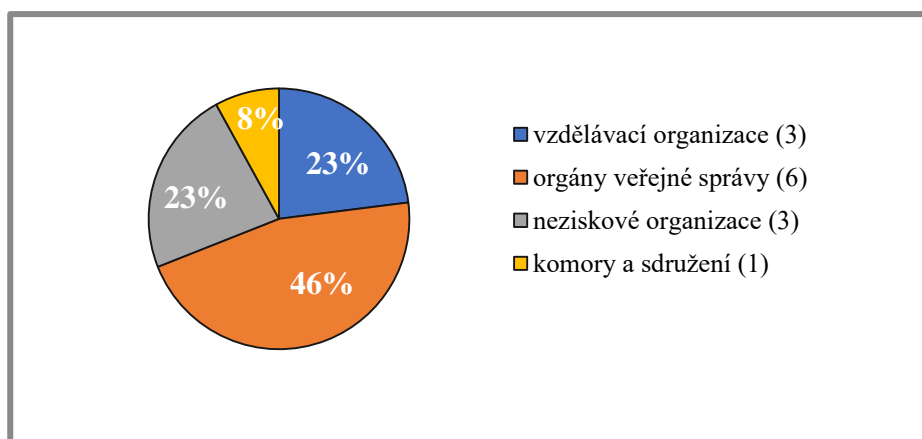
Průměrný počet zapojených partnerů na projektech, kde byl vedoucí partner z Kraje Vysočina, dosáhl na hodnotu 3,5 partnera na projekt, což představuje druhý nejvyšší průměr mezi zapojenými regiony. Pouze 2 projekty byly realizovány s 1 partnerem (projekt CCCN zaměřen na podporu spolupráce mezi VŠ polytechnická v Jihlavě a

Univerzitou aplikovaných věd v Horním Rakousku a projekt Testbed Exchange mezi VŠ polytechnická v Jihlavě a Sdružením Průmysl 4.0 Rakousko s cílem vytvoření sítě testbedů pro průmysl 4.0). Mezi projekty s nejvyšším počtem zapojených partnerů patřily např. projekt Regionem renesance proti proudu času (PO 6, 6 partnerů), projekt Lidová kultura (v PO 6, 5 partnerů) a projekt EDUGARD (PO 10, 5 partnerů). Vedoucí partneři z Kraje Vysočina realizovali nižší počet projektů, ale s vysokou mírou zapojení ostatních partnerů.

Projekty z Kraje Vysočina byly nejčastěji realizovány s partnery z Jihočeského kraje a Dolního Rakouska (8 partnerů), dále z Jihomoravského kraje a Horního Rakouska (6 partnerů) a nejméně se zapojovali partneři z Vídně (4 partneři). Z toho vyplývá, že Kraj Vysočina rozvíjel poměrně vyrovnanou spolupráci s ostatními regiony s výjimkou Vídně. Nedochovalo zde k situaci, že by spolupráce s některým regionem markantně převyšovala spolupráci s ostatními regiony. Jedná se tak o výjimku mezi českými regiony, protože Jihomoravský i Jihočeský kraj byly v tomto ohledu odlišné, jelikož byly silně orientované na spolupráci s rakouskými partnery a oba kraje vykázaly nízký počet českých partnerů

Partneři z Kraje Vysočina se podíleli na dalších 19 projektech. V pozici partnera projektu byl nejvyšší zájem o PO 6, kde se jednalo o 9 projektů, dále o účast v PO 10, kde se jednalo o 4 projekty, ovšem partner projektů byl vždy stejný (Education Vysočina). Nízký zájem o partnerství byl zaznamenán v PO 1, kde se do 3 projektů zapojil jediný partner z Vysočiny, kterým bylo Centrum excelence Telč, součást Ústavu teoretické a aplikované mechaniky Akademie věd České republiky, v. v. i. V poslední PO 11 se partneři z Kraje Vysočina zapojili do 3 projektů. Celkově se instituce z Kraje Vysočina zapojily v různé míře do 32 projektů, tzn. účast na 32 % projektech v programovém období, což představovalo nejnižší míru zapojení mezi regiony.

Graf 10 Podpořené projekty v Kraji Vysočina dle typů příjemců

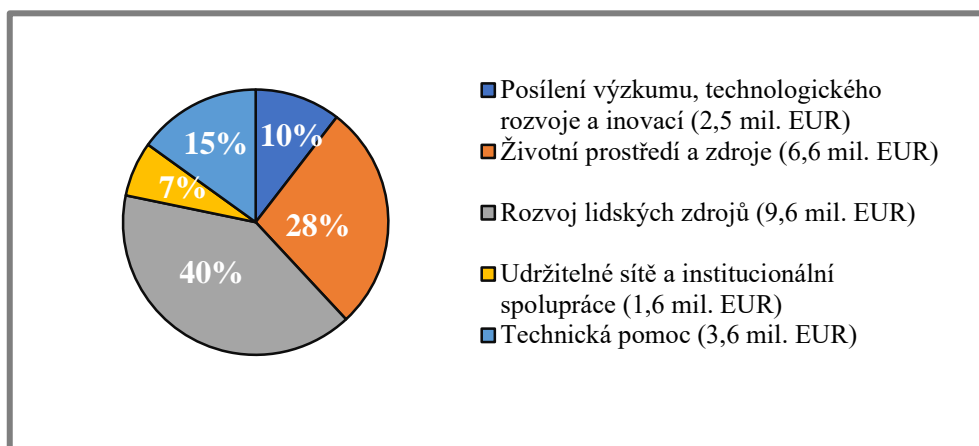
Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Mezi příjemci výrazně převládaly orgány veřejné moci, které tvořily 46 % a mezi nimi v roli příjemce převládal kraj (4x). Neziskové organizace a rovněž i vzdělávací instituce byly příjemci ve 23 %, nicméně v roli příjemce mezi vzdělávacími institucemi se ve všech případech jednalo o toho samého, kterým byla VŠ polytechnická v Jihlavě. Komory a sdružení představovaly pouze 8 % příjemců.

4.3.4 Analýza spolupráce v Dolním Rakousku

Vedoucí partneři z Dolního Rakouska připravili celkem 18 projektů s rozpočtem 24 mil. EUR, což představovalo 24 % z celkového rozpočtu. Nejvyšší zájem byl o projekty financované z PO 6, ve které bylo realizováno 6 projektů, v PO 10 byly podpořeny 4 projekty, v PO 11 to byly 3 projekty a nejnižší zájem byl o projekty v rámci PO 1, jednalo se o pouhé 2 projekty. K financovaným projektům je nutné zahrnout ještě 3 projekty v rámci Technické pomoci.

Graf 11 Finanční čerpání prostředků v Dolním Rakousku dle PO

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

V regionu Dolní Rakousko byly podpořeny projekty ze všech PO. V podílu získané podpory převažovala PO 10, projekty v této PO byly podpořeny částkou 9,6 mil. EUR a jednalo se o nejvyšší podporu mezi ostatními regiony, pro ilustraci lze doplnit, že druhé nejvyšší čerpání bylo ve Vídni a činilo 1,5 mil. EUR.

Více než čtvrtinu prostředků vyčerpaly projekty v PO 6, ve které Dolní Rakousko podpořilo projekty ve všech specifických cílech. Jednotlivé čerpání bylo následující: 3,8 mil. EUR specifický cíl 6c (kulturní projekty), 2,1 mil. EUR specifický cíl 6d (podpora biologické rozmanitosti) a 0,7 mil. EUR specifický cíl 6f (inovativní technologie v oblasti životního prostředí). Ve výši finančního čerpání následovala Technická pomoc, její vysoký podíl byl dán skutečností, že Dolní Rakousko mělo (a má i nadále) roli řídicího orgánu

celého projektu. Dolní Rakousko čerpalo prostředky na podporu projektů v rámci PO 1 ve výši 2,5 mil. EUR, tato částka byla rozdělena mezi dva specifické cíle. Jednalo se o podporu 1,5 mil. EUR na specifický cíl 1a a podporu 1 mil. EUR na specifický cíl 1b. Nejméně finančních prostředků bylo rozděleno mezi projekty PO 11, jejich podpora představovala pouze 7 % rozpočtu.

Tabulka 10 Průměrný počet zapojených partnerů v Dolním Rakousku

	PO 1	PO 6	PO 10	PO 11	celkem
počet projektů (vedoucí partner)	2	6	4	3	15
počet partnerů	8	28	19	9	64
průměr	4	4,7	4,8	3	4,3

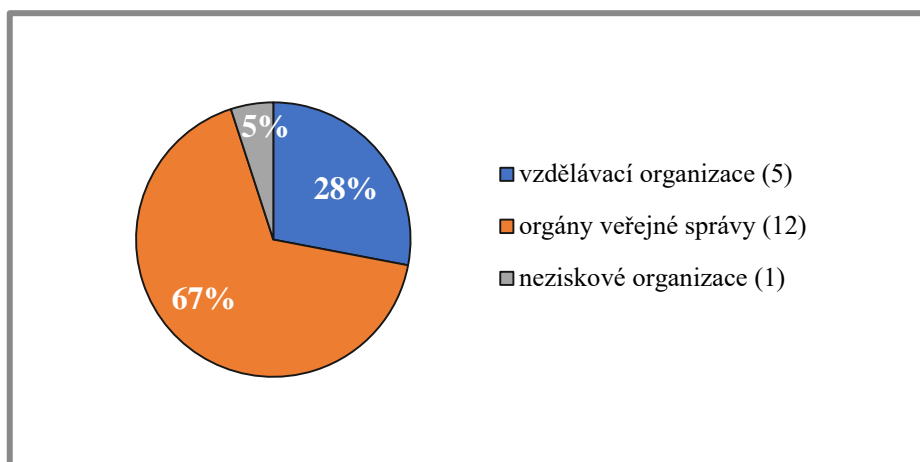
Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Projekty z Dolního Rakouska se vyznačovaly vysokým počtem průměrně zapojených partnerů do jednotlivých projektů. Jednalo se o hodnotu 4,3, což byla nejvyšší míra mezi všemi regiony. Nejmenší průměr partnerů byl v PO 11, kde dosáhl na průměr 3 partneři na projekt, v ostatních PO byly hodnoty 4 a více. Nejvíce zapojených partnerů bylo na projektech realizovaných v PO 11, jednalo se o hodnotu 4,8. Projekty s nejvyšším počtem zapojených partnerů byly následující: projekt EduSTEM v PO 10 zaměřený na vzdělávání dětí v oblasti STEM (7 partnerů), projekt BIG v PO 10 zaměřen na jazykové vzdělávání dětí (6 partnerů), projekt Cli OP Thaya v PO 11 zkoumající vlivy změny klimatu na povodí řeky Dyje (6 partnerů) a projekt Kompetenzzentrum MechanoBiologie v PO 1 s cílem zřízení kompetenčního centra pro mechanobiologii (5 partnerů). Na druhé straně byly realizovány 3 projekty se zapojením pouze jednoho partnera (projekty Thaya Wellendynamik, WaterMon v PO 6 a Healtacross for future v PO 11).

Mezi partnery výrazně převládali ti z Jihomoravského kraje (22 partnerů), následovali partneři z Jihočeského kraje (11 partnerů) a Vídně (10 partnerů). V menší míře se zapojovali partneři z Kraje Vysočina (7 partnerů) a nejméně z Horního Rakouska (pouze 1 partner). Dolní Rakousko tak bylo regionem, který především rozvíjel spolupráci s partnery z jednoho konkrétního regionu, kterým byl Jihomoravský kraj, avšak nejednalo se o partnerství synergické, protože u projektů Jihomoravského kraje nedominovali partneři z Dolního Rakouska, ale byli až na druhém místě po partnerech z Vídně.

Partneři z Dolního Rakouska se dále podíleli na 21 projektech, ovšem jejich zapojení do jednotlivých PO bylo velmi nerovnoměrné. Jako partneři se zapojovali hlavně do PO 6 (10 projektů) a PO 11 (9 projektů), naopak téměř mizivý zájem byl o zapojení do projektů v PO 1 a PO 10 (vždy jen 1 projekt). Celkově se instituce z Dolního Rakouska zapojily v různé míře do 39 projektů a znamenalo to účast na téměř 40 % projektech.

Graf 12 - Podpořené projekty v Dolním Rakousku dle typů příjemců

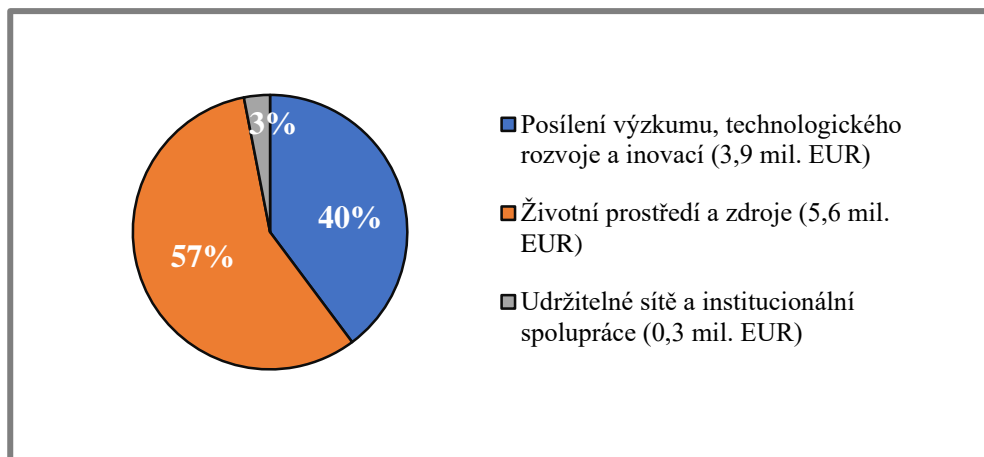
Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Z grafu 12 je patrné, že v Dolním Rakousku si finanční prostředky rozdělily pouze 3 typy příjemců, ale s dominantním postavením jednoho typu příjemce. Většinou byly v roli příjemce orgány veřejné správy, jejich podíl dosahoval hodnoty 67 %, v 9 případech se jednalo o kraj a ve 3 případech o státní orgány. Následovaly vzdělávací organizace s 28 % (4x VŠ a 1x SŠ) a v jednom případě byla příjemcem nezisková organizace, jejíž účast představovala 5 %.

4.3.5 Analýza spolupráce v Horním Rakousku

Vedoucí partneři z Horního Rakouska stáli za realizací celkem 13 projektů s rozpočtem 9,8 mil. EUR, jednalo se o čerpání 10 % z celkového rozpočtu programu spolupráce. Nejvyšší počet projektů byl realizovaný v PO 1 (6 projektů), následovala PO 6 (5 projektů) a PO 11 (2 projekty). V rámci PO 10 nebyly zrealizované žádné projekty, stejně jako v Technické pomoci.

Graf 13 Finanční čerpání prostředků v Horním Rakousku dle PO

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

V Horním Rakousku byla celková podpora ve výši 9,8 mil. EUR rozdělena na projekty realizované v rámci tří PO. Nejvyšší podíl podpory získaly projekty v rámci PO 6, výdaje na tyto projekty představovala téměř 60 % rozpočtu. Finance ale nebyly čerpány na projekty spadající do všech specifických cílů PO 6, jelikož podpořeny byly záměry jen ve dvou specifických cílech. Mezi nimi převažoval specifický cíl 6c s podporou ve výši 4,6 mil. EUR, projekty ze specifického cíle 6f byly podpořeny částkou 1 mil. EUR.

Vysoké čerpání finančních prostředků vykazala dále PO 1, ve které byly podpořeny projekty z obou specifických cílů. Celková podpora této PO byla rozdělena takto: 2,6 mil. EUR na projekty specifického cíle 1a a 1,3 mil. EUR na projekty specifického cíle 1b. Získaná podpora na realizaci projektů PO 1 byla nejvyšší mezi všemi zapojenými regiony. Poslední PO, která poskytla podporu na realizaci projektů, byla PO 11, avšak investované prostředky byly ve srovnání s ostatními PO velmi nízké, jednalo se o podporu ve výši 0,3 mil. EUR, kterou si rozdělily 2 projekty.

Tabulka 11 Průměrný počet zapojených partnerů v Horním Rakousku

	PO 1	PO 6	PO 10	PO 11	Celkem
počet projektů (vedoucí partner)	6	5	0	2	13
počet partnerů	14	16	0	3	33
průměr	2,3	3,2	0	1,5	2,5

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

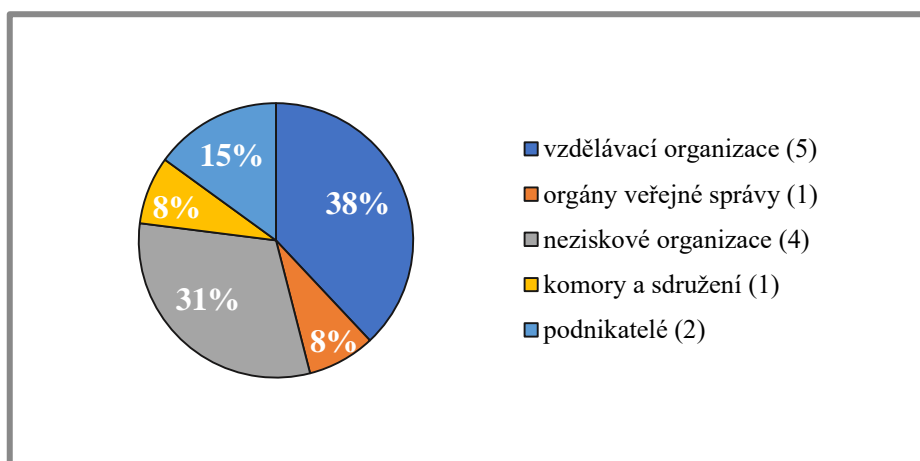
Horní Rakousko realizovalo menší počet projektů s různou mírou zapojení partnerů podle PO. Celkový průměr zapojení partnerů na projektech dosáhl na hodnotu 2,5. Nejméně zapojených partnerů bylo do projektů v PO 11, zde byl průměr jen 1,5. Vyšších

hodnot dosahovaly PO 1 a především PO 6, kde na projektech spolupracovali v průměru více než 3 partneři. K projektům s nejvyšší účastí partnerů patřily: projekt PredMAIn v PO 1 o prediktivní údržbě založené na umělé inteligenci (5 partnerů), projekt Přírodní a kulturní zážitky na Zemské cestě v PO 6 (4 partneři) a projekt Zážitek z rašeliniště HR-VY v PO 6 (4 partneři). Zároveň byly realizovány i projekty s účastí pouze 1 partnera, konkrétně se jednalo o projekty Com3d-XCT a Algenetics (oba v PO 1) a projekt Initiative 50+ v PO 11.

Na projektech, které řídily organizace z Horního Rakouska, nejčastěji spolupracovaly s partnery z Jihočeského kraje (9 partnerů), následovali partneři z Jihomoravského kraje (7 partnerů) a z Kraje Vysočina (6 partnerů), v menší míře se zapojovali partneři z Vídně (3 partneři) a nejméně partneři z Dolního Rakouska (1 partner). Horní Rakousko spolupracovalo s českými regiony v podobné míře, vzhledem ke geografickým podmínkám sice lehce převažovali partneři z Jihočeského kraje, ale v regionální spolupráci se neprojevovala dominance jednoho konkrétního regionu.

Jako partneři projektu vystupovaly instituce z Horního Rakouska ve 24 projektech. Nejvíce se zapojovali do PO 6 (8 projektů) a PO 11 (7 projektů), zapojili se ale i do PO 1 (5 projektů) a PO 10 (4 projekty). Celkově se instituce Horního Rakouska zapojily v různé míře do 37 projektů, což představovalo účast na 37 % projektů, po Kraji Vysočina to byla 2. nejnižší míra zapojení do projektů.

Graf 14 Podpořené projekty v Horním Rakousku dle typů příjemců

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

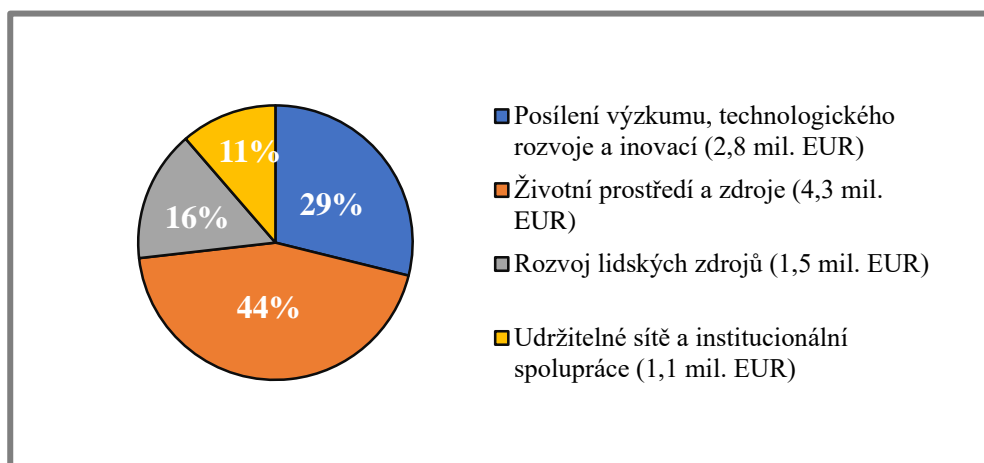
V analýze příjemců vykazuje Horní Rakousko zajímavý fakt, který tento region odlišuje od ostatních spolupracujících regionů, jelikož se jedná o jediný region, kde orgány veřejné správy představují nepatrný podíl mezi ostatními typy příjemců, jednalo se pouze o

jediného příjemce, což znamenalo 8 % podíl. Další zjištěnou odchylkou regionu je, že v roli příjemců byly rovněž instituce z podnikatelského prostředí, které tvořily 15 % podíl. Horní Rakousko vykázalo nejvyšší počet různých typů příjemců mezi regiony, jednalo se o jediný region, ve kterém bylo v roli příjemce identifikováno celkem 6 typů organizací. Mezi příjemci lehce převažovaly vzdělávací organizace s 38 % a za nimi následovaly neziskové organizace s 31 %. Podíl příjemců spadající mezi komory a sdružení představoval pouze 8 %.

4.3.6 Analýza spolupráce ve Vídni

Vídeň v programovém období připravila 9 projektů, na jejichž realizaci získala podporu ve výši 9,7 mil. EUR, což znamenalo čerpání 10 % z celkového rozpočtu programu. Po Kraji Vysočina se jednalo o druhé nejnižší čerpání mezi regiony. Nejvíce projektů realizovala v rámci PO 1, jednalo se o 4 projekty, po 2 projektech bylo realizováno v rámci PO 6 a PO 11, v PO 10 stála za realizací pouze 1 projektu.

Graf 15 Finanční čerpání prostředků ve Vídni dle PO

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Ve Vídni byly podpořeny projekty ve všech PO, avšak nebyly čerpány žádné prostředky v rámci Technické pomoci. Vídeň čerpala nejvíce finančních prostředků na projekty v rámci PO 6, i když byly realizovány pouze 2 projekty. Jednalo se o realizaci 1 projektu v rámci specifického cíle 6c (kulturní zaměření) a 1 projektu ze specifického cíle 6d (ochrana biologické rozmanitosti). Podpora této PO představovala 44 % celkového rozpočtu. Následovala podpora projektů realizovaných v rámci PO 1 ve výši 2,8 mil. EUR, což představovalo druhou nejvyšší podporu mezi jednotlivými regiony. Byly podpořeny projekty v obou specifických cílech PO 1, specifický cíl 1a získal podporu ve výši 2,2 mil.

EUR a specifický cíl 1b vykázal podporu ve výši 0,6 mil. EUR. Ve Vídní byly podpořeny projekty rovněž v PO 10, jejichž čerpání tvořilo 16 % rozpočtu. Nejnižší čerpání bylo vykázáno v PO 10, ve které byl podpořen pouze 1 projekt částkou 1,5 mil. EUR, což představovalo 11 % podíl na rozpočtu investovaných prostředků.

Tabulka 12 Průměrný počet zapojených partnerů ve Vídní

	PO 1	PO 6	PO 10	PO 11	celkem
počet projektů (vedoucí partner)	4	2	1	2	9
počet partnerů	9	5	3	6	23
průměr	2,3	2,5	3	3	2,6

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

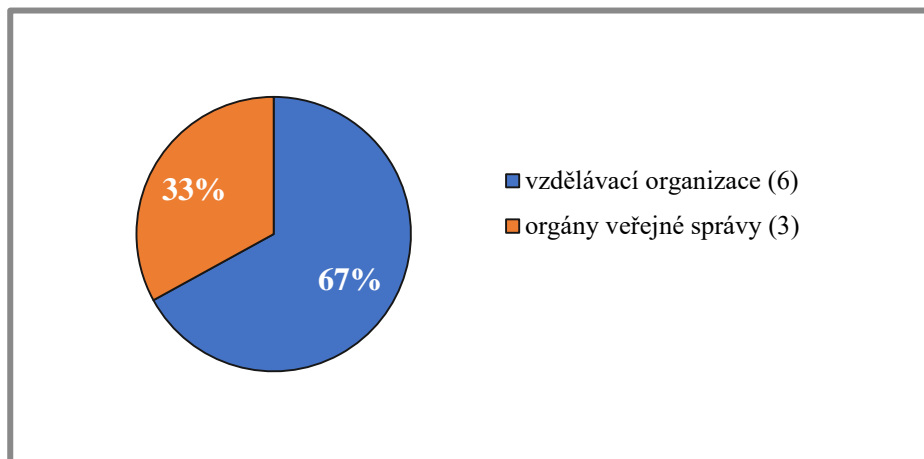
Průměrný počet zapojených partnerů na projektech realizovaných institucemi z Vídně dosáhl na hodnotu 2,6. Do projektů v PO 10 a PO 11 byli průměrně zapojeni 3 partneři, v PO 1 a PO 6 byla míra zapojení partnerů nižší, jednalo se o rozmezí hodnot 2,3 - 2,5. Projekty s nejvyšším počtem zapojených partnerů byly následující: projekt RIAT-CZ v PO 1 na rozvoj spolupráce výzkumných infrastruktur (4 partneři) a projekt SYM: BIO v PO 11 zaměřující se na vytvoření přeshraniční sítě pro obhospodaření ploch zeleně přizpůsobené suchu a podporující biologickou rozmanitost (4 partneři). Na jednom podpořeném projektu participoval jen 1 partner, jednalo se o projekt SAFE BRIDGE v PO 1, který se zabýval numerickým hodnocením stavu mostních systémů a byl realizován ve spolupráci mezi BOKU a Vysokým učením technickým v Brně.

S Vídní nejčastěji realizovali projekty partneři z Jihomoravského kraje, jednalo se o 12 partnerů, s partnery z ostatních regionů nebyly vazby časté, což dokládá jejich nízký počet, kdy z Kraje Vysočina pocházeli 3 partneři, z Dolního Rakouska a Horního Rakouska vždy pouze 1 partner. Na projektech realizované Vídní se nepodílel žádný partner z Jihočeského kraje. Jednalo se tak o jediný region, který z pozice vedoucího partnera rozvíjel spolupráci pouze se 4 regiony, ostatní regiony navazovaly spolupráci vždy se všemi ostatními 5 regiony. Úroveň spolupráce Vídně s jednotlivými regiony byla velmi nekonzistentní, jelikož výraznou spolupráci rozvíjela pouze s 1 konkrétním regionem (Jihomoravský kraj), spolupráce s ostatními regiony byla prakticky jen sporadická, což platí pro projekty, které Vídeň realizovala z pozice vedoucího partnera.

Vídeň se angažovala v přeshraniční spolupráci především jako partner projektů, které realizovaly ostatní regiony. V této pozici byla zapojena do 32 projektů. Dle prioritních oblastí bylo zapojení následující: PO 1 (6 projektů), PO 6 (14 projektů), PO 10

(2 projekty) a PO 11 (10 projektů). Celkově se instituce z Vídně zapojily v různé míře do 41 projektů a znamenalo to její účast na 41 % projektech.

Graf 16 Podpořené projekty ve Vídni dle typů příjemců

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Graf 16 poskytuje informaci o typech příjemců podpory a vyplývá z ní zajímavá informace, a to že mezi příjemci podpory figurovaly pouze 2 typy. Jednalo se tak o nejnižší počet typů příjemců mezi všemi regiony. Výrazně převládaly vzdělávací organizace s 67 %, ovšem ve skutečnosti byl příjemce pouze jeden, jelikož ve všech případech se jednalo o BOKU. Zbylé příjemce představovaly orgány veřejné správy, které tvořily 33 % podíl.

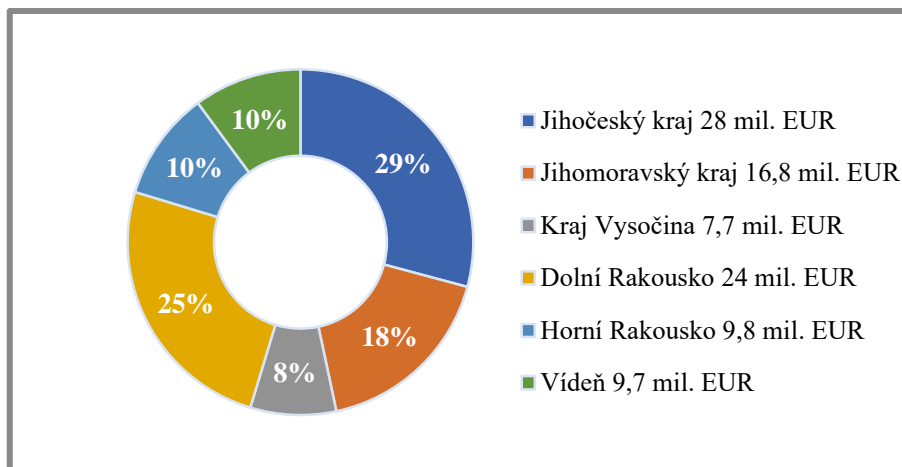
4.3.7 Srovnání regionů

Prostřednictvím analýz jednotlivých prioritních os a konkrétních programových regionů byly zjištěny skutečnosti, které potvrdily heterogenitu programové oblasti. Mezi jednotlivými regiony byly zjištěny poměrně významné difference, které jsou projevem různého vlivu a významu přeshraniční spolupráce. Regiony se mezi sebou odlišovaly v míře aktivního zapojení, které se projevovalo například v počtu realizovaných projektů z pozice vedoucího partnera, v počtu zapojení do projektů z pozice partnera projektů, v míře vytváření vazeb s ostatními regiony či ve výši čerpání finančních prostředků. Rozdíly byly rovněž zjištěny v tematickém zaměření realizovaných projektů a také v typech organizací, které o podporu projektů žádaly. Níže je provedena komparace regionů podle několika ukazatelů a představeny možné důvody, proč se jednotlivé regiony v oblasti přeshraniční spolupráce tak lišily.

Ukazatel – finanční čerpání

Jedná se o hledisko, které je snadno měřitelné a poskytuje informace pro srovnání aktivního zapojení jednotlivých regionů do programu vyjádřené mírou čerpání finančních prostředků. Z grafu je patrné, že objem čerpání financí byl mezi regiony velmi odlišný.

Graf 17 Celkové finanční čerpání regionů

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Ve výši čerpání financí zcela převažovaly 2 regiony – Jihočeský kraj a Dolní Rakousko, v obou regionech bylo vykázáno čerpání přes 20 mil. EUR. Jejich vysoké čerpání je ovlivněno tím, že se v těchto regionech realizovaly projekty ve všech prioritních osách a zároveň zde získaly podporu projekty s poměrně vysokým rozpočtem v perspektivě programu spolupráce. V Jihočeském kraji vykázaly nejvyšší podpory tyto projekty: FMP/KPF (8,8 mil. EUR), Modernizace hraničního přechodu v Zadní Zvonkové (6,2 mil) a Schwarzenberský plavební kanál (2,9 mil. EUR). V Dolním Rakousku získaly nejvyšší podporu projekty EduSTEM (3,9 mil. EUR) a BIG (3,8 mil. EUR) a nelze opomenout fakt, že tento region plnil funkci řídicího orgánu, a proto čerpal finance na fungování programu ve výši 3,9 mil. EUR. Vyšší podporu získal ještě Jihomoravský kraj, který čerpal prostředky ze všech PO mimo PO 10 a realizoval 6 projektů, které získaly podporu vyšší než 1 mil. EUR. Zbývající 3 regiony vykázaly mnohem menší čerpání finančních prostředků a to méně než 10 mil. EUR. Spojujícím článkem těchto regionů byl jednak obecně nízký počet projektů a zároveň málo realizovaných projektů s rozpočtem vyšším než 1 mil. EUR. Kraj Vysočina a Horní Rakousko čerpal pouze ze 3 PO, avšak Vídeň čerpala prostředky na projekty ve všech PO a přesto vykázala 2. nejnížší čerpání.

Dalším možným měřitelným hlediskem v souvislosti s finančním čerpáním je přepočtení alokace prostředků na jednoho obyvatele jednotlivého programového regionu. Toto

vyjádření poskytuje další informace využitelné pro srovnání regionů a umožňuje vidět aktivity z jiného úhlu pohledu. Zjištěné informace ilustruje tabulka 13, ve kterém jsou použity hodnoty počtu obyvatel regionů k roku 2022, kdy došlo k ukončení realizace projektů v rámci programového období 2014 - 2020. Celkové čerpání je uvedeno v mil. EUR, alokace na 1 obyvatele regionu je vyjádřena v EUR.

Tabulka 13 Alokace prostředků na 1 obyvatele regionu

	Jihočeský kraj	Jihomoravský kraj	Kraj Vysočina	Dolní Rakousko	Horní Rakousko	Vídeň
celkové čerpání	28	16,8	7,7	24	9,8	9,7
počet obyvatel	637 047	1 184 568	504 025	1 698 796	1 505 140	1 931 593
alokace na 1 obyv.	43,95	14,18	15,27	14,13	6,51	5,02

Zdroj: vlastní zpracování, Eurostat, Interreg AT-CZ

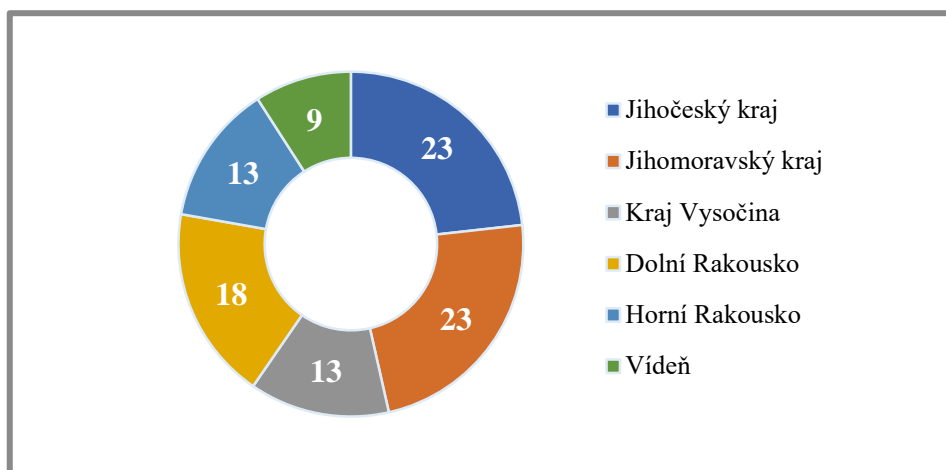
Z tabulky 13 je patrný výrazný rozdíl mezi regiony. V souvislosti s Jihočeským krajem se jedná o další potvrzení skutečnosti, že právě tento region měl největší profit z přeshraniční spolupráce. Jelikož čerpal nejvyšší finanční prostředky a zároveň se jedná o region s nízkým počtem obyvatel, dosáhla alokace na 1 obyvatele nejvyšší hodnoty a to konkrétně 43,95 EUR. S výraznou ztrátou následuje Kraj Vysočina, ve kterém byla alokace na 1 obyvatele 15,27 EUR. Ačkoli se jednalo o region s nejnižším celkovým čerpáním, byla jeho 2. pozice v tomto žebříčku dána především tím, že se jedná o region s nejnižším počtem obyvatel. S nepatrnými rozdíly následovaly 2 regiony, jejichž čerpání na 1 obyvatele dosáhla lehce nad 14 EUR, a jednalo se o Jihomoravský kraj a Dolní Rakousko. Tyto regiony spojovala poměrně vyšší celková alokace (2. a 3. nejvyšší) a rovněž vyšší počet obyvatel. Nejnižší alokace prostředků na 1 obyvatele byla vykázána u regionů Horní Rakousko a Vídeň (6,5 - 5 EUR). Jejich pozici ovlivnila velmi nízká celková alokace a zároveň vysoký počet obyvatel.

Ukazatel – počet realizovaných projektů

Zjištění počtu realizovaných projektů poskytuje základní data, na základě kterých lze snadno provést srovnání mezi jednotlivými regiony a vypovídá o jejich aktivitě realizovat projekty s přeshraničním efektem. Bylo již zjištěno, že mezi regiony panovaly velké rozdíly ohledně finančního čerpání, což mělo zásadní vliv i na počet podpořených projektů v jednotlivých regionech. Jejich srovnání v tomto ohledu ilustrují grafy č. 18 a 19. Každý projekt byl realizován vedoucím partnerem a partnery projektu. Graf č. 18 podává základní informaci o počtu realizovaných projektů podle regionů a vztahuje se k roli

vedoucích partnerů. Pro doplnění situace byl vytvořen graf č. 19, který poskytuje data o počtu projektů dle regionů, do kterých byly organizace dle sídla zapojeny v roli partnera projektu. Je patrné, že jednotlivé regiony se odlišovaly v obou těchto kategoriích. U některých byla zjištěna silná orientace na roli vedoucího partnera projektu, zatímco jiné regiony vystupovaly především v roli partnera projektu.

Graf 18 Počet realizovaných projektů

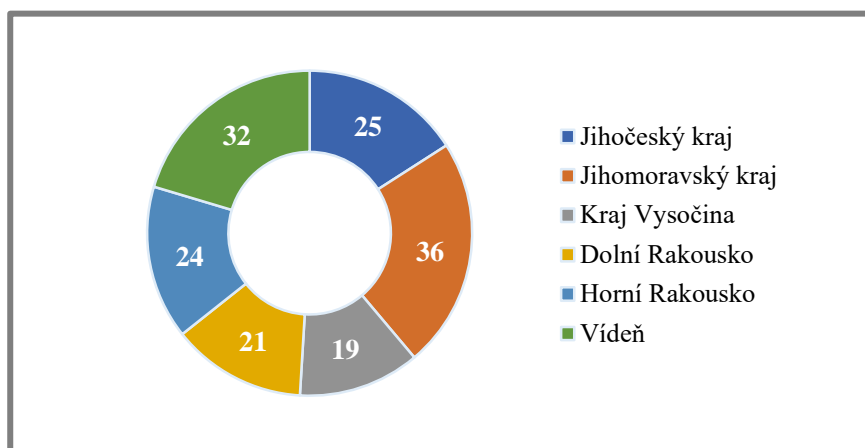
Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Větší podíl projektů byl podpořen v českých regionech, ve kterých bylo celkem realizováno 59 projektů, rakouské regiony schválily celkem 40 projektů. V počtu realizovaných projektů byly neaktivnější 2 české kraje – Jihočeský a Jihomoravský, v obou bylo podpořeno 23 projektů. Znamená to, že téměř polovina projektů, které získaly podporu, byla realizována organizacemi právě z těchto dvou krajů. Za nimi následoval region Dolní Rakousko s 18 projekty, který byl v počtu projektů neaktivnější mezi rakouskými regiony. V Horním Rakousku a Kraji Vysočina bylo realizováno po 13 projektech. Nejméně projektů bylo podpořeno ve Vídni a to celkem 9.

Důvodů, proč některé regiony realizovaly více a naopak některé regiony méně přeshraničních projektů, lze nalézt více. Mnoho žadatelů pocházelo z řad veřejné správy, v této oblasti tak má podstatný vliv i politika jednotlivých regionů, u měst a krajů může být důvodem, zda mají či nemají vypracovanou koncepci rozvoje ohledně různých oblastí. Žádost o dotaci je poměrně náročný administrativní proces, což vytváří tlak na personální zabezpečení. Dalším důvodem může být skutečnost, že připravené projekty zcela neodpovídají otevřeným výzvám a podporu nezískají. Roli může hrát i skutečnost, že některé regiony mají omezené přeshraniční vazby, nenalezly stálé projektové partnery. Významnou roli má i geografická poloha. Což je patrné u Vídne, která je zcela specifická,

jelikož se jedná o bohatý městský region bez přímé hranice s českým regionem, což zásadně ovlivňuje počet ale i tematické zaměření projektů (silná orientace na výzkum a inovace). Geografickou překážku lze spojit i se situací v Kraji Vysočina, který rovněž nemá přímou hranici s rakouskými regiony, jedná se tak o vzdálenější region s nejnižším počtem obyvatel. V neposlední řadě je podstatné zmínit, že získání dotace z programu přeshraniční spolupráce je pouze jednou z více možností jak dosáhnout na finanční příspěvek, jelikož existují různé finanční nástroje.

Graf 19 Počet projektů v roli partnera projektu

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Porovnáním grafů 18 a 19 bylo zjištěno, že všechny regiony vystupovaly častěji v roli partnera projektu než v pozici vedoucího partnera. Graf 19 ilustruje rozdílné přístupy regionů k roli partnera projektu.

Početným zastoupením se profilují především organizace z Jihomoravského kraje a z Vídně. Zatímco Jihomoravský kraj byl dominantní i v počtu realizovaných projektů (vedoucí partner) a byl tak zapojen do nejvyššího počtu projektů, pozice Vídně byla zcela odlišná, jelikož organizace z regionu Vídeň realizovaly nejnižší počet projektů ze všech regionů. Vysoká aktivita Vídně v této kategorii byla ovlivněna tím, že zde sídlí vysoký počet výzkumných a vzdělávacích institucí, které byly nejčastějším typem instituce plnící roli partnera projektů. U Jihočeského kraje byl zjištěn téměř identický počet projektů z pozice vedoucího partnera (23) a partnera projektu (25), což svědčí o zájmu organizací v tomto regionu zastávat obě role. Těsně za Jihočeským krajem následoval region Horní Rakousko, organizace sídlící v tomto regionu se aktivně zapojily do 24 projektů. Jelikož zde bylo realizováno pouze 13 projektů, byl tak region, který upřednostňoval zapojení do projektů z pozice partnera projektu. Naopak v regionu Dolní Rakousko byl rozdíl mezi kategoriemi velmi nízký, v tomto ohledu měl podobný přístup k projektům jako Jihočeský

kraj. Nejméně aktivní v zapojování do projektů v pozici partnera bylo identifikováno v Kraji Vysočina, ale i přes nižší počet projektů v obou kategoriích, byl rozdíl poměrně významný, a proto lze Kraj Vysočina označit především jako region, který se profiloval jako partner projektů.

Pro rekapitulaci výsledků byla vytvořena tabulka 14, která poskytuje informace o umístění jednotlivých regionů. Jedná se o grafické shrnutí ukazatelů finančního čerpání, počet realizovaných projektů jako vedoucí partner projektu, počet projektů v roli projektového partnera a alokace finančních prostředků vyjádřená na 1 obyvatele jednotlivého programového regionu.

Tabulka 14 Pořadí regionů dle ukazatelů

	celková alokace	vedoucí partner projektu	partner projektu	alokace na 1 obyvatele
1.	Jihočeský kraj	Jihočeský kraj Jihomoravský kraj	Jihomoravský kraj	Jihočeský kraj
2.	Dolní Rakousko	Dolní Rakousko	Vídeň	Kraj Vysočina
3.	Jihomoravský kraj	Kraj Vysočina Horní Rakousko	Jihočeský kraj	Jihomoravský kraj
4.	Horní Rakousko	Vídeň	Horní Rakousko	Dolní Rakousko
5.	Vídeň		Dolní Rakousko	Horní Rakousko
6.	Kraj Vysočina		Kraj Vysočina	Vídeň

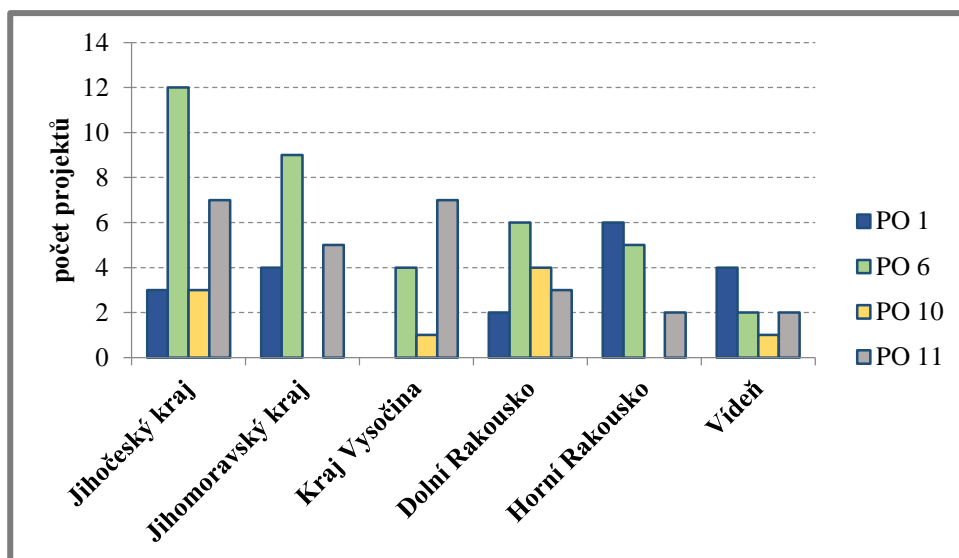
Zdroj: vlastní zpracování

Ze sledovaných ukazatelů, které lze měřitelně vyjádřit, vyplývá, že účast v programu přeshraniční spolupráce měla dopad především na Jihočeský a Jihomoravský kraj, které se jako jediné regiony objevují na 1. pozici. Jihočeský kraj se na 1. místě objevil ve 3 ze 4 ukazatelů, Jihomoravský kraj ve 2 ze 4. Naopak nejnižší význam měl program přeshraniční spolupráce na Kraj Vysočina a Vídeň, které se vyskytují na posledních pozicích v jednotlivých ukazatelích, které byly dosud zjišťovány. Oba regiony obsadily poslední pozici vždy ve 2 ze 4 ukazatelů.

Ukazatel – tematické zaměření

Žadatelé/příjemci mohli žádat o podporu projektů v rámci 4 prioritních os, které se lišily svým tematickým zaměřením. Graf 20 představuje rozdílný zájem, který se projevoval mezi regiony i v aktivitě realizace projektů podle jejich obsahového zaměření.

Graf 20 Počet projektů v jednotlivých PO

Zdroj: vlastní zpracování, Interreg AT-CZ

Z grafu 20 lze vyčíst, že pouze 3 regiony realizovaly projekty ve všech PO – Jihočeský kraj, Dolní Rakousko a Vídeň. V Jihomoravském kraji a Horním Rakousku nezískal podporu žádný projekt v PO 10. Možným důvodem byl obecně velmi nízký zájem o realizaci projektů tohoto typu, což je podloženo nejnižším počtem realizovaných projektů mezi všemi PO. V oblasti PO 10 byl jedinou výjimkou region Dolní Rakousko, který realizoval 4 projekty. Posledním regionem realizující projekty pouze ze 3 PO, byl Kraj Vysočina, se nepodpořil žádný projekt v PO 1. Tato situace byla způsobena především tím, že v kraji se nachází mnohem méně vědeckých a výzkumných pracovišť (univerzitní, státní, soukromé) než v ostatních regionech. Dokládá to i skutečnost, že v Kraji Vysočina se nachází pouze 1 veřejná VŠ, jedná se o VŠ polytechnická Jihlava.

Celkem ve 3 regionech převažovaly projekty se zaměřením PO 6, jednalo se o Jihočeský kraj, Jihomoravský kraj a Dolní Rakousko. Možným vysvětlením je, že se na území těchto regionů nachází územně cenné lokality (Šumava, Třeboňsko, Podyjí) a zároveň se jedná o regiony s rozvinutým cestovním ruchem. Silná orientace především na projekty s kulturním zaměřením byla patrná u Jihočeského kraje. Zatímco v Jihomoravském kraji a Dolním Rakousku byl poměr mezi projekty orientované na kulturu/cestovní ruch a na ochranu životního prostředí prakticky vyrovnaný. V Horním Rakousku a ve Vídni převažovaly projekty s výzkumným či inovačním záměrem, jednalo se o projekty zařazené do PO 1. U Vídne se jednalo o předvídatelnou skutečnost, která je ovlivněna charakterem tohoto regionu, který je prezentován jako vysoce inovační a to i v evropském měřítku. Za lehce překvapivý výsledek to lze označit u regionu Horní

Rakousko, u kterého by se dalo předpokládat převažující zaměření na projekty PO 6, z důvodu geografické polohy, kdy na severu tvoří hranici s Jihočeským krajem, kde se nachází oblíbené lokality (Šumava, Lipensko), spolkovou zemí navíc protéká řeka Dunaj. Vyšší počet projektů z PO 1 byl způsoben tím, že v Horním Rakousku roli vedoucího partnera plnily i organizace z podnikatelského prostředí, které tak doplnily výzkumná pracoviště univerzit sídlící v Linzi. Tematickým zaměřením svých projektů se zcela odlišoval Kraj Vysočina. Jednalo se o jediný region, ve kterém převažoval počet realizovaných projektů z PO 11.

Ukazatel – vazby mezi regiony

Klíčovým faktorem pro rozvoj přeshraniční spolupráce je vytváření trvalých, pevných a smysluplných vazeb a partnerství mezi regiony, institucemi i lidmi. Program spolupráce Rakousko – ČR spojuje 6 různorodých regionů, které mezi sebou kooperují a vytváří partnerství, která dosahují různé úrovně a nejsou vždy synergická. I v této oblasti tak lze nalézt odlišnosti mezi zapojenými regiony. Hodnocení vychází z projektů, které byly realizované jednotlivými regiony z pozice vedoucího partnera, u těchto projektů byl následně zjišťován počet partnerů projektů, kteří byli rozděleni dle spolupracujících regionů. Na základě výsledků jsou regiony rozdělené do 3 kategorií:

➤ **dominantní vazba pouze na 1 region;**

Vídeň – výrazná orientace na partnery z Jihomoravského kraje;

Dolní Rakousko – výrazná orientace na partnery z Jihomoravského kraje;

➤ **dominantní vazba na 2 – 3 regiony;**

Jihomoravský kraj – významně převažují vazby na partnery z Vídně, Dolního Rakouska a Horního Rakouska;

Jihočeský kraj – významně převažují vazby na partnery z Horního Rakouska a Dolního Rakouska;

Horní Rakousko – významně převažují vazby na partnery z Jihočeského kraje, Jihomoravského kraje a Kraje Vysočiny;

➤ **konzistentní vazby na všechny regiony;**

Kraj Vysočina.

4.3.8 Vazba mezi regionálními prioritami a přeshraničními projekty

Dosud byla v diplomové práci zmiňována kritéria hodnocení úspěšnosti či neúspěšnosti přeshraniční spolupráce, která jsou jasně měřitelná a průkazná, jedná se o finanční hledisko, které je vyjádřené celkovým čerpáním rozpočtu nebo čerpáním v jednotlivých prioritních osách, rovněž se to týká regionálního hlediska a vytváření regionálních analýz o počtu projektů, jejich zaměření, typy žadatelů/příjemců či vytváření vazeb mezi regiony. Významnou otázkou ovšem je, zda realizace přeshraničních projektů skutečně naplňuje potřeby dotčených regionů a přispívá k řešení regionálních problémů.

Jednou z možností ověření, zda měl program spolupráce vliv na rozvoj daného regionu a skutečně tak naplňoval jeho potřeby, je porovnání strategických dokumentů vztahující se k jeho rozvoji a vyhodnotit, jestli docházelo ke shodě mezi navrženými regionálními tématy a obsahem PO přeshraniční spolupráce. S ohledem na rozsah této práce byl pro ilustraci zvolen pouze 1 region. Vybrán byl Jihočeský kraj, který jednak měl vypracovanou podrobnou rozvojovou strategii na příslušné programové období (Program rozvoje Jihočeského kraje 2014 - 2020) a zároveň v něm byl realizován vysoký počet přeshraničních projektů, což dalo možnost porovnání jejich náplní s danou koncepcí rozvoje. V Programu rozvoje JK bylo vytyčeno celkem 5 priorit, na které se měl region zaměřovat: 1 Konkurenceschopnost regionální ekonomiky a trhu práce (rozvoj podnikání, výzkum a inovace, terciární vzdělání, trh práce, zemědělství) 2 Doprava a mobilita, technická infrastruktura (dopravní napojení, vnitřní dopravní síť) 3 Infrastruktura, služby, prostředí, územní soudržnost (veřejné služby, služby pro volný čas, efektivní veřejná správa) 4 Environmentální udržitelnost a soudržnost (péče o přírodu, prevence rizik) 5 Rozvoj cestovního ruchu (infrastruktura, služby, produkty, lázeňství, wellness).

Z výčtu regionálních preferencí je patrné, že zájem kraje se částečně shodoval s prioritami přeshraničního programu. Vysoká míra shody panovala především v environmentální udržitelnosti a cestovním ruchu, protože na stejné oblasti byla zaměřena PO 6 programu spolupráce. Jelikož Jihočeský kraj realizoval především projekty s kulturním zaměřením, je možné porovnat projekty s dalším koncepčním dokumentem, kterým byla Koncepce rozvoje cestovního ruchu v Jihočeském kraji 2015 – 2020 a zjistit, zda realizované projekty reagovaly na stanovené požadavky v této oblasti. V koncepci je uvedeno, že Jihočeský kraj je turisticky velmi atraktivní, ale existují určité problémy, na kterých musí pracovat. Jedná se o intenzivní turismus v určitých oblastech, cílem bylo

rozvrstvit návštěvnost i do dosud méně vyhledávaných lokalit. Kromě jiného byla také v koncepci zmíněna důležitost dopravní infrastruktury vč. cykloturistiky. Zaměření přeshraničních projektů vykazuje vysokou shodu s příležitostmi kraje z turistické koncepce. Dokladem je realizace projektů Schwarzenberský plavební kanál na Šumavě, Venkovské památky, Po stopách JC-HR a Památky žijí, jejichž smyslem bylo zvýšení povědomí o méně známých částech regionu. Naplňovaly cíl turistické koncepce, kterým byla podpora nabídky venkovské turistiky, pěší turistiky a cykloturistiky, a rozptýlení turistického zájmu do celého regionu (např. Po stopách JC-HR zpřístupnění NPP a NS Olšina, dřívější součást Vojenského újezdu Boletice).

V prioritě Konkurenceschopnost ekonomiky si kraj vytyčil mnoho dílčích cílů a u některých lze nalézt podobnost s tématy přeshraniční spolupráce, především se jednalo o rozvoj výzkumu a inovací, v této oblasti byly aktivní především 2 jihočeské instituce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích a Jihočeský vědeckotechnický park (např. projekty Algae4Fish, ImageHeadstart, S3 Couple Net, VReduNet). Zbylé regionální priority již nevykazovaly takovou shodu. Důležitým tématem pro region byla doprava zahrnující rekonstrukce silnic všech typů, zkvalitnění železniční a autobusové dopravy, na danou oblast se ale přeshraniční spolupráce neorientovala. Podpora dopravních projektů byla pouze doplňková a bylo nutné prokázat jejich provázanost s dalšími přeshraničními projekty. Podpořen byl pouze 1 dopravní projekt, který byl realizován právě v Jihočeském kraji (rekonstrukce přechodu Zadní Zvonková). V poslední prioritě byly reflektovány potřeby regionu v oblasti infrastruktury a služeb, což příliš nekorespondovalo s obsahem přeshraniční spolupráce, dílčí spojující témata ale existovala i zde např. spolupráce v oblasti zdravotní péče (projekty Společně ke zdraví a Healthacross for future, oba realizované s Dolním Rakouskem).

Ze zjištěných faktů lze konstatovat, že regionální priority a priority přeshraniční spolupráce se částečně shodovaly, alespoň v případě Jihočeského kraje. Realizování přeshraničních projektů tak v určitých oblastech reaguje na potřeby a problémy regionů. Nelze očekávat, že přeshraniční projekty vyřeší všechny problémy daného regionu, především s ohledem na rozpočet, kterým přeshraniční spolupráce disponuje, ale jedná se o jeden z více možných nástrojů, jak regionům pomoci.

I s ohledem na omezené finanční prostředky je nutné pečlivě dbát na výběr projektů, které jednoznačně přináší příznivý dlouhodobý dopad na dané území. Důležitost

tohoto kritéria se bude neustále zvyšovat, jelikož dochází k postupnému snižování finanční alokace na přeshraniční projekty (2007-2013 **107,4** mil. EUR, 2014-2020 **97,8** mil. EUR, 2021-2027 **86,8** mil. EUR).

V programovém období 2014 – 2020 se realizovalo několik projektů, o jejichž významu a dopadu na region by se dalo diskutovat. Pro příklad lze uvést projekt Kultura a příroda na zeleném pásu, který byl podpořen částkou 1,532 mil. EUR z PO 6, vedoucím partnerem projektu byl Weinviertel Tourismus GmbH, zapojení partneři projektu pocházely z Dolního Rakouska, Jihočeského kraje, Kraje Vysočiny a Jihomoravského kraje. Projekt se zaměřoval na marketing a společnou propagaci lokalit podél cyklostezky eurovelo 13 – Stezka zelené opony. Hlavním cílem projektu bylo zvýšit počet přenocování v regionu o 2 % (srov. s 2015), dílčím cílem bylo zvýšit frekvenci na cyklostezce o 20 %. Jako problematické se jeví nedostatečně specifikované cíle projektu, jelikož není jasné, v jakých konkrétních regionech mělo být zjišťováno navýšení počtu přenocování, zda se jedná o celé regiony (kraje, spolkové země) nebo zda jsou předmětem zájmu data o konkrétních ORP na českém území a rakouských zemských okresech, kterými prochází dálková cyklotrasa. Tato nejasnost vede k různému zkoumání a tím pádem i k jiným výsledkům. Obdobná situace je i u cíle zvýšení frekvence na cyklostezce, data o její návštěvnosti poskytovalo několik sčítačů (Slavonice, Lukov, Mikulov), ovšem ty byly na cyklostezce instalovány v různém časovém rozmezí, což vedlo ke zkreslení výsledků a navíc nebylo konkretizováno, jaké roky budou předmětem srovnání, aby se ověřil cíl navýšení frekvence. Problémem projektu tak byly nejasně specifikované cíle, jelikož ty by měly být definovány přesně, aby se daly jednoznačně ověřit a nevznikaly o nich žádné pochyby.

5 Zhodnocení

Z finančního pohledu lze hodnotit program Interreg Rakousko – ČR jako velice úspěšný, protože míra čerpání finančních prostředků byla vysoká. Dokladem je skutečnost, že k 31.12.2022 bylo vykázáno čerpání ve výši 98 % alokovaných prostředků, 99 schválených projektů bylo podpořeno necelými 96 mil. EUR. Finanční prostředky byly rozděleny do 4 hlavních prioritních os a část prostředků byla vyčleněna na Technickou pomoc. Jednotlivé PO měly různou výši alokovaných prostředků, zájem o čerpání podpory byl rozdílný mezi jednotlivými PO a jejich specifickými cíli.

V programovém období došlo k naplnění většiny ukazatelů plnění, což je rovněž pozitivní zjištění. V PO 1 byly oba ukazatele plnění, kterými byly výzkumná kvóta a výdaje na výzkum a vývoj v podnikatelském sektoru, splněny pouze v Rakousku. ČR se stanované hodnoty plnění splnit nepodařilo ani v jednom případě. V rámci PO 6 byly splněny všechny nastavené ukazatele (zvýšení atraktivity regionu, zavedení eko-inovací a přeshraničních mechanismů). V PO 10 byl realizován nízký počet projektů, i přes to byly nastavené ukazatele velmi lehce splněny. Jednalo se o naplnění indikátoru společné nabídky vzdělávání a kvalifikace, kdy cílová hodnota 100 společných nabídek byla splněna již v roce 2016. Druhý ukazatel byl dokonce výrazně překonán, cílem byla účast 700 osob v programech vzdělávání a odborné přípravy, ve skutečnosti bylo do těchto programů zapojeno přes 2 000 účastníků. Pozitivních výsledků bylo dosaženo i v PO 11, jejímž cílem bylo zapojení 320 partnerů do programu spolupráce, zapojeno bylo celkem 340 partnerů.

Při porovnání zájmu českých a rakouských regionů bylo zjištěno, že české kraje měly převážně zájem o realizování projektů spadající do PO 6 a PO 11. Mezi rakouskými regiony převládal zájem o podporu projektů v rámci PO 1 a PO 10. Z finančního hlediska byly úspěšnější české regiony, které získaly větší podíl z finančních prostředků programu spolupráce. Projekty, které vedl český partner, vykázaly celkovou podporu ve výši 52,5 mil. EUR. Projekty s rakouským vedoucím partnerem získaly podporu 43,5 mil. EUR. V počtu projektů rovněž převažovaly české regiony, které připravily celkem 59 projektů. Rakouské regiony stály za realizací celkem 40 projektů.

Přeshraniční spolupráce byla v jednotlivých regionech na rozdílné úrovni. Postavení jednotlivých regionů se lišilo v počtu realizovaných projektů, ve výši získaných prostředků

či vytváření vazeb s ostatními regiony. V následujícím textu je proto věnována pozornost jednotlivých regionům a jejich specifikům, které byly nalezeny.

Při analýze Jihočeského kraje bylo zjištěno, že na přeshraniční projekty žadatelé čerpali podporu ve výši 28 mil. EUR, jednalo se tak o region s nejvyšším finančním čerpáním. Zároveň zde byl realizován vysoký počet projektů, kterých bylo celkem 23 a to ve všech prioritních osách. Nejvíce projektů bylo podpořeno v rámci PO 6 a zcela převažovaly projekty s kulturním zaměřením (8 z 9 projektů). Projekty byly nejčastěji realizovány s partnery z Horního Rakouska a Dolního Rakouska. Mezi příjemci podpory byly nejaktivnější vzdělávací organizace a orgány veřejné správy.

V Jihomoravském kraji byl realizován stejný počet projektů jako v Jihočeském kraji – 23, avšak s mnohem nižší finanční podporou ve výši 16,8 mil. EUR. Shoda s Jihočeským krajem byla rovněž i v tematickém zaměření projektů, jelikož i v Jihomoravském kraji dominovaly projekty z PO 6 a jejich finanční podpora představovala 65 % z celkového finančního čerpání kraje, poměr mezi kulturními projekty a projekty ochrany životního prostředí byl vyrovnaný. Projekty v Jihomoravském kraji byly realizované především s partnery z Vídně a Dolního Rakouska. Jako v jediném regionu byly mezi vedoucími partnery zjištěny i obce, jednalo se o města Mikulov a Znojmo.

Kraj Vysočina mezi českými regiony realizoval nejméně projektů, bylo jich celkem 13 a zároveň vykázal nejnižší finanční čerpání, pouze 7,7 mil. EUR, což představovalo 8 % z celkového rozpočtu programu spolupráce. Od českých regionů se odlišoval i tematickým zaměřením, jelikož v Kraji Vysočina nepřevažovaly projekty z PO 6, ale nejvíce projektů bylo realizováno v rámci PO 11. Odlišnost kraje se týkala i zapojení partnerů projektu, spolupráce byla rozvíjena téměř rovnoměrně jak s rakouskými, tak s českými partnery.

Z analýzy programu v Dolním Rakousku vyplynula skutečnost, že podporu získalo celkem 18 projektů ve všech prioritních osách částkou 24 mil. EUR, což znamenalo 2. nejvyšší čerpání mezi regiony. Nejvíce projektů bylo realizováno v rámci PO 6 a PO 10. Z finančního hlediska převažovala podpora projektů v PO 10 (9,6 mil. EUR). V regionální spolupráci jednoznačně převládali partneři z Jihomoravského kraje a následovali partneři z Jihočeského kraje.

V Horním Rakousku bylo podpořeno 13 projektů částkou 9,8 mil. EUR. Zájem o projekty byl omezen na 3 prioritní osy. Nejčastěji byly realizovány projekty v PO 1, jednalo se o nejvíce projektů mezi všemi regiony. Na realizaci projektů se nejčastěji

podíleli partneři z Jihočeského kraje a Jihomoravského kraje. Horní Rakousko se od ostatních regionů lehce odlišovalo typem příjemců. Charakteristické pro něj byl jednak nízký počet orgánů veřejné správy v roli příjemce, a také skutečnost, že se jednalo o jediný region, kdy v roli příjemce byly podnikatelské subjekty.

Vídeň byla regionem, ve kterém bylo podpořeno nejméně projektů. Podporu v celkové výši 9,7 mil. EUR si zde rozdělilo pouze 9 projektů. Nejvíce projektů bylo realizováno v rámci PO 1. Ve finančním čerpání ale převažovaly projekty v PO 6 se 4,3 mil. EUR, zatímco projekty PO 1 získaly podporu 2,8 mil. EUR. Vídeň realizovala projekty především s partnery z jednoho regionu, kterým byl Jihomoravský kraj.

Z analýz jednotlivých regionů vyplývá, že z finančního pohledu měl program spolupráce největší dopad a profit na Jihočeský kraj a na Dolní Rakousko, které získaly nejvyšší finanční alokaci. Naopak nejmenší finanční prospěch z účasti na programu spolupráce měl Kraj Vysočina, který čerpal nejmenší podíl finančních prostředků. Při hodnocení aktivity regionů podle počtu realizovaných projektů dominovaly 2 české kraje se shodným počtem 23 projektů, jednalo se o Jihomoravský a Jihočeský kraj. Nejméně se do realizace projektů zapojila Vídeň. Jednotlivé regiony upřednostňovaly různé tematické zaměření projektů. V počtu projektů měly převahu akce spadající do PO 6, převažovaly v Jihočeském kraji, Jihomoravském kraji a rovněž i v Dolním Rakousku. Horní Rakousko a Vídeň se orientovaly především na realizaci projektů z PO 1. V Kraji Vysočina, jako v jediném regionu, převládaly projekty zaměřující se na oblast PO 11. V roli partnera projekty vystupovaly především organizace z Jihomoravského kraje a z Vídně. Všechny regiony navazovaly spolupráce a vazby s regiony z druhé strany hranice. Realizace projektů byla umožněna prostřednictvím zapojení 340 partnerů.

Na příkladu Jihočeského kraje bylo ověřeno, zda nastavené regionální priority se shodují s prioritami programu přeshraniční spolupráce. Byla zjištěna významná shoda témat, což vede k hodnocení, že realizace přeshraničních projektů má vliv na rozvoj daného regionu. Je ovšem nutné dbát na to, aby navržené projekty měly jasně definované a nastavené cíle, které je možné ověřovat a na základě výsledků vyhodnocovat jejich dopad a význam pro jednotlivé regiony a programové území jako celek.

6 Závěr

Cílem diplomové práce bylo zhodnocení významu a přínosu programu spolupráce Interreg Rakousko – Česká republika. Za tímto účelem bylo analyzováno konkrétní programové období 2014 – 2020. Zkoumány byly jednak jednotlivé prioritní osy, tak i zapojené regiony na české a rakouské straně hranice. Byly identifikovány odlišnosti v tematickém zaměření realizovaných projektů, dále byla zjištěna různá míra čerpání finančních prostředků a nerovnoměrná úroveň spolupráce mezi zapojenými regiony.

Při srovnání, jaký význam a přínos měl program pro programové území, byly prokázány difference mezi rakouskými a českými regiony. Zapojení do programu mělo větší dopad a význam pro české regiony, jelikož jednak vykázaly vyšší míru čerpání finančních prostředků (přibližně 55 %) a rovněž realizovaly z pozice vedoucího partnera mnohem více projektů než zapojené rakouské regiony (59 z 99 projektů).

Vysoký zájem o podporu projektů je podložen skutečností, že pouze v jediné prioritní ose bylo vykázáno čerpání nižší než 90 % alokovaných prostředků. Naopak v některých specifických cílech byly vyčerpány finanční prostředky z více než 100 %. V programovém období byly naplněny téměř všechny stanovené indikátory. Program spolupráce do regionů přinesl tyto konkrétní výsledky: zvýšení kvóty pro výzkum a vývoj a to v obou zemích, ale pouze Rakousko splnilo i stanovenou cílovou hodnotu, nárůst turistické atraktivity regionu vyjádřený zvýšením počtu přenocování o 6 mil., 10 nových společných mechanismů pro řízení biologické rozmanitosti, 8 prvků zelené infrastruktury, 5 eko-inovací, přes 2 000 účastníků společných kvalifikačních programů a 340 zapojených partnerů v rámci sítí spolupráce mezi institucemi.

Ze zjištěných dat lze závěrem konstatovat, že program spolupráce Interreg Rakousko – Česká republika byl v programovém období 2014 – 2020 pro dotčené regiony přínosný a měl na území pozitivní vliv. Na příkladu Jihočeského kraje bylo zjištěno, že přeshraniční program se částečně shoduje s regionálními potřebami. Bylo by přehnané očekávat, že přeshraniční projekty sami o sobě vyřeší všechny regionální problémy, ale v některých oblastech viditelně přispívají k rozvoji dotčené oblasti.

7 Seznam použitých zdrojů

Cvik, Eva Daniela. *Právní aspekty financování regionů soudržnosti*. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2016. ISBN: 978-80-7418-262-4.

Evropská komise. *Evropské strukturální a investiční fondy 2014-2020*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2015. ISBN: 978-92-79-39429-4.

Evropská komise. *Soudržnost v Evropě do roku 2050*. Osmá zpráva o hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Lucembursko: Úřad pro publikace Evropské Unie, 2022. ISBN: 978-92-76-46624-6.

Fiala, Petr; Krutílek, Ondřej; Pitrová, Markéta. *Evropská unie*. Brno: CDK, 2018 3. akt. vydání. ISBN: 978-80-7325-450-6.

Jeřábek, Milan. *České pohraničí – Od periferní národní pozice ke stabilnímu prvku evropské integrace*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-88018-37-7

Jeřábek, Milan. *Výzkum českého pohraničí*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2015. ISBN 978-80-7414-944-3.

Ministerstvo pro místní rozvoj. *Evropské strukturální a investiční fondy 2014-2020 v kostce*. Praha: MMR ČR – Národní orgán pro koordinaci, 2015. ISBN 978-80-7538-008-1.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Abeceda fondů EU 2014-2020*. Praha: Svoboda Press s.r.o., 2015. ISBN: 978 -80-7538-014-2.

Müller, Karel B. *Aktivní hranice v Evropě*. Praha: Univerzita Karlova & FILOSOFIA, 2021. ISBN 978-80-7671-024-5.

Stejskal, Jan; Kovárník, Jaroslav. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál s.r.o., 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.

Waack, Christoph; Garsztecki, Stefan; Scherm, Ilona. (eds.) *Regionální identita a transnacionální prostory ve středovýchodní Evropě*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2012. ISBN 978-80-7380-408-4.

Wokoun, René, 2006. *Strukturální fondy a obce I*. Praha: ASPI. ISBN 80-7357-138-2.

Zahradník, Petr. *Kohezní politika Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice ekonomie. ISBN: 978-80-7400-527-5.

Internetové zdroje

Association of European Border Regions (AEBR). *History*. [online]. [cit. 2022-10-07]. Dostupné z <https://www.aebr.eu/history/>

Centrum pro regionální rozvoj České republiky. *Interreg V-A Rakousko-Česká republika*. [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z WWW: <https://www.crr.cz/eus/obdobi-2014-2020/interreg-v-a-rakousko-ceska-republika/>

Cíl EÚS Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2014-2020. *Aktuality*. [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z WWW: <https://2014-2020.by-cz.eu/cs/aktuality/>

Český statistický úřad. Veřejná databáze. *Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních - výběr území*. [online]. [cit. 2024-01-09]. Dostupné z WWW: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&sp=A&skupId=4169&katalog=31743&pvo=CRU03sk1-R&pvo=CRU03sk1-R&str=v285>

Český statistický úřad. Veřejná databáze. *Obyvatelstvo ve věku 15 a více podle nejvyššího dosaženého vzdělání*. [online]. [cit. 2024-01-12]. Dostupné z WWW: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4292&katalog=33519&pvo=SLD210072-KR&pvo=SLD210072-KR>

Český statistický úřad. Trh práce v ČR – časové řady 1993-2022. [online]. [cit. 2024-01-04]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/203r-k-vek-a-vzdelani-zamestnanych-v-nh-h9wrfp4rhr>

DOTACE EU. *Evropské fondy v ČR* [online]. [cit. 2022-09-22]. Dostupné z WWW: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/informace-o-fondech>

Eurostat. *GERD podle sektoru výkonu*. [online]. 2023. [cit. 2024-01-08]. Dostupné z WWW: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/RD_E_GERDTOT__custom_1637912/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=999ebe67-78b5-4e71-910e-29166b557063

Eurostat. *BERD podle činnosti a zdroje financování*. [online]. 2023. [cit. 2024-01-08]. Dostupné z WWW:https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/rd_e_berdfundr2/default/table?lang=en

Eurostat. *HDP v běžných tržních cenách podle regionů NUTS 3*. [online]. 2023. [cit. 2024-01-08]. Dostupné z WWW: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10r_3gdp/default/table?lang=en

Eurostat. *Obyvatelstvo k 1. lednu podle věku, pohlaví a NUTS 3*. [online]. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z WWW:https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_r_pjangrp3/default/table?lang=en

Eurostat. *Plocha regionu podle NUTS 3*. [online]. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z WWW:https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/reg_area3/default/table?lang=en

Evropská komise. *Fond soudržnosti*. [online]. [cit. 2022-09-20] Dostupné z WWW:https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/funding/cohesion-fund/

Evropská komise. *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova*. [online]. [cit. 2022-09-22]. Dostupné z WWW: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/what/glossary/european-agricultural-fund-for-rural-development

Evropská komise. *Evropský námořní a rybářský fond*. [online]. [cit. 2022-09-22]. Dostupné z WWW:https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/funding/european-maritime-and-fisheries-fund-emff_en

Evropská komise. *(Interreg V-A) AT-CZ - Austria-Czech Republic*. [online]. [cit. 2024-01-02]. Dostupné z WWW: https://ec.europa.eu/regional_policy/in-your-country/programmes/2014-2020/at/2014tc16rfcb002_cs

Evropská Unie. *Průzkum Eurobarometr: Přeshraniční spolupráce v EU*. 2015. [online]. [cit. 2024-01-12]. Dostupné z WWW: https://data.europa.eu/data/datasets/s1565_422_eng?locale=cs

Evropská Unie. *Průzkum Eurobarometr: Jazyková znalost v Evropě*. 2012. [online]. [cit. 2024-01-12]. Dostupné z WWW: <https://languageknowledge.eu/countries/>

Evropský parlament. *Fakta a čísla o Evropské Unii*. [online]. 2022. [cit. 2022-11-12]. Dostupné z WWW: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/99/spolecna-klasifikace-uzemnich-statistickych-jednotek>

Interreg Central Europe. *Program 2014-2020*. [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z WWW: <https://programme2014-20.interreg-central.eu/Content.Node/home.html>

Interreg Danube Transnational Programme. *DTP 2014-2020*. [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z WWW: <https://www.interreg-danube.eu/about-dtp/programme-priorities>

Interreg Sasko – Česká republika. *Informace o programu*. [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z WWW: <https://www.sn-cz2020.eu/cz/>

Interreg V-A Česká republika-Polsko. *Základní informace o programu*. [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z WWW: <https://cz.cz-pl.eu/zakladni-informace-o-programu>

Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika. *O programu 2014-2020*. [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z WWW: <https://14-20.sk-cz.eu/sk/program-2014-2020/o-programe>

Interreg Rakousko – Česká republika. *Výroční zpráva o provádění pro cíl EÚS za rok 2020*. 2021. [online]. [cit. 2024-01-09]. Dostupné z WWW: <https://2014-2020.at-cz.eu/cz/o-programu/o-programu>

Interreg Rakousko – Česká republika. *Informace o programu*. [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z WWW: <https://2014-2020.at-cz.eu/cz/ke-stazeni/program>

Interreg Rakousko – Česká republika. *Závěrečná konference „BEST OF EduSTEM“*. 2022. [online]. [cit. 2024-01-18]. Dostupné z WWW: https://2014-2020.at-cz.eu/cz/ibox/po-3-rozvoj-lidskych-zdroju/atcz220_edustem/udalosti/zaverecna-konference-best-of-edustem-1439

Jihočeská centrála cestovního ruchu. *Koncepce rozvoje cestovního ruchu v Jihočeském kraji 2015 – 2020*. [online]. [cit. 2024-03-27]. Dostupné z WWW: <https://www.c-budejovice.cz/sites/default/files/obsah/Magistrat/Informace/Archiv-poskytnutych-informaci/2015/Koncepce%20rozvoje%20cestovn%C3%ADho%20ruchu%20v%20Jiho%C4%8Desk%C3%A9m%20kraji.pdf>

Jihočeský kraj. *Program rozvoje Jihočeského kraje 2014 - 2020*. [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné z WWW: <https://www.kraj-jihocesky.cz/cs/jihocesky-kraj/koncepcni-materialy#program-rozvoje-jihoceskeho-kraje-2014-2020>

Ministerstvo pro místní rozvoj. *Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. [online]. 2022. (PDF) [cit. 2022-09-15]. Dostupné z WWW: https://www.dotaceu.cz/getmedia/ee21341a-a763-41a9-aa08-a74f28167ce5/Ctvrtletni-zprava-o-implementaci-DoP-2014-2020_4.pdf.aspx?ext=.pdf

Statistics Austria. *Arrivals & overnight stays*. [online]. 2023. [cit. 2024-01-09]. Dostupné z WWW: <https://www.statistik.at/en/statistics/tourism-and-transport/tourism/accommodation/arrivals-overnight-stays>

Statistics Austria. *Activity status*. [online]. [cit. 2024-01-09]. Dostupné z WWW: <https://www.statistik.at/en/statistics/labour-market/activity-status>

Statistics Austria. *Educational attainment*. [online]. [cit. 2024-01-12]. Dostupné z WWW: <https://www.statistik.at/en/statistics/population-and-society/education/educational-attainment>

Úřad zemské vlády Dolního Rakouska. *Čeština: Vzdelávací spolupráce v příhraničním regionu AT-CZ*. 2020. [online]. [cit. 2024-01-18]. Dostupné z WWW: <https://www.noe.gv.at/noe/Kindergaerten-Schulen/Tschechisch-Bildungskooperationen-in-der-Grenzregion-AT-CZ.html>

Vláda České republiky. *Evropa 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění*. [online]. [cit. 2022-09-27]. Dostupné z WWW: <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/strategie-evropa-2020-78695/>.

Wolfe, C. INTERREG, bezvýznamný nebo nepostradatelný? *Inforegio panorama* [online]. 2007, č. 24. [cit. 2023-02-26]. ISSN 1725-8197. Dostupné z WWW: https://2007-2013.at-cz.eu/at-cz/downloads/Inforegio_Interreg_CZ.pdf

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Mapa programového území Interreg Rakousko – Česká republika.....	39
--	----

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Rozdělení regionů NUTS dle počtu obyvatel	23
Tabulka 2 Alokace dle priorit a stav čerpání ke konci roku 2022	46
Tabulka 3 Časová řada čerpání prostředků dle jednotlivých prioritních os	47
Tabulka 4 Počet projektů dle prioritních os a zapojených partnerů	49
Tabulka 5 Srovnání regionů	50
Tabulka 6 Přehled vedoucích partnerů 2 a více projektů	51
Tabulka 7 Průměrný počet zapojených partnerů v Jihočeském kraje	66
Tabulka 8 Průměrný počet zapojených partnerů v Jihomoravském kraji	69
Tabulka 9 Průměrný počet zapojených partnerů v Kraji Vysočina.....	71
Tabulka 10 Průměrný počet zapojených partnerů v Dolním Rakousku.....	74
Tabulka 11 Průměrný počet zapojených partnerů v Horním Rakousku	76
Tabulka 12 Průměrný počet zapojených partnerů ve Vídni	79
Tabulka 13 Alokace prostředků na 1 obyvatele regionu	82
Tabulka 14 Pořadí regionů dle ukazatelů.....	85

8.3 Seznam grafů

Graf 1 Projekty v regionech dle sídla vedoucích partnerů PO1	53
Graf 2 Projekty v regionech dle sídla vedoucích partnerů PO 6	57
Graf 3 Projekty v regionech dle sídla vedoucích partnerů PO 10	60
Graf 4 Projekty v regionech dle vedoucích partnerů PO 11	63
Graf 5 Finanční čerpání prostředků v Jihočeském kraji dle PO	65
Graf 6 Podpořené projekty v Jihočeském kraji dle typů příjemců	67
Graf 7 Finanční čerpání prostředků v Jihomoravském kraji dle PO	68
Graf 8 Podpořené projekty v Jihomoravském kraji dle typů příjemců	70
Graf 9 Finanční čerpání prostředků v Kraji Vysočina dle PO	71
Graf 10 Podpořené projekty v Kraji Vysočina dle typů příjemců	72
Graf 11 Finanční čerpání prostředků v Dolním Rakousku dle PO	73
Graf 12 Podpořené projekty v Dolním Rakousku dle typů příjemců	75
Graf 13 Finanční čerpání prostředků v Horním Rakousku dle PO	76
Graf 14 Podpořené projekty v Horním Rakousku dle typů příjemců	77

Graf 15 Finanční čerpání prostředků ve Vídni dle PO	78
Graf 16 Podpořené projekty ve Vídni dle typů příjemců	80
Graf 17 Celkové finanční čerpání regionů	81
Graf 18 Počet realizovaných projektů	83
Graf 19 Počet projektů v roli partnera projektu	84
Graf 20 Počet projektů v jednotlivých PO	86

8.4 Seznam použitých zkratk

AEBR	Asociace evropských hraničních regionů
BOKU	Universität für Bodenkultur Wien
ČR	Česká republika
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
EK	Evropská komise
ENRV	Evropský námořní a rybářský fond
ES	Evropské společenství
ESF	Evropský sociální fond
ESI(F)	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
EUR	Euro
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
FS	Fond soudržnosti
HDP	Hrubý domácí produkt
JK	Jihočeský kraj
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
OP	Operační program
PCO	Platební a certifikační orgán
PO	Prioritní osa
VB	Velká Británie
VŠ	Vysoká škola